

P. b. b.
Verlagsort: 1080 Wien
Plus.Zeitung 09Z038029P

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

4-5

duben – květen

2010

30. ročník

Pondělní promítání filmů české kinematografie
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

pondělí 10. 05. 2010 v 19:30

Libáš jako Bůh (ČR, 2008, 110 min., titulky české / anglické)

Romantická filmová komedie

Režie: Marie Poledňáková

Hrají: Kamila Magálová, Jiří Bartoška, Eva Holubová, Oldřich Kaiser, Nela Boudová, Roman Vojtek, Jaroslava Adamová, Arnošt Lustig, Martha Issová, Karel Šíp, Naďa Konvalinková, Václav Postránecký, Milan Šteindler, Barbora Hrzánová, Sandra Pogodová, Michaela Maurerová, Michal Gulyáš, Dana Morávková, Jan Dolanský, Jaroslava Hanušová, Jiří Knot, Oskar Hák, Jan Antonín Duchoslav, Jakub Grafnetr, Filip Antonio, Karel Holas, Roman Štolpa, Michaela Flenerová ad.

Krátký obsah: Hlavní hrdinkou filmu je středoškolská profesorka, která řeší překerní situace v práci i doma, kde žije s bývalým manželem, úspěšným spisovatelem. Její život dále ožívují ovdovělá sestra, syn i zamilovaná babička, ale zejména vztah s lékařem záchranné služby.

pondělí 14. 06. 2010 v 19:30

Bílá nemoc (Československo, 1937, 102 min., černobílý)

Protiválečné filmové drama natočené režisérem Hugo Haasem na námět stejnojmenné divadelní hry Karla Čapka. Promítání u příležitosti 120. výročí narození spisovatele a dramatika Karla Čapka a rovněž k výročí 65 let od skončení druhé světové války.

Hrají: Hugo Haas, Zdeněk Štěpánek, Karla Oličová, Bedřich Karen, Václav Vydra st., Ladislav Boháč, Jaroslav Průcha, Karel Dostal, Rudolf Deyl st., František Smolík, Helena Friedlová, Eva Svobodová, Vítězslav Boček, Otto Rubík, Vladimír Šmeral, Miroslav Svoboda, Marie Nademlejnská, Karel Jičínský, Eduard Blažek, Vilém Pruner, Frank Rose-Růžička, Vladimír Smíchovský, Karel Jelínek, Vladimír Hlavatý, Jaroslav Vojta, Emil Dlesk, Fráňa Vajner, Marie Holanová, Marie Bibikoffová-Haasová, Erna Ženíšková, František Filipovský.

Krátký obsah: Epidemie zákeřné choroby ničí obyvatele totalitního státu, jehož vůdce připravuje válečnou expanzi. Pokud lékař z chudinské čtvrti čelit nemoci i nacionálnímu fanatismu ztroskotává. Pro filmové zpracování vycházející z inscenace Národního divadla byla připsána postava dr. Martina, lékaře z malé, diktátorovými plány ohrožované země, který je ochoten pokračovat v aktivním odporu proti násilí. Film natočený podle stejnojmenného románu Karla Čapka je paralelou k událostem v Německu třicátých let 20. století.

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2010:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 13. 9., 11. 10., 8. 11., 13. 12. Změna vyhrazena.

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31

Tel.: +43 (0664) 406 55 41

www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112

www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá každou neděli a svátek v **08:30**

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá každou neděli a svátek v **10:00**

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:

mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v **11:00**

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:

mše svatá třetí sobotu v měsíci v **18:00**

Na přední straně obálky: **Oplakávání Krista**, 1500-1510, lipové dřevo, původní polychromie, v. 126 cm, š. 121 cm, Muzeum hl. města Prahy, získáno roku 1958

Reliéf pochází ze soukromého majetku v Žebráku. O původu a činnosti anonymního řezbáře, který dostal pomocné označení podle reliéfu uloženého ve sbírkách Mistra Oplakávání Krista ze Žebráku, nemáme žádných zpráv. Podle koncentrace jemu přisuzovaných děl působil v jižních Čechách v prvních třech desetiletích 16. století, pravděpodobně v Českých Budějovicích, kde vedl svou dílnu. Mistr Oplakávání Krista ze Žebráku je největší osobností jihočeského pozdně gotického umění, kdy řezbářství, jemuž tento umělec udával dlouhá léta směr, v tomto regionu jednoznačně vyniká nad malbou.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

pro velký úspěch českého filmu »Líbáš jako Bůh« a také proto, že se mnoho diváků již do zaplněného kinosálu velvyslanectví nedostalo, jsme se rozhodli tento film opakovat, a to v pondělí 10. května 2010. Naší další pondělní produkcí bude 14. června 2010 u příležitosti 120. výročí narození spisovatele a dramatika Karla Čapka a rovněž připomenutí 65. výročí od skončení druhé světové války protiválečné filmové drama »Bílá nemoc« režiséra Hugo Haase. Film natočený roku 1937 podle stejnojmenného románu Karla Čapka je paralelou k událostem v Německu třicátých let. Začátek představení je vždy v 19:30 hodin, rezervace není možná.

Tento rok jsme z různých důvodů, jak jsem již v minulém čísle Kulturního klubu psala, nepřipravili, jak bylo v minulosti naším zvykem, oslavné shromáždění s řečníky a hosty u příležitosti 160. výročí narození T. G. Masaryka před jeho pamětní deskou na Petersplatzu. Ale i přesto se nám malá oslava podařila a za to děkuji především všem těm, kteří přes nepřízeň počasí zareagovali na naše rychlé upozornění a utili na Petersplatzu společně s panem kulturním atašé Mag. O. Novákem ze ZÚ ČR a se zástupci Kulturního klubu památku prvního československého prezidenta T. G. Masaryka v pátek v předvečer 160. výročí jeho narození.

A teď Vám již přeji hezké posezení na stránkami Klubu.

ing. Helena Baslerová, šéfredaktorka

Obsah

Klub připravuje	2
Církevní kalendář: duben – květen 2010	2
Editorial	3
Obsah	3
Impressum	3
Kalendář: duben – květen 2010	4
Kultura	5
Události	16
Zajímavosti	18
Ekonomika	24
Správy zo Slovenska	28
Sokol & sport	31
Úvahy & postřehy	34
Z české a slovenské Vídně a okolí	37
Oznámení	41
Informace & inzerce	44
Příloha: Na téma „Morava“ + Soudobá česká literatura	I-VIII

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Schlösselgasse 18, 1080 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Schlösselgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlösselgasse 18, 1080 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladařka), Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: František Písařík, Ing. Kurt Mattola, Richard Basler

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabec, Dr. Martin Franc, Dr. Karel Hel-

mich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda, manželé Kalinovi, Jindřich

Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová,

Dr. Květa Ozábalová, Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová, Mgr. Tomáš Vaněk,

Marie Woodhams, Ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola

Distribuce: Tiskárna Sládek

Na zadní straně obálky: **Ukřižovaný**, Čechy, kolem 1350, lipové dřevo, původní polychromie, v. 123,5 cm, Muzeum hl. města Prahy, získáno roku 1950

Plastika **Ukřižovaného** z kláštera karmelitů v Praze na Hradčanech zaujímá v českém sochařství kolem poloviny 14. století obdobné místo jako **Vyšehradský oltář** v soudobé české malbě: je syntézou italského a zprostředkovaně též francouzského vlivu. V anatomické vyváženosti Kristova aktu a ušlechtilém typu hlavy se u **Ukřižovaného** z karmelitického kláštera jasně projevuje italská komponenta inspirace; v mnohých detailech ovšem navazuje také na domácí řezbářství té doby. **Ukřižovaný** je jedním z prvních příkladů silného italského vlivu v českém středověkém sochařství, které ve svém celku bylo ještě v této době, na rozdíl od malířství, mnohem více orientováno na západní než na jižní umělecké podněty.

VÝSTAVY:

do 23. 04. Rostislav ČUŘÍK: *Nekonečno je / Zeitlos Endlos*

Nachtasyl, Stumpergasse 53, 1060 Wien

30. 04. – 20. 06. Jiří KOVANDA

29. 04. Vernisáž

Secession Wien

do 30. 04. *Formáty transformace 89-09*

Pořádá Dům umění města Brna – sedm různých umělecko-teoretických úvah kurátorů Michala Kolečka, Martiny Pachmanové, Anetty Mony Chiso, Vladimíra Beskida, Karla Císaře, Marie Poláškové a Tomáše Pospiszyla o nové české a slovenské identitě.

MUSA Wien, Felderstrasse 6-8, 1010 Wien, www.musa.at

do 06. 05. Jiří GRYGAR: *Plakáty*

Plakáty významného českého malíře a grafika, kurátor: Dušan Brozman.

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

www.terry-posters.com

od 08. 05. *Collectors – “The Czecho-Slovak pavilion” / Sběratelé – „Československý pavilon“*

07. 05. Vernisáž

České a slovenské mladé umění. Artists: Erik Binder, Filip Cenek, Alena Kotzmannová, Markéta Othová, Michal Pěchouček, Jan Pfeiffer, Pavla Sceranková, Vladimír Skrepl, Matěj Smetana, Tereza Sochorová, Václav Stratil, Jiří Thyn, Tomáš Vaněk, Dušan Zahoranský. Kurátoři Lucie Drdová a Martin Mazanec

BROT Kunsthalle, Loft City GmbH & CoKB, 1100 Wien, Absberggasse 27

12. 05. – 24. 06. *Art Meets the (V.I.E.N.N.A.) Streets – Kick the Habit!*

11. 05. Vernisáž

ČCV / BonArt, o. s. / SOHO Ottakring

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

do 18. 05. Ester HAVLOVÁ: *Bilder vom Theater*

19. 05. – 16. 06. Miroslav KHOL (*1936): *Fotografie Retrospektive*

Galerie auf der Pawlatsche, Institut für Slawistik, AAKh, Spitalgasse 2-4 / Hof 3, 1090 Wien, www.univie.ac.at/pawlatsche

do 24. 05. *Verborgene Schätze der österreichischen Aquarellmalerei*

Leopold Museum, Po, St-Ne 10:00-18:00 a Čt 10:00-21:00 MuseumsQuartier Wien, www.leopoldmuseum.org

JEDNOTLIVÉ AKCE:

22. 04. 19:00 Setkání s panem Ladislavem Chudíkem

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

Pořádá: Rakúsko-slovenský kultúrny spolok

09. 05. 11:00 Koncert: *Zigeunerblut*

(Ensemble *Ars Antiqua Austria* mit Jan KRIGOVSKÝ)

Werke von J. H. Schmelzer u. J. Haydn sowie Volksmusik aus der Slowakei und Ungarn mit Wurzel in der Barockzeit.

Schlosskonzerte Eckartsau 2010, Gemeindeamt 2305 Eckartsau

Info: Raiffeisenkasse, Tel. 02214/ 22 25, Gemeindeamt: Tel. 02214/2202

10. 05. 19:30 film – *Líbáš jako Bůh*

(ČR 2008, 110 min., titulky české / anglické)

Režie: Marie Poledňáková. Romantická filmová komedie. Pro zájem diváků opakované představení. Pořádají: KK / ČCV / ZÚ.

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

17. 05. 19:00 Dvojjazyčné čtení Jiřího KRATOCHVÍLA a jeho překladatelky Christy ROTHMEIER z románu *Sliby architektů*

Literarisches Quartier – Alte Schmiede, Schönlaterngasse 9, 1010 Wien

Podrobnosti a další programy a akce naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznamení.*

ČESKÉ CENTRUM:

www.tschechischeszentrum.at

e-mail: **ccwien@czech.cz**

Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

www.slovaci.at

e-mail: **rsks@slovaci.at**

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.sivieden.mfa.sk

e-mail: **si.wien@gmx.at**

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien, tel.: 535 40 57

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova

e-mail: **sova@slovaci.at**

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

DIVADLO BRETT

www.theaterbrett.at

e-mail: **theaterbrett@eunet.at**

út – so, 20:00, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

tel.: 587 06 63, fax: 586 91 55

Další důležité adresy a kontakty viz v oddílu *Inzerce*.

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí a zároveň za neúplnost kalendária. Změna programu vyhrazena. – Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Socha revoluce z klíčů

Přední výtvarník střední generace Jiří David má zkušenosti s tvorbou pro veřejná prostranství. Je autorem *Neonového srdce* nad Pražským hradem či zářící trnové koruny nad Rudolfinem. Jeho nové dílo *Klíčová socha* je zamýšlením nad uplynulými dvaceti lety života české společnosti. Socha měří sedm metrů, váží devět tun a tvoří ji osmdesát pět tisíc klíčů. Cinkání klíčů – jasný symbol politických změn v listopadu 1989. Výtvarník s oblibou provokující formoval tentokrát své dílo do tvaru písmen. Představa se rodila postupně, autor vystřídal i několik koncepcí. Socha stojí na Náměstí Franze Kafky v Praze, ale pravděpodobně poputuje po větších českých městech a teprve pak se někde usadí natrvalo. *Klíčová socha* sama by ale podle autorových slov měla mít spíš ambivalentní než jednoznačně negativní vyznění. Její výroba stála jeden milion korun a financoval ji jeden z předních mobilních operátorů. Jiří David se ale brání tomu, aby byla považována za reklamu. Ve smlouvě si prý vymínil, že jeho dílo nebude použito v žádné reklamní kampani.

Ve Zlíně odhalili sochu Tomáše Bati seniora

Sochu odhalili nedaleko Krajského úřadu, který sídlí v takzvaném Baťově mrakodrapu. Na plochem podstavci však nestojí zakladatel zlínského průmyslového zázraku sám, už dva roky mu tam pomyslně drží místo jeho nevlastní bratr Jan Antonín.

Obě sochy pocházejí z dílny akademického sochaře Radima Hankeho. Bratry odlil z bronzu v mírně nadživotní velikosti a postavil je úhlopříčně na kamenný blok o straně šest metrů a patnáct centimetrů. To je ustálený stavební modul baťovské architektury.

Hlavní nositelé myšlenky společného sousoší Tomáše a Jana Antonína chtěli obě postavy odhalit společně již před třemi lety, kvůli neshodám mezi oběma rodinnými větvemi ale nakonec odhalili podobiznu pouze Jana Antonína Bati s tím, že později památník doplní i postava Tomáše Bati.

Od narození Tomáše Bati, zakladatele obuvnického impéria, a nevlastního bratra Jana Antonína Bati, uplynu-

lo 3. dubna 134 let. „Baťovky“ udělaly z Československa obuvnickou velmoc a na jméno Baťa (Bata) může člověk narazit na mnoha místech světa. Baťova činnost přerostla rámcem běžného podnikatele. Nejenže zaváděl novátorské metody řízení a širokou péči o zaměstnance, ale navíc podporoval umění a byl veřejným činitelem.

Od roku 1922 až do své tragické smrti při letecké havárii v roce 1932 byl starostou Zlína. Když Tomáš v roce 1932 zahynul, zaujal v podniku jeho místo Jan Antonín Baťa, který pokračoval v urbanistickém a kulturním rozvoji města a v roce 1938 dokonce zdvojnásobil počet zaměstnanců oproti roku 1932.

Socha Jana Antonína Bati a autor sochař Radim Hanke

ARCHITEKTURA

Jan Vaněk v Muzeu hlavního města Prahy

V Muzeu hlavního města Prahy se mohou návštěvníci seznámit s dílem architekta Jana Vaňka, který byl výraznou osobností meziválečné architektonické scény a kulturního života vůbec.

Jan Vaněk je zástupcem generace umělců, kteří stáli u zrodu moderní designéřské činnosti v jednotlivých výtvarných oborech a poté celé koncepce interiérové tvorby meziválečného období. Vaněk obohatil nábytkový design o nové tvůrčí koncepce, záměry a programy, a to nejen

z pozice umělce a realizátora, ale současně také jako teoretik, publicista, pedagog a podnikatel.

V roce 1911 převzal Jan Vaněk rodinný podnik v Třebíči. Provedl v něm reorganizaci a rozšířil ho pod názvem Umělecko-průmyslové dílny. V roce 1921 se tato firma stala jednou z výrobních základen vznikajících Spojených umělecko-průmyslových závodů (UP) – v budoucnu největší nábytkové firmy v Československu, která přicházela s těmi nejprogresivnějšími trendy ve výrobě nábytku.

Jan Vaněk se také aktivně věnoval vydavatelské činnosti. Periodikum *Bytová kultura* je až do současnosti pova-

žováno za jeden z nejpokrokovějších počínů v prosazování moderních směrů, především v oblasti interiérové tvorby.

Výstava seznamuje návštěvníky s téměř osmdesáti sbírkovými předměty – jedná se o autentické ukázky nábytku z období mezi světovými válkami různé technologie a konstrukce zpracování, velikosti a původu. Prvně je zde také prezentována mimo jiné i část mobiliáře z Vaňkových brněnských dvojdomků, které byly realizovány v letech 1925-1926. Tímto nábytkem měl projektant vybaven i svůj vlastní dům. Prostorové instalace pak umožní návštěvníkům zhlédnout ukázky dobových textilií, skla, porcelánu, koberců, uměleckých děl a dalších doplňků, které jsou charakteristické pro kultivované prvorepublikové interiéry.

Výstava *Jan Vaněk (1891-1962) – Civilizované bydlení pro každého* je otevřena do **22. 8. 2010.** (mk)

Výstava architekta Martina Roubíka v Egyptě

Roubíkova retrospektivní výstava měla premiéru loni v pražské Galerii Jaroslava Fragnera a na její repríze v Muzeu Núbie v egyptském Asuánu se podílí Egyptologický ústav FF UK a české velvyslanectví v Egyptě. Roubíka s Egyptem pojilo několik projektů jako nová Alexandrijská knihovna, pak práce na úspěšném soutěžním projektu Velkého egyptského muzea a návrhu budovy Egyptské obchodní komory. Posledním projektem Martina Roubíka v severoafrické zemi bylo architektonické řešení výstavy *Záchrana núbijských památek*, instalované v Muzeu Núbie od listopadu 2007.

VÝSTAVY

Výstava o životě a díle básníka Václava Hraběte

První český beatník Václav Hrabě se jmenovala právě proběhlá výstava o životě a díle básníka Václava Hraběte (13. 6. 1940, Příbram – 5. 3. 1965, Praha) v Městské knihovně v Praze. Autor veršů a jediné povídky *Horečka* byl spjat s dodnes vycházející revuí *Divoké víno*. Výstava Hraběte představila v černobílých fotografiích od prvních krůčků s dřevěnou koloběžkou po zástup jdoucí za jeho rakví. Hrabětova poezie proslula díky zhudebnění Vladimírem Mišíkem. Autor se svými verši vystupoval v klubech Reduta, Olympik či ve vinárně Viola. Všechny známé básně pak v roce 1991 vyšly v souboru *Blues pro bláznivou holku a jiné básně*. Klíčové bylo pro Hraběte setkání s Allenem Ginsbergem v únoru 1965. Brzy na to ale básník ve svých pětadvaceti letech umírá na otravu plynem.

Výstava „běžeckých fotografií“

Návštěvníci Magistrátu hlavního města Prahy v Jungmannově ulici mají možnost vidět v přízemí této budovy výstavu fotografií, která má název *Běžecké příběhy*. Expozice obsahuje velkoplošné fotografie, které mapují historii maratónského běhu, jeho současnost a zároveň i veškeré dění s ním související. Nedílnou součástí výstavy tak jsou jedinečné pražské monumenty zachycené předními fotografy.

První běžecký závod Prague International Marathon se konal v roce 1995. Zúčastnilo se ho 958 běžců. Od té doby se závod rozvíjel a rozrostl a před nedávnem byl zvolen jedním z top maratonů na světě. Závod se koná v hlavním městě v Praze a v roce 2009 se ho zúčastnilo téměř 6 000 závodníků z celého světa.

Výstava *Běžecké příběhy* bude otevřena do konce dubna tohoto roku. (mk)

Památník písemnictví v Rajhradě vystavuje moravská exlibris

Knižní značky neboli exlibris moravského původu vystavuje Památník písemnictví na Moravě v benediktském

opatství v Rajhradě na Brněnsku. Drobné grafiky pocházejí z rozsáhlé sbírky Mirka Riedla. „Výstava tak připomíná i devadesátiny tohoto znalce grafiky a knih,“ sdělil ČTK vedoucí památníku Vojen Drlík. V Riedlově sbírce jsou zastoupeni jak starší autoři, například Jánuš Kubíček, tak zástupci mladších generací, například Jan Rajlich mladší a Václav Houf. Památník písemnictví chce výstavou upozornit také na to, že v rámci svých vlastních sbírek buduje kolekci ilustrací a exlibris. Na Moravě patřili k nejvýznamnějším sběratelům exlibris například uherskohradištský literát Bedřich Beneš Buchlovan a lékárník a mecenáš Mojmir Helcelet z Brna. „Mirko Riedl, který rajhradskou výstavu připravil, může být právem považován za jejich významného pokračovatele,“ řekl Drlík.

Výstava potrvá do 26. září.

Na Staroměstské radnici začala výstava snímků Miloně Novotného

Na Staroměstské radnici se koná u příležitosti nedožitých 80. narozenin Miloně Novotného výstava jeho snímků. Přehlídku uspořádala vdova Alena Novotná ve spolupráci s fotografkou Danou Kyndrovou a Pražským domem fotografie. Miloň Novotný patří k průkopníkům české humanisticky orientované fotografie 20. století. Náleží ke generaci ovlivněné legendární výstavou Edwarda Steichena *The Family of Man (Lidská rodina)*. Podobně jako Henri Cartier-Bresson fotografoval výhradně černobíle a byl představitelem takzvaného rozhodujícího okamžiku. Byl fotografem všedního dne a ve zdánlivě banálních výjevech viděl hluboké lidské obsahy.

Výstava je otevřená do **30. dubna**.

Dvě výstavy v Praze připomenou hračky Libuše Niklové

Gumová nafukovací zvířata a pískací harmonikové figurky, s nimiž mají mnozí třicátníci a čtyřicátníci spojené své dětství, připomíná výstava *200 dm³ dechu* v pražském Uměleckoprůmyslovém muzeu. Hračky navrhla designérka

Libuše Niklová (1934-1981). Její syn, známý výtvarník Petr Nikl, připravil výstavu svých obrazů, kreseb a loutek, k nimž ho inspirovala maminkčina tvorba. Niklova výstava *Dialog s maminkou* v letohrádku Hvězda potrvá až do **konce května**, přehlídka v muzeu do **6. června**. Ikonou mezi hračkami Libuše Niklové je černý harmonikový kocour, známé byly ale také nafukovací hračky, které sloužily i jako sedací nábytek pro děti. Výstava měla počátkem roku premiéru v Krajské galerii výtvarného umění ve Zlíně, kde se setkala s velikým diváckým úspěchem.

Výstavy Českého muzea stříbra

České muzeum stříbra v Kutné Hoře připravilo na nadcházející turistickou sezónu množství výstav. Jejich prostřednictvím návštěvníkům přiblíží historické události regionu i tvorbu současných výtvarníků. Vzpomenou například 15. výročí zápisu Kutné Hory na seznam kulturního dědictví UNESCO, 600. výročí stanovení hranic farní oblasti sv. Jakuba (samostatnost získala farní oblast, jejímž centrem se stal kostel sv. Jakuba, papežským rozhodnutím v roce 1410). Na Hrádku je do konce dubna opět otevřena expozice *Zmizelá Kutná Hora*, která prostřednictvím fotografií mapuje tvář města od 17. do 20. století, následovat bude putovní výstava nazvaná *UNESCO – Světové dědictví v Porýní-Falci*. Dále připravují ve spolupráci s pražskou pobočkou České numismatické společnosti výstavu připomínající 850. výročí korunovace knížete Vladislava II. českým králem.

Dům U Kamenného zvonu připomene 700 let od sňatku rodičů Karla IV.

Dům U Kamenného zvonu na Staroměstském náměstí nabídne letos na podzim výstavu připomínající 700 let od sňatku rodičů Karla IV. – Jana Lucemburského a Elišky Přemyslovny. Dnešní výstavní sály jsou v původním gotickém městském paláci, v němž se mladí manželé ubytovali po příchodu do Prahy. Hlavní ozdobou expozice bude pravděpodobně Eliščina svatební koruna. Vystaveny budou také královské pečeti, vzácné relikviáře sloužící k uchování ostatků a iluminované rukopisy. Novinářům výstavní projekt představila spoluautorka expozice, historička Klára

Benešovská. „Sňatek otevřel novou kapitolu střední Evropy, bez něj by nebylo Karla IV.,” řekla Benešovská. Z přelomu 13. a 14. století se nedochovalo mnoho uměleckých děl, která by přiblížila tehdejší dobu. Přesto se podle historičky podařilo shromáždit pro výstavní potřeby zajímavý soubor exponátů. Ústředním exponátem bude královský poklad nalezený v osmdesátých letech v Polsku, právě jeho součástí je také zmíněná svatební koruna. Výstava se bude konat od 4. listopadu 2010 do 6. února 2011. Jan Lucemburský a Eliška Přemyslovna se vzali 1. září 1310, korunováni byli 7. února 1311.

Výstava nabídne atmosféru pražských výletních restaurací

Výstava *Pražské výletní restaurace* přenese návštěvníky do atmosféry výletů 19. století i první republiky. Nabídne ji Muzeum hlavního města Prahy ve své hlavní budově Na Poříčí od **22. září 2010 do 20. března 2011**. Prohlédnout si bude možné dobové fotografie, pohlednice, filmy, ale i jídelní lístky restaurací a vystrojení na výlety. Novinářům projekt představil jeho autor Tomáš Dvořák. Návštěvník na výstavě využije nejen zrak a sluch, ale i hmat a čich. Z jedné z místností se totiž stane improvizovaná dobová restaurace i s občerstvením. Některé z exponátů zapůjčili potomci bývalých majitelů výletních restaurací. Vedle nápojových a jídelních lístků se na výstavě uplatní mapy a plány. Pro oživení poslouží i úryvky z filmů.

V Kadani vystavují dřevěné loutky staré přes osmdesát let

Dřevěné loutky, z nichž nejstarší pocházejí z dvacátých až třicátých let minulého století, mohou obdivovat návštěvníci kadaňského městského muzea. Přes třicet loutek včetně několika scén s kulisami jako například rytířský sál, náves či dračí sluj pochází z řezbářské dílny venkovského učitele Zdeňka Pelikána. Do prostředí škol a rodin se loutkové divadlo začalo více dostávat na přelomu 19. a 20. století, kdy byly vydávány první cykly tištěných kulis a začalo se také se sériovou výrobou loutek. Pelikánovo divadelko se na sever Čech dostalo v roce 1956.

LITERATURA

Lustig se v nové knize vrací k heydrichiádě

Příběh Marie Navarové, která za pomoc zraněnému říšskému protektorovi Reinhardu Heydrichovi dostala nejprve odměnu a poté těžký žalář, přináší ve své nové knize Arnošt Lustig. V knížce autor poprvé opustil své celoživotní téma holokaustu. V příběhu Marie Navarové se vedle osobní tragédie promítají dějinné zvraty 20. století, kdy během jediného desetiletí byla tatáž kauza posuzována a souzena v rámci tří ideologicky a právně jinak zaměřených systémů. Marie Navarová byla jednou z osmačtyřiceti osob, mezi něž gestapo rozdělilo dvacet milionů korun za pomoc při odhalení atentátníků na Heydricha, kteří se

ukrývali v kryptě kostela Cyrila a Metoděje. Její jméno se našlo na výplatní listině gestapa, kterou teprve před několika lety objevili historikové. Na seznamu byli vedle skutečných udavačů i náhodní svědci, kteří vypovídali, co při útoku Jozefa Gabčíka a Jana Kubiše na Heydricha viděli. Byli to řidiči tramvají, hasiči, které gestapo povolalo k dobývání krypty a kteří nemohli odmítnout. Mezi nimi byla právě i Navarová, ošetřovatelka, která v době atentátu jela kolem tramvají. Zraněný Heydrich ji požádal, aby mu pomohla a zastavila auto, které by ho odvezlo do nemocnice. Nejprve dostala odměnu, ale nakonec byla odsouzena k osmi letům vězení, i přesto, že pomáhala s manželem v odboji.

Na závěr do prázdná – Ivan Jelínek

K nedožitým stým narozeninám básníka a publicisty Ivana Jelínka byla připravena z jeho pozůstalosti sbírka nazvaná *Na závěr do prázdná*. Vydání se zpozdilo, sbírka se objevila až začátkem letošního roku. Kniha, která teď vychází, je společným editorským dílem brněnského literárního teoretika Jiřího Trávnička a česko-britského publicisty Milana Kocourka, který se v BBC s Jelínkem léta přátelil. Ivan Jelínek se jako básník vyznačoval velmi originálním zacházením s jazykem. Jeho volné verše jsou plně novotvarů a jmenových nakupenin. Ve sbírkách, které vydával v zahraničí, dominovala tematika náboženská, vztah k přírodě a k ženě. Velmi silně byl ovlivněn antickou řeckou tradicí.

Ivan Jelínek (6. 6. 1909, Kyjov na Moravě – září 2002, Londýn) meditativní básník a publicista. Jako spisovatel debutoval v roce 1933 prózou *Perletě*, živil se i jako novinář, od roku 1938 pracoval v Radiu Praha. Během války působil v českém rozhlasovém vysílání z Francie, později v londýnském BBC. Jako válečný zpravodaj se nechal nasadit na východní frontě. Po válce byl krátce na ministerstvu informací v Praze, ale v roce 1947 znovu odjel do Londýna a tady zůstal až do své smrti.

Akademie literatury ocenila Párala, Stýblovou a Vašáka

Zástupci Akademie literatury české popáté předali své výroční ceny. Letos je obdrželi Vladimír Páral, jemuž porota udělila Cenu Ladislava Fukse za celoživotní pří-

nos české literatury, a Valja Stýblová. Jí akademie udělila Cenu Boženy Němcové za trilogii *Lužanská mše*. V ní podle porotců v letech 2005-2009 vytvořila kvalitní životopisný román stavitele a mecenáše Josefa Hlávky. Cenu Máchova růže, kterou v předchozích ročnících dostávali autoři prvotin, dostal literární badatel Pavel Vašák. Porota se v roce 200. výročí Máchova narození rozhodla ocenit jeho vydání *Šifrovaného deníku Karla Hynka Máchy* (2007) a přihlédla i k jeho dalším pracím věnovaným tomtu básníkovi. Akademie literatury české vznikla před čtyřmi lety, chce pomáhat rozvoji české literatury. Má necelé čtyři desítky členů, jejím současným prezidentem je Jiří Žáček. Cenu Ladislava Fukse v minulých letech dostali Jan Trefulka, Eva Kantůrková, Milan Kundera a Alexandr Kliment.

Druhá knižní podoba Zeleného Raula

Sarkastické, potouchlé příběhy Zeleného Raula, které vycházejí pravidelně v časopisu *Reflex* a na mušku si berou českou politickou i uměleckou scénu, se dočkaly druhé knižní podoby. Ta první shrnula nejstarší čísla z let 1995-2005 a je už dlouho vyprodaná. Ta druhá, do níž se vešlo 254 dílů z posledního pětiletí, právě vychází. Kniha se prodává za 499 korun.

JUBILEA

Redakční poznámka: Ukázky z děl uvedených literátů se nacházejí v kapitole Příloha.

Pavel Šrut (3. 4. 1940, Praha)

Lyrický básník, autor písňových textů a knížek pro děti, překladatel, fejetonista, publicista a kritik. V letech 1962-1967 studoval anglistiku a hispanistiku na Filozofické fakultě UK. Byl redaktorem nakladatelství Naše vojsko (1968-1971); v letech 1971-1997 byl ve svobodném povolání. Posléze působil v rozhlasové stanici Vltava.

Jeho první báseň vyšla roku 1960 v časopise *Kulturní tvorba*. Dále publikoval například v *Hostu do domu*, *Literárních novinách*, *Plameni*, *Sešitech pro mladou literaturu* a *Tváři*. I Šrutova tvorba vycházela během normalizace pouze v samizdatu.

Jeho texty zhudebnili Petr Skoumal, 5P (nahrávky ...a nestřílejte na milence, *Jsem v tom*), Framus Five (*Snad nám naše děti, Nic ve zlým, nic v dobrým, Kolej Yesterday*), C&K Vocal, a ETC... Psal verše do časopisů *Čtyřlístek*, *Sluníčko*, *Mateřídouška* a do leporel. Spolupracoval také s rozhlasem a televizí v oblasti tvorby pro děti (rozhlasové pohádky a muzikály, libreta hudebních pohádek, animovaných večerníčků, scénáře k pohádkovým filmům). Dvakrát byl zapsán na Čestnou listinu IBBY: roku 1992 za knihu *Kočí král* (na motivy anglických, irských, skotských a velšských pohádek) a znovu roku 2006 za knihu *Verunka*

a kokosový dědek. Některé texty pro děti publikoval i pod pseudonymem Petr Karmín a dalšími propůjčenými jmény. Obdržel i ocenění v soutěži dětských knih Zlatá tuha v letech 2004 a 2005 a čtyři nominace na Magnesii Literu (2004, 2005, 2007, 2009). Poslední nominaci získal za knihu *Lichožrouti*. Rozsáhlá je jeho překladatelská činnost.

Milan Schulz (6. 4. 1930, Praha)

Dramatik, prozaik, básník, literární kritik a publicista. Narodil se v rodině Bedřicha Schulze (1902-1945, zemřel v koncentračním táboře Kaufering), autora kabaretních scének, operetních libret a filmových scénářů a redaktora *Večerního Českého slova* (1937-1939). Jeho první manželka Naděžda Schulzová (*1931, roz. Kovalyová) vyučovala v letech 1955-1968 literaturu na Vojenské politické akademii v Praze; syn Martin Schulz (*1954) byl redaktorem rozhlasové stanice Svobodná Evropa. Za okupace byl Schulz nucen v tercii z rasových důvodů přerušit studium gymnázia v Praze; stal se papírnickým učněm a středoškolské vzdělání dokončil po válce na Benešově gymnáziu (maturita 1949). V letech 1949-1953 studoval češtinu a ruštinu na FF UK. Po ukončení studia pracoval v redakci *Literárních novin*. V letech 1959-1965 byl současně externím dramaturgem divadla Semafor a až do druhé poloviny šedesátých let spolupracovníkem kabaretu Paravan. Od roku 1966 byl vedoucím redaktorem dvouměsíčníku

Orientace, v letech 1968-1969 redaktorem *Literárních listů* a *Listů*. Jako televizní kritik se v šedesátých letech zúčastnil několika zahraničních televizních festivalů (Monte Carlo, Cannes, Řím). Z římského televizního festivalu v září 1969 se nevrátil, emigroval do SRN a natrvalo se usadil v Mnichově. Až po odchod do důchodu (1994) zde pracoval v českém vysílání rozhlasové stanice Svobodná Evropa, především jako politický publicista a komentátor.

Publikoval od roku 1953. Do konce šedesátých let přestoval příležitostně i fejetonistiku a reportáž, především se však věnoval literárně kritické činnosti. V době emigrace publikoval v exilových periodikách. Jako člen spolku Opus bonum (Mnichov) se od roku 1977 organizačně a programově podílel na každoročních spisovatelských setkáních v západoněmeckém Frankenu. V padesátých a šedesátých letech standardně používal šifry Sch. Odbornou obeznamenost s českou literaturou a smysl kritika pro osobní i typologickou zvláštnost tvůrčích osobností Schulz spojil s vlastní tvůrčí invencí ve vlídně laděných parodiích na soudobou poezii, prózu i kritiku (*Napalmanach*). Jeho druhá sbírka básnických a prozaických textů z první poloviny šedesátých let (*Ptáče a vědma*) obsahuje vedle parodií rovněž verše a mikropovídky se širší společenskou tematikou, avšak i v nich je patrná Schulzova záliba v nápaditých lingvistických konstrukcích, humorně až satiricky vyhocovaných neologismech a v pointách založených na jazykovém vtipu. Ačkoliv i po odchodu do emigrace se ve svých časopiseckých, a zejména rozhlasových příspěvcích rád vracel k fejetonistice a reportáži, jinak v jeho tvůrčí činnosti jednoznačně převládala politická publicistika zabývající se otázkami české i evropské společnosti.

V roce 2006 odvysílal Český rozhlas 3 – Vltava v rámci pořadu *Osudy* desetidílný cyklus vzpomínek Milana Schulze.

Bibliografie: Beletrie a práce o literatuře: *O Vítězslavu Nezvalovi a jeho Zpěvu míru* (stať, 1953, s A. Jelínkem); *Napalmanach* (parodie, 1960); *Komedia dell'arte* (kabarét, rozmnož., 1961, i prem., s dalšími); *Tluče bubeníček* (BB k omalovánkám, 1963, il. M. Dudová a O. Machoninová); *Ptáče a vědma. Zabásně a napovídky* (BB, PP satir., parodie, 1964); *Procházka Frontou 1967* (novoročenka, 1966, il. M. Sivko); scénicky: *Paravan se židlemi* (kabaretní pásmo, 1959, s J. R. Pickem); *Náš člověk. Scény a ctnosti* (1968, se S. Machoninem). Překlad: P. Lotar: *...domov můj* (Kolín n. R. 1981). Příspěvky ve sbornících a almanáčích: *Pro a proti. Kritická ročenka '61, '62, '63* (1962, též ed., 1963, 1964); *Čtyřikrát o televizi* (1961); *Hovory s veverkou* (1963); *Svědectví Pavla Tigrida* (sb. k 25. výročí časopisu *Svědectví*, Mnichov 1982); *Pickanterie* (1995); *Dobré dílo Anastáze Opaska* (1999). Uspořádal a vydal: *Byla nám macechou* (antologie, 1953, s M. Červenkou a J. Mourkovou); *My přišli, soudruzi...* (1955, s H. Vrbovou a J. Piskáčkem); M. Kopřiva: *Čtení pro kočku* (1967, s M. Kopřivou); *Diář 1969* (1968, s M. Kopřivou); *Stoletý kalendář knihovny Máj* (1968); J. Hochman: *Jelení Brod* (Kolín n. R. 1971); *Mír, mírové hnutí, křesťanská etika* (Mnichov 1984; 1993).

Petr Borkovec **(17. 4. 1970, Louňovice pod Blaníkem)**

Básník, překladatel a publicista. Od roku 1992 je redaktor pražské revue pro literaturu a kulturu *Souvislosti*. Pracoval

jako korektor v deníku *Dnes*, redaktor beletrie v Nakladatelství Lidové noviny (95-97), vedl týdenní přílohu deníku *Lidové noviny Umění a kritika* (1998-1999), pracoval jako redaktor *Literárních novin* (2000-2001). Nyní žije jako svobodný spisovatel a překladatel poezie.

Vydal básnické sbírky *Prostírání do tichého* (Pražská imaginace, 1990); *Poustečna, věštírna, loutkárna* (Mladá fronta, 1991); *Ochoz* (Mladá fronta, 1994); *Mezi oknem, stolem a postelí* (Český spisovatel, 1996); *Polní práce* (Mladá fronta, 1998). V roce 2002 publikoval volný cyklus dvanácti básní s názvem *A. B. A. F. (Opus)*. Za sbírku *Ochoz* obdržel Cenu Jiřího Ortena 1994, za německý překlad sbírky *Polní práce* Hubert-Burda-Preis 2001 a Norbert-C.-Kaser-Preis 2001.

Jeho básně byly přeloženy téměř do všech evropských jazyků; knižně publikoval v Rakousku a Itálii. Překládá z ruské poezie 20. století, podílel se na antologii ruské emigrační poezie *U řek babylonských* (Torst, Praha 1996), přeložil výbor z rusky psané poezie Vladimira Nabokova s názvem *Ut pictura poesis* (Triáda, Praha 2002), časopisecky publikoval básně Vladislava Chodaseviče, Jurije Odarčenka, Jevgenije Rejna, Zinaidy Gippiusové, Georgije Ivanova, Josifa Brodského aj. Spolu s koreanistou Vladimírem Puckem přeložil antologii dvou forem klasické korejské poezie *sidžo a kasa Jasná luna v prázdných horách* (Paseka, Praha 2001). Spolu s religionistou Matyášem Havrdou Sofokleovo drama *Král Oidipus* (premiéra HaDivadlo 1998, knižní vydání *Větrné mlýny*, Brno 1999) a Aischylovu *Oresteiu* (premiéra a vydání překladu v pražském Národním divadle 18. června 2002). V roce 2003 vydalo nakladatelství Paseka básnickou sbírku *Needle-Book, Fra*, 2005 – kniha zahrnuje šest předchozích sbírek, které byly autorem nově přehlednuty a upraveny a vydány i zcela nové básně.

J. H. Krchovský, vl. jm. Jiří Hásek **(22. 4. 1960, Praha)**

Jeden z nejmladších českých samizdatových básníků, poezii se věnuje od konce sedmdesátých let. Originální stylizací, ironickým laděním a formální vybroušeností svých veršů se Krchovský profiloval jako básník, který je navzdory hravé distanci zakotven v literární tradici české poezie nejvýraznější z tzv. třetí undergroundové generace. Od roku 2007 hraje na kytaru a zpívá v kapele Krchoff band. 16. ledna 2009 pokřtili své první CD *Naposled*. Žije v Praze a v Brně.

J. H. Krchovský dosud knižně vydal: *Noci, po nichž nepřichází ráno* (1978-1991; Host 1991), *Leda s labutí* (1992-1996; Host 1997), *Dodatky...* (1978-1996; Host 1997), *Básně* (souborné vydání předešlých titulů; Host 1998), *Vše nejlepší...* (výbor 1978-1997; Maťa 1998), *Poslední list* (1998-2003; Petrov 2003), *Nad jedním světem* (2003-2004; Host 2004), *Mladost – radost* (juvenilie 1978-1981; Větrné mlýny 2005)

Vlastimil Třešňák (26. 4. 1950, Praha)

Prozaik, folkový písničkář a výtvarník. Po ukončení základního vzdělání prošel řadou příležitostných zaměstnání a od roku 1968 působil ve svobodném povolání jako zpěvák folkových písní. Byl členem sdružení Šafrán. Brzo si vypracoval osobitý písničkářský styl postavený na

rozložených akordech kytary a úporném, spíše vykřičeném a vyšeptaném než vyzpívaném zpěvu, především však na existenciálním pohledu zdola. Třešňákově vnímání skutečnosti zřetelně ovlivnila Skupina 42, jeho poezie je sociálně soucitná, nazíraná od společenského dna, okouzlená lhotákovskou poezií periferie. Je třeba připomenout, že ve svých písničkách zpracovával tematiku tehdejší oficiální kulturní politikou nadevše žádanou, tematiku dělnickou, jenže ji zpracovával po svém – jako Bohumil Hrabal ve svých prózách (s nímž ho ostatně pojilo hluboké osobní přátelství). Již o jeho prvním albu *Zeměměřič* Jiří Černý napsal, že je nezařaditelná, osobitá a že po Krylově *Bratříčkovi* a Mertových *Baladách z Prahy* znamená třetí výrazný mezník české folkové písně.

Ve vztahu k oficiálnímu režimu byl Vlastimil Třešňák nensmlouvavý a přímočarý. Po roce 1974 mu byla zakázána jakákoliv veřejná činnost (mimo jiné se angažoval v bytovém divadle Vlasty Chramostové a podepsal Chartu 77). Opět byl nucen střídat nejrůznější zaměstnání. Po výsleších u StB a normalizačních represích odešel do emigrace do Švédska (1982), později se přestěhoval do Německa. Po roce 1995 žije převážně v České republice.

Vlastimil Třešňák debutoval v časopise *Petr a Lucie* (1969). V sedmdesátých letech publikoval v různých samizdatových periodikách, jakými byly například *Možnost*, *Slovo*, *Spektrum*, *Vokno*, později v zahraničních časopisech *Svědectví*, *Listy* aj. Prózy vznikající od roku 1978 uveřejňoval v samizdatových edicích a poté je seskupoval do větších souborů: *Jak to vidím já* (Kolín nad Rýnem 1979),

Babylon (samizdat 1982, Kolín nad Rýnem 1982, Praha 1991) a *Bermudský trojúhelník* (samizdat 1985, Kolín nad Rýnem 1986). Devět povídek přepracoval do definitivní podoby v knize *U jídla se nemluví* (1996). Výbor ze svých písňových textů (*Texty*, samizdat 1978) rozšířil (částečně i o autobiografické motivy) v knize *Plonková sedmička* (1998). Podobně i román *Klíč je pod rohožkou* (1995) pojednává o českém undergroundu v německém a americkém exilu. Další tvorba: *Evangelium a ostružina* (1999), *Domácí hosté* (2000) a *Melouch* (2005).

Třešňák se vždy pohyboval spíše v okruhu undergroundu. Melodie jeho písní i kytarový doprovod jsou maximálně jednoduché, což vnímatelům umožňuje koncentrovat se na text. Jeho zpěvácká interpretace je v českém folku patrně nejexpresivnější, vždy emocionální a tím pro posluchače sugestivní. Od sedmdesátých let též pravidelně spolupracuje s různými cikánskými hudebníky, především s muzikantskou rodinou Kormanů. V sedmdesátých a osmdesátých letech byla jeho tvorba normotvorná a písně z LP *Zeměměřič* a *Koh-i-noor* zůstávají v českém folku nepřehlédnutelnou hodnotou. V roce 2005 dokázal na své úspěchy navázat pozoruhodným a oceňovaným albem *Inventura*.

V únoru 2010 dokončil Vlasta se svým Bandem nové CD s názvem *Němý suflér*, které navazuje na předchozí úspěšná CD *Inventura* a *Skopolamin*. CD obsahuje čtrnáct nových rockových, folkových i bluesových písní s typicky nekompromisními texty a osobitým zvukem Bandu. Křest se uskuteční v dubnu.

VÝROČÍ

2. dubna

Raimund Habřina, vl. jm. Raimund Chatrný
(28. 9. 1907, Příbram u Brna – 2. 4. 1960, Brno)

Básník, esejista, autor venkovské a historické prózy, překladatel. Od roku 1930 učil na gymnáziu, ke konci života byl ředitelem dvanáctiletky. V letech 1941-1945 byl vězněn v koncentračním táboře Mauthausen. Vydával četné příležitostné eseje a básnické tisky.

4. dubna

Vladimír Stuchl
(18. 4. 1922, Hradešice u Horaždovic – 4. 4. 1990, Strakonice)

Autor přírodní a společenské lyriky a literatury pro děti a mládež. Po maturitě na reálném gymnáziu ve Strakonici (1941) byl totálně nasazen v tamní Zbrojovce. V roce 1945 přešel do Prahy, kde studoval na FF UK filozofii, sociologii a estetiku a na Ústřední politické škole KSČ. Současně pracoval v tiskovém odboru Ústřední rady odborů, od roku 1947 byl redaktorem deníku *Práce*. Roku 1948 přešel do *Lidových novin*, v roce 1951 se opět vrátil do *Práce*. V letech 1955-1960 byl zpravodajem ČTK v USA, 1961-1969 redaktorem a šéfredaktorem časopisu *Květy*. Od roku 1970 byl ve svobodném povolání, od roku 1972 redaktorem agentury Dilia. V letech 1939-1942 přispíval do *Studentského časopisu*, v letech 1943-1944 otiskoval

básně a sloupky v *Lidových novinách*. Po roce 1945 publikoval v periodikách, v nichž působil. Užíval pseudonymu Jan Silvín a šifry Sl. Početná je Stuchlova tvorba pro děti a mládež, jíž se věnoval již od padesátých let. Zprvu psal básně, říkadla a leporela přibližující okolní svět malým dětem. Pobyt v USA jej později inspiroval nejen ke knihám převyprávění amerických černošských a indiánských mýtů, pověstí, pohádek a humorných povídek (*Dolů po Mississippi*, *Strejček z Texasu*), ale i k dobrodružné próze *Preríí pádí kůň*.

10. dubna

Jindřich Vodák
(7. 11. 1867, Lysá nad Labem – 10. 4. 1940, Praha)

Literární a divadelní kritik, redaktor a překladatel. Studoval filozofii na pražské UK, kde se věnoval hlavně jazykům. Od roku 1894 začal učit jako středoškolský učitel na středních školách. Po vzniku ČSR byl povolán na Ministerstvo školství a národní osvěty, odtud odešel do důchodu již jako ministerský rada. V roce 1928 dostal čestný doktorát filozofie. Byl činný jako literární a divadelní kritik v *Literárních listech*, *Nivě*, *Rozhledech*, od roku 1898 i v dalších periodikách. V letech 1891-1894 byl členem redakce *Ottova slovníku naučného* pro románské literatury, zejména francouzštinu, a později kulturním referentem *Českého slova*, dalších novin i časopisů. V roce 1908 spolu s J. S. Macharem redigoval literární časopis *Novina*, v letech 1918-1922

redigoval týdeník *Jevišťe*. Nejpodstatnější část Vodákova kritického díla tvoří divadelní referáty, v nichž se projevil jako zastánce a teoretik psychologického realismu na jevišti. S porozuměním však sledoval i avantgardní scénu, patřil mj. k příznivcům divadla E. F. Buriana.

25. dubna

Inocenc Arnošt Bláha

(28. 7. 1879, Krasoňov u Humpolce – 25. 4. 1960, Brno)
Sociolog, filozof, autor studií o kultuře a literární kritik, básník. V roce 1897 vstoupil do bohosloveckého semináře v Hradci Králové, poté studoval na univerzitách ve Vídni, Praze, Paříži a znovu na UK. V roce 1922 byl jmenován profesorem na Masarykově univerzitě v Brně. V roce 1930 založil *Sociologickou revui*. Po roce 1948 musel z fakulty odejít. Byl členem řady čs. a zahraničních vědeckých společností. Debutoval v roce 1899 v katolickém měsíčníku *Nový život* (článek *Umění a věda*, básně). Publikoval v časopisech *Rozvoj*, *Květy*, *Hlídky času*, *Čas*, *Česká mysl*,

Lidové noviny, *Index*, *Kritika* ad., je zastoupen i v různých sbornících.

Vojtěch Martínek

(11. 4. 1887, Brušperk u Frýdku-Místku – 25. 4. 1960, Ostrava)

Slezský autor sociálních próz, básník, literární kritik a publicista. Vystudoval češtinu a němčinu na filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze (1908-1913). Poté rok pobýval na univerzitě v Bonnu a od roku 1914 nastoupil jako středoškolský pedagog na Matiční gymnázium v Ostravě, kde působil až do roku 1947 (s výjimkou let 1941-1945, kdy byl na vlastní žádost penzionován). S Ostravskem byl spjat nejen rodově a pracovně, ale i literárně. Byl dramaturgem ostravského divadla a jednatel a předseda Moravského kola spisovatelů. Měl široký tvůrčí záběr. Jako redaktor beletrických příloh časopisů i novin uvedl do literatury řadu mladých autorů ze Slezska a severovýchodní Moravy. Ve svých románech popisoval národní a sociální změny na Ostravsku v době industrializace.

DIVADLO – BALET

Spejbl a Hurvínek znovu otevřeli své divadlo rozšířené o muzeum

Koncem března, po dvouleté rekonstrukci, bylo znovu otevřeno Divadlo Spejbla a Hurvínka obohacené unikátním muzeem. Návštěvníkům v něm představí většinu z téměř osmi set loutek, které se za celou existenci souboru objevily na scéně. Kromě nejznámějších postavíček Spejbla, Hurvínka, Máničky nebo Žeryka jsou ve vitrínách vystaveny figurky od rytířů a princezen až po rockové muzikanty.

Divadelníci společně s brněnským vydavatelstvím C-press představili objemnou publikaci zachycující historii souboru proslaveného účinkováním po celém světě. Kniha *Spejbl a Hurvínek na nitkách osudu* je autorským počinem dramaturgyně divadla Denisy Kirschnerové. Publikace obsahuje mnoho ilustrací, ukázek ze scénářů a také faksimile důležitých dokumentů a rukopisů spjatých s divadlem.

Scénu čeká v letošním roce hned několik jubileí. Divadlo oslaví osmdesát let od svého vzniku, nejstarší z postavíček, Spejblovi, bude letos devadesát, a navíc pětadesát let přestěhování divadla z Plzně do Prahy.

Spejbl s Hurvínkem mají za sebou pohnutý osud. „Zažili“ téměř celé 20. století se všemi jeho důležitými historickými milníky. Za německé okupace byli dokonce „vězňeni“ v trezoru gestapa, odkud je na konci války někdo vyhodil na skládku. Zde je náhodou našel malý chlapec a odnesl je zpět do divadla, vyprávěla Helena Štáchová, ředitelka divadla.

Na zlínském festivalu Setkání – Stretnutie se představí 20 divadel

Na májovém setkání českých a slovenských divadel Setkání – Stretnutie, které již popatnácté pořádá Městské divadlo Zlín, se letos představí dvacet divadelních souborů z obou zemí. Diváci v jejich podání uvidí jednadvacet in-

scenací. Festival se uskuteční od 17. do 22. května. Přehlídka je dramaturgicky velmi vyhraněná. Jejím cílem je totiž prezentace zcela původních her, adaptací či dramatických novinek přeložených z cizího jazyka. Zároveň musí jít o první uvedení daného titulu v tuzemsku či na Slovensku od ledna 2009.

Přehlídka připomněla den divadla pro děti a ocenila Pavla Šruta

Jubilejní desátý ročník přehlídky divadelních dětských inscenací připomenul Světový den divadla pro děti a mládež, který připadá na 20. březen. V rámci přehlídky byl za svou tvorbu pro děti a mládež oceněn básník a autor Pavel Šrut. Loni cenu převzal performer, spisovatel, výtvarník, hudebník, herec a fotograf Petr Nikl. Před ním získali toto ocenění Jiří Vyšohlíd, Jan Borna, Eva Tálská, Iva Peřinová, Zoja Mikotová, Hana Franková Hnilíčková a Alena Urbanová.

V Národním divadle v Praze tančila nejslavnější česká baletka současnosti Darja Klimentová

V Národním divadle v Praze zatančila nejslavnější česká baletka současnosti Darja Klimentová. Galavečerem v Praze oslavila primabalerína Anglického národního baletu v Londýně své tisíce vystoupení na scéně. Darja Klimentová je nejenom českou nejúspěšnější baletkou, je ale i na samé špičce baletního umění v Londýně. Angažmá v Anglickém národním baletu jí bylo nabídnuto už v roce 1996.

Klimentová v roce 1989 absolvovala Hudební a taneční školu v Praze. Ve stejném roce vyhrála prestižní Prix de Lausanne – Tokio, cenu Pařížské taneční nadace, která jí umožnila studovat balet v Kolíně nad Rýnem. Krátce nato následovaly další ceny v baletních soutěžích v jihoafrické Pretorii a japonské Ósace. To už tančila v Národním divadle v Praze. Svou světovou dráhu zahájila v roce 1992

v Kapském Městě, odkud pokračovala do skotského Glasgow a konečně do Londýna. V Anglickém národním baletu tančí už čtrnáct let.

Darja Klimentová každé léto vede v Praze své mistrovské kurzy. Zúčastnit se jich může každý tanečník od šestnácti let. Více informací najdete na internetu pod International Ballet Masterclasses.

Výročí Blanky Bohdanové

4. března letošního roku oslavila své osmdesáté narozeniny přední česká herečka, držitelka Ceny Thálie za rok 2001, Blanka Bohdanová.

Všechny profese, které Blanka Bohdanová ve svém životě vystřídala, si vybrala již v dětství. Nejprve byla učitelkou a potom malířkou a herečkou. Je dlouholetou členkou Národního divadla, deset let učila na konzervatoři a malování je neodmyslitelnou součástí jejího života dodnes.

Velkými jevištními rolemi Blanky Bohdanové byly Manon Lescaut, Desdemona v *Othellovi*, Leonora v *Torquatu Tassovi*, Kleopatra nebo Lady Macbeth či Roxana. A tak jako ji diváci znají z jeviště, zůstávají jim v paměti její nesčetné role ve filmech, televizních inscenacích a seriálech.

V roce 1996 obdržela Blanka Bohdanová Cenu Františka Filipovského za dabing ve filmu *Řidič slečny Daisy* a v roce 1997 dostala tutéž cenu za celoživotní mistrovství v dabingu. Cenu Thálie získala za roli Fonsie v představení *Džin* pražského divadla Viola. (mk)

Blanka Bohdanová

Šedesátiny Jitky Molavcové

Herečka, zpěvačka, muzikantka a spisovatelka Jitka Molavcová, známá jako semaforová postava Žofie Melicharové, obdivně vzhlížející k panu Jonášovi v podání Jiřího Suchého, oslavila šedesátiny.

Jitka Molavcová se narodila 17. 3. 1950 v Praze. Vystudovala střední průmyslovou školu grafickou, její profesionální život se však změnil po celostátní pěvecké soutěži Talent v roce 1970, kterou vyhrála s písní Hany Hegerové *Lásko má*. V tom samém roce se zúčastnila konkurzu do divadla Semafor. Prošla s úspěchem a stala se jednou ze semaforových „girls“. Její jemný dívčí soprán se začal prosazovat také v rozhlase a na nahrávkách Supraphonu. Výrazný talent Jitky Molavcové na sebe upozorňoval čím dál tím více a po účinkování v několika semaforových hrách (*Kytice*, *Elektrická puma*, *Smutek bláznivých panen*) se

stává hlavní ženskou osobností tohoto divadla. Neobvyklé kombinace jemného půvabu a nevšedního komického talentu Jitky Molavcové si všimla brzy také televize a film. Na plátně se stala například partnerkou Karla Gotta ve snímku *Hvězda padá vzhůru* (1974). V osmdesátých letech započala její dlouholetá a velice úspěšná práce pro děti (*Malý televizní kabaret*, *Studio Kamarád*, *Kosmická čarodějnice*), objevila se v řadě televizních pohádek. Vtiskla svůj hlas jednomu z nejoblíbenějších večerníčků – *Kátě a Škubánkovi*. Nezapomenutelná je také její postava nešťastně zamilované pokojské Heli v seriálu *Návštěvníci*.

V té době Jitka Molavcová ztvárňuje na semaforském jevišti řadu dalších zajímavých rolí (Markéta ve hře *Faust*), ale jedna z nich má pro její budoucí kariéru rozhodující význam. Ve hře *Jonáš* se zrodila slečna Žofie Melicharová. Jako věrná a zamilovaná hospodyně stárnoucího kabaretiéra, nepříliš vzdělaná, ale s velkým srdcem, získala Jitka Molavcová svoji životní roli a velkou popularitu. Výstupy pana Jonáše a slečny Melicharové patří dodnes na repertoáru Semaforu k tomu nejlepšímu. Společně se objevili také na filmovém plátně: *Jonáš a Melicharová* (1986) a *Jonáš aneb Jak je důležité mít Melicharovou* (1988).

Velkou šanci dalo v polovině devadesátých let Jitce Molavcové také Hudební divadlo v Karlíně, kde na jeho prknech několik let ztvárňovala Dolly Leviovou v legendárním muzikálu *Hello Dolly*. O kvalitě jejího výkonu nejlépe hovoří Cena Thálie za rok 1996. V posledních letech se Jitka Molavcová kromě nepřetržitého účinkování v divadle Semafor (nejnověji komedie *Jako když tiskne*) věnuje také středověké tematice (inscenace *Oráč a smrt*) a modernímu. Ke kytarě a saxofonu, které bravurně ovládá, přidala několik dalších hudebních nástrojů. S úspěchem vystupuje v rozhlase a je autorkou několika pohádkových knížek (*Pohádky z pastelky*, *Pohádky a písničky pro šikovně děti*).

Vídeňsko-české publikum zná Jitku Molavcovou z jejich častých vídeňských výstupů s různými hereckými partnery.

Jitka Molavcová

Zle, matičko, zle, Schwarzenberci zde

Před nedávnem odvysílala Česká televize nový dokument Břetislava Rychlíka pod názvem *Zle, matičko, zle, Schwarzenberci zde*. Dokument představuje divákům rodinnou ságu Karla Jana Schwarzenberga, šlechtice, který býval lesníkem i hostinským, ale nedávno také českým ministrem zahraničí. Jsou zde zachyceny Schwarzenbergovy úvahy o předcích, domově, exilu i návratech. Podle autora je to pouze on, kníže Schwarzenberg, kdo nese celý film na bedrech, a podařilo se mu ho utáhnout s bravurností jemu vlastní. Často jde o velice osobní výpovědi, které Karel Schwarzenberg zvládá s noblesou.

Niterný Schwarzenberg

Podle autora dokumentu se zde také podařilo uplatnit mnohé unikátní materiály, například rozhovor, který s Karlem Schwarzenbergem, když přijel do Československa na proces s Ivanem Jirousem, pořídil Andrej Stankovič. Většinu času natáčení byl Karel Schwarzenberg velmi zaměstnán ve funkci ministra zahraničí. „Dostali jsme od televize jedenáct natáčecích dnů na film, který se měl původně dělat dva roky,“ řekl Břetislav Rychlík. „Točili jsme po hodinách, které si pro nás ministr vyšetřil, ale pak se ještě podařilo sejít se na Orlíku. Naštěstí s Karlem Schwarzenbergem se můžete bavit o čemkoliv, je to vzdělaný, moudrý a múzický člověk. A jistá témata ve svém životě má bolestně odžitá, byť to navenek nedává znát. Krásně vyprávěl, co pro něj znamenal odchod z domova, jak to vyhnání prožíval, a potom po letech i návrat domů. Myslím, že nám pověděl leccos, co ještě nikde jinde neřekl. A musím přiznat, že jako herec je nečekaně výborný,“ dodal režisér.

(mk)

Animovaný film Čtyřlístek se má v kinech objevit koncem roku 2011

Téměř rok trvaly přípravy animovaného filmu *Čtyřlístek ve službách krále*, jehož hrdiny budou známé postavičky výtvarníka Jaroslava Němečka – Fifinka, Myšpulin, Pinda a Bobík. Producent Miloslav Šmíd majer ze společnosti Bio Illusion oznámil, že režisér Michal Žabka je těsně před startem. Do kin se má tento celovečerní projekt dostat koncem příštího roku. Komiks *Čtyřlístek* se zrodil v roce 1969, filmového scénáře se ujali manželé Hana a Josef Lamkovi, jedni z mnoha jeho autorů. Na plátně se objeví pět desítek

postav. Hlavní čtveřici namluvili Tereza Bebarová, Karel Heřmánek, Ondřej Brzobohatý a Bohdan Tůma.

Svěrákův Kuky

Do kin vstoupila první upoutávka nového projektu Jana Svěráka *Kuky*. Premiéra filmu se chystá na 20. května. Do hlavní dětské role obsadil Jan Svěrák svého syna. Právě na dětské fantazii příběh stojí: malý hrdina si představuje, kde asi bloudí jeho oblíbený růžový medvídek Kuky, kterého maminka vyhodila, aby plyšová hračka nezhoršila chlapcovo astma. Možná je to jen sen – a možná Kuky vážně zažívá velké dobrodružství. Akční, zábavný, romantický, rodinný, hraný i animovaný; všechny tyto přívlastky slibuje snímek, kterým si Svěrák splnil dávný sen. Pracuje totiž s takzvanými makrodetailemi, díky nimž se třeba obyčejný hlemýžď jeví na plátně jako obří nebezpečné monstrum. Coby bezdomovec se ve filmu představí Oldřich Kaiser, jako chlapcovi rodiče Kristýna Nováková a Filip Čapka. Nicméně hlavní úloha zůstává loutkám, dále pak veverka, ptákům, motýlům, včelám, pejskovi – a neskonale trpělivým trikařům.

Do prestižní Dvorany slávy byl uveden filmový historik Karel Čáslavský

V České televizi uvede Čáslavský už pětistý díl svého pořadu *Hledání ztraceného času*, ve kterém objevuje zapomenuté dokumenty o životě předků. Zaprášené filmové kotouče, slovníky, encyklopedie, staré noviny a pohlednice mu učarovaly už před mnoha lety. Dodnes se nemůže smířit s tím, že se z krátkých zpravodajských filmů a žurnálů natočených do roku 1945 zachovala zhruba jen pětina. Ač to zní jako vtip, celuloid, z nichž byly vyrobeny, byl tehdy totiž výhodným výkupním artiklem, a tak oblíbené filmy pro pamětníky končily v obyčejném krému na boty.

V anketě TýTý zvítězil Karel Gott, vyhrál i mezi zpěváky

Absolutním vítězem ankety popularity osobností televizní obrazovky TýTý se stal Karel Gott. Vyhrál i mezi zpěváky. Nejoblíbenějším pořadem roku 2009 byla v pražském Divadle na Vinohradech vyhlášena talk show Karla Šípa *Všechnopárty*. Šíp, který moderoval také celý večer, získal i cenu v kategorii osobnost televizní zábavy. Seriály vyhrál retro seriál ČT *Vyprávěj*. Vítězi hereckých kategorií se stali stejně jako loni herci ze seriálu televize Nova *Ulice* Rudolf Hrušínský a Hana Maciuchová a mezi zpěvačkami Lucie Vondráčková.

FOTOGRAFIE

Poezie země a vody Václava Michálka

V Kulturním klubu Poštovka v Praze 5 představil před nedávnem fotograf Václav Michálek svoji novou výstavu. Výstava nesla název *Poezie země a vody* a byla věnována 100. výročí narození básníka Františka Hrubína. Tématem své letošní výstavy navázal autor na lyrické až abstraktní obrazy vodní hladiny v přírodě, které představil v loňském roce. Václav Michálek se specializoval jako profesionální potápěč na fotografování a filmování pod vodní hladinou. V roce 2007 skončil činnost potápěče a začal fotit přírodu a krajinu a samozřejmě kde jinde než u vody. Podle vlastních slov Václav Michálek svoje fotografie nijak barevně neupravuje, nijak nepřetváří, pouze ladí kontrast. Snaží se zachytit opravdovou atmosféru, jak ji vidí on a jak ji vytvořila příroda. (mk)

Tajnosti gumových medvídků

Fotograf Michal Fanta je dvaadvacetiletý student ekonomie v Praze a je jedním z milionů lidí, kteří rádi jedí gumové medvídky. Michal Fanta ovšem gumové medvídky nejen rád jí, ale také je profesionálně fotografuje. Jeho projekt *The Life of Gummy Bears* vznikl v letech 2008 a 2009,

díky portálu Flickr se proslavil po celém (internetovém) světě a celá práce vyvrcholila knihou fotografií na kvalitním papíře pomocí „samizdatového“ portálu Blurb. Zdá se, že před Michalem Fantou ještě nikdo takto nevytvořil ucelenou sbírku portrétů gumových medvídků. Ohlasy na toto dílo byly zaznamenány okamžitě a zájem stále trvá – například jeden z obrázků použije australské nakladatelství The McGraw-Hill do učebnice fotografie.

V současné době je projekt medvídků uzavřen. Každá jeho fotka s sebou přinesla příběh, který vznikl v autorově hlavě a který se jemně promítl do jména jednotlivých obrázků. A možná, že to bude právě Michal Fanta, kdo změní náš pohled na gumové medvídky. Navždy. (mk)

Osobností české fotografie se stal Jiří Všetečka

Osobností české fotografie za rok 2009 se stal fotograf Jiří Všetečka. Rozhodla o tom Asociace profesionálních fotografů České republiky (AFČR), která zároveň udělila cenu in memoriam Janu Reichovi za dlouhodobý přínos české fotografii. Ceny se předávaly v Mánesu na výroční valné hromadě AFČR. Asociace Všetečku ocenila za dlouholetý projekt *Pražský chodec* a aktualizované vydání jeho knihy *Všenáprava obrazem*. Jiří Všetečka se proslavil fotografiemi českého hlavního města, nejnámějším souborem je *Pražský chodec*. Druhé stěžejní dílo fotografa představuje projekt *Všenáprava obrazem*, kdy k fotografiím ze života lidí umělce inspirovaly texty Jana Amose Komenského.

Jan Reich, který zemřel loni v listopadu ve věku sedmašedesáti let, byl jedním z posledních klasiků české fotografie, který fotografoval město a krajinu černobíle na velkoformátový deskový přístroj. Spolu s dalšími fotografy užívajícími obdobnou techniku byl členem sdružení Český dřevák. Cílem sdružení, které působilo od roku 2000 do začátku roku 2009, bylo poukazovat na „trvalou platnost tradice fotografického řemesla a umění“. Laureáty vybrala asociace z šestadvaceti nominovaných kandidátů.

HUDBA

Pražské jaro

Od 12. května do 4. června 2010 proběhne v Praze tradiční 65. ročník Mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro. Část koncertů je už vyprodána nebo těsně před vyprodáním. Zahajovací koncert Pražského jara se uskuteční 12. května ve Smetanově síni Obecního domu, kde Pražská komorní filharmonie tradiční Smetanovu *Mou vlast* zahraje pod vedením svého mladého šéfdirigenta Jakuba Hruši. Pražské jaro nabídne přes padesát představení a společenských akcí včetně dvou finálových koncertů a prvních kol Mezinárodní hudební soutěže v oborech housle a trubka. V programu letos přehlídka přivítá slavné pianisty. Přijede například Emanuel Ax, který na závěrečném koncertu

4. června v Obecním domě předvede *Koncert pro klavír a orchestr B dur* od Johanne Brahmsa. Doprovodí ho Berlínský rozhlasový symfonický orchestr v čele s Markem Janowským. Další z významných hostů, dirigent, skladatel a klavírista André Previn, se představí 3. června v Obecním domě jako hostující dirigent Pražské filharmonie, s níž nabídne vlastní skladbu *Diversions*, Coplandův *Koncert pro klarinet a orchestr* a Dvořákovu *Symfonii č. 7 d moll*.

Osou letošních mahlerovských oslav bude festival Hudba tisíců

Akce k oslavám 150. výročí narození světově proslulého hudebního skladatele Gustava Mahlera na Vysočině dostá-

vají konkrétnější obrysy. Hlavní osu kulturního programu bude tvořit tradiční mezinárodní hudební festival Mahler Jihlava 2010 – Hudba tisíců. Dalšími významnými mezníky oslav budou odhalení skladatelova pomníku v Parku Gustava Mahlera v Jihlavě a slavnosti v jeho rodném domě v Kalištích u Humpolce. Tradiční festival Mahler Jihlava 2010 začne úvodním koncertem v úterý 18. května v jihlavském Domě kultury odborů. Mezzosopranistku Dagmar Peckovou a tenoristu Jaroslava Březinu doprovodí Komorní filharmonie Pardubice pod taktovkou Petra Altrichtera. Festivalové koncerty bude provázet řada doprovodných akcí – výstavy, divadelní a filmová představení. Patrně největší krajem podpořenou plánovanou aktivitou budou slavnosti narození Gustava Mahlera 7. července, nad nimiž převzal záštitu prezident ČR Václav Klaus.

Mackerrasovo CD s Českou filharmonií na čtvrtém místě v britské hitparádě

Album *Symfonických básní* Antonína Dvořáka, které pořídila Česká filharmonie s britským dirigentem sirem Charlesem Mackerrasem, vstoupilo do britského žebříčku nejprodávanějších alb klasické hudby na čtvrté místo. Od začátku roku je to další české album, které se v britské hitparádě probojovalo do první desítky. Šestáho místa dosáhla deska *Kvarteta Pavla Haase* se skladbami Prokofjeva.

Údajně poslední deska Bobka vede žebříček nejprodávanějších alb

Na první místo žebříčku nejprodávanějších nahrávek v České republice se hned po vydání dostalo nové CD Pavla Bobka. Nahrávku českých verzí písní Johnnyho Cashe zpěvák označuje za své poslední dlouhohrající studiové album. Na druhé místo z čela sestoupilo album skupiny Tři sestry s názvem *Lázničky*, které přináší tradiční porci hospodského rocku s nezaměnitelným zpěvákem Lou Fanánkem Hagenem. Informovala o tom česká sekce Mezinárodní federace fonografického průmyslu (IFPI). Na třetím místě je aktuální nahrávka zpěvačky Radůzy *Miluju vás*, na čtvrtém kompilační album *Petr Kalandra & ASPM 1982-1990* vydané k nedožitým Kalandrovým šedesátinám. Na pátou příčku postoupilo DVD houslisty Jaroslava Svěčeného a bývalého člena skupiny Lucie Michala Dvořáka *Vivaldianno MMVIII*. CD a DVD záznam koncertu kapely Kabát *Po čertech velké koncert* je šestý.

Padesátka Smetáčkovců

V prostorách Českého muzea hudby v Praze v Karmelitské ulici proběhla velmi zajímavá výstava pod názvem *Traditional Jazz Studio – 50 let živé tradice*. Abrahámoviny tato nejrespektovanější jazzová formace posledního půlstoletí slavila již v loňském listopadu. V současnosti měla konečně i svoji expozici, na které bylo soustředěno v takovém kontextu množství dosud neprezentovaných dokumentů, hudebnin, programů, fotografií, karikatur, hudebních ná-

strojů a tak dále většinou z archivu Traditional Jazz Studia a jeho členů, především Pavla Smetáčka a jeho bratra Ivana.

Za padesát let koncertování a nahrávání stihl tento soubor uspořádat přes pět tisíc koncertů, absolvoval stovky festivalových nebo televizních vystoupení a realizoval celou dlouhou řadu rozhlasových nebo gramofonových nahrávek.

Dlouholetý šéf souboru, klarinetista, skladatel, aranžér, diplomat a publicista Pavel Smetáček oslavil před nedávnem sedmdesáté narozeniny. Před nedávnem byl také počten Evropskou cenou Gustava Mahlera, kterou uděluje Evropská unie umění.

Aktivita Traditional Jazz Studia i po všech těch vzpomínkách nikterak neuhasíná – padesát let trvajících kapela chystá v současnosti množství vystoupení doma i v zahraničí.

(mk)

Pavel Smetáček v akci

Basistu Eduarda Hakena připomnělo matiné v Národním divadle

Památce operního pěvce Eduarda Hakena, od jehož narození uplynulo už sto let, byl věnován komponovaný pořad v historické budově Národního divadla v Praze. Pod názvem *Mistr Haken na scéně!* připomněl tuto jednu z nejvýznamnějších osobností české operní historie. Eduard Haken (1910-1996) působil v souboru české první scény plných padesát let a za tu dobu ztvárnil bezmála dvě stovky rolí širokého českého i světového repertoáru. Do srdcí diváků se zapsal například osobitým pojetím Vodníka z *Rusalky* a Kecala z *Prodané nevěsty*. Věnoval se i koncertní činnosti, zvláště vynikl jako interpret oratorií.

Eduard Haken se narodil v rodině volyňských Čechů v obci Šklín na Ukrajině. Po návratu do vlasti svých předků studoval čtyři roky na pražské Karlově univerzitě medicínu. Na studia si přivydělával zpěvem a posléze začal zpěv studovat. V Národním divadle v Praze si poprvé zaspíval v roce 1936, sólistou první scény se stal o pět let později. V době, kdy se Haken těšil největšího uznání, uměl zaujmout vedle zpěvu i pouhým pootočením hlavy, držení těla, noblesními gesty i pohledy. Každá role, každé provedení se v jeho podání stávaly mistrovskou studií. Počet repríz nerozhodoval, napsal operní znalec Jan Králík v časopisu *Hudební rozhledy*. Vysoká štíhlá postava, úzký obličej ostrých rysů a výrazné oči, ale i opravdovost a vzácné lidské vlastnosti jako například skromnost a vlastenectví, vytvořily neopakovatelnou osobnost.

Václav Klaus hovořil s šéfem NATO v Evropě o afghánské misi

Prezident Václav Klaus přijal vrchního velitele sil NATO v Evropě, admirála Jamese Stavridise. Podle ČTK s ním hovořil zejména o činnosti českého kontingentu v Afghánistánu. Stavridis byl v České republice na první oficiální návštěvě. Setkal se s premiérem Janem Fischerem a představiteli resortu obrany. Stavridis zároveň během návštěvy zopakoval požadavek aliance na posílení českého kontingentu v Afghánistánu. NATO chce po České republice hlavně instruktory, kteří by cvičili afghánské vojáky a policisty. Instruktoři jsou důležití pro výcvik afghánské policie a armády, protože NATO se chce postupně ze země stáhnout. Kontrolu nad ní pak převezmou právě afghánští policisté a vojáci. Vláda vypracovala návrh, kterým chce posílit českou přítomnost na středním východě o dalších pětadesát vojáků. Více vojáků nad již schválený mandát však podléhá rozhodnutí parlamentu. ČSSD a komunisté se staví proti dalšímu zvyšování počtu vojáků v zahraničních misích. Bez jejich hlasů přitom vládní návrh nemá šanci na schválení.

Barack Obama se v Praze setkal s evropskými prezidenty a premiéry

Americký prezident Barack Obama a jeho ruský protějšek Dmitrij Medveděv v Praze podepsali 8. dubna smlouvu START o snížení počtu jaderných zbraní svých armád. Dokument nahrazuje smlouvu START, jejíž platnost skončila loni v prosinci. Diplomatický program Baracka Obamy završila schůzka jedenácti státníků ze střední a východní Evropy. Americký prezident večerel se zástupci Bulharska, Estonska, Chorvatska, Litvy, Lotyšska, Maďarska, Polska, Rumunska, Slovenska a Slovinska. Evropské politiky zajímalo, zda nejnovější vývoj rusko-amerických vztahů nemůže mít nějaký negativní dopad na vztahy USA se spojenci v NATO a s novými členy EU. Za českou stranu se večer zúčastnil premiér Jan Fischer a prezident Václav Klaus. Kvůli přítomnosti šéfů světových velmocí se Praha stala přísně střeženým místem, s různými uzavírkami a omezeními museli počítat Pražané i turisté. Například zcela nepřístupný byl areál Pražského hradu.

Fischer s Ficem jednali o jaderné energetice i stavbě dálnic

Premiér Jan Fischer se svým slovenským protějškem Robertem Ficem jednal v Sezimově Ústí o energetické bezpečnosti, zvláště pak o dostavbě jaderné elektrárny v Jaslovských Bohunicích. Hovořili ale také o výstavbě silnic a dálnic a společném působení v EU a NATO. „Naše vzájemné vztahy na všech úrovních jsou výborné,“ uvedl Fischer po schůzce. Podle Fica jsou vztahy mezi zeměmi na tak vysoké kvalitativní úrovni, že „taková nebyla ani v dobách společného státu“. Oba premiéři několikrát zdůraznili i své velmi dobré osobní vztahy. Jednání se odehrávalo v rekonstruované vile někdejšího československého prezidenta Edvarda Beneše. Projekt výstavby nového reaktoru v Jaslovských Bohunicích, na níž se v rámci společného podniku podílejí i české firmy, se podle premiérů odehrává podle harmonogramu a je nejvýznamnější součástí

vzájemné hospodářské spolupráce. Fico, který dostavbu pokládá za „renesanci jádra v Evropě“, pozval Fischera na jaderné fórum do Bratislavy. „Slovenská a Česká republika budou patřit mezi velmi málo zemí na světě, které mají odvahu stavět nové jaderné bloky. My dobře víme i z jednání Evropské rady, že atomová energie jako jediná může zabezpečit energetickou bezpečnost Slovenska i ČR,“ zdůraznil slovenský premiér.

Fischer i Fico ocenili zintenzivnění práce visegrádské skupiny (V4), jejíhož řízení se v létě Slovensko ujme po Maďarsku. Ani případné vítězství nacionalisticky laděných stran v maďarských volbách by podle obou politiků nemělo práci skupiny ohrozit. Premiéři jednali také o silničním propojení automobilek v Nošovicích na Frýdecko-Místecku a Žilíně. „Pro mne je to výzva, abych si o tom s ministrem dopravy velmi vážně pohovořil,“ poznamenal Fischer. Fico jej informoval, že slovenské ministerstvo životního prostředí vydá své stanovisko v letošním roce a v návaznosti na stavbu dálnice do Polska by se mohlo začít stavět nejpozději na jaře 2011. Slovensko podle něj podpoří Česko ve snaze získat sídlo instituce EU satelitního navigačního systému Galileo.

Exministr Kocáb mezi zbývající priority zařadil pravidla používání kamer

Exministr pro lidská práva Michael Kocáb (za SZ) mezi zbývajícími prioritami svého úřadu uvedl přípravu zákonných pravidel pro používání sledovacích kamer nebo zákonů o statusu veřejné prospěšnosti či Agentuře pro sociální začleňování. Řekl to na bilanční tiskové konferenci ke svému ročnímu působení ve vládě. Agendy se podle něj ujme jeho náměstek Czesław Walek, který věří, že úřad ministra zůstane zachován. Priorit je podle Kocába do konce funkčního období vlády Jana Fischera celkem jedenáct. Patří k nim i příprava novel zákonů o sněmovních a krajských volbách, podle nichž by v zájmu rovných příležitostí na kandidátních listinách mělo být nejméně třicet procent žen. Kocáb v této souvislosti vyzval občany, aby již letos formou preferenčních hlasů podpořili zvolení žen do Poslanecké sněmovny.

Také vládní rada pro menšiny se proměnila na Radu pro záležitosti romské menšiny. Zároveň se také změnil její šéf, když po odstoupícím ministrovi pro lidská práva Michaelu Kocábovi převzal tuto agendu předseda vlády Jan Fischer. Rezignující Kocáb vysvětlil důvody a cíle této změny: „Toto propojení je předpokladem pro úspěšnou koordinaci implementace vládní politiky na lokální úrovni. Zvládnutí integrace největší národnostní menšiny do společnosti a překonání letitých předsudků bude významným úkolem také pro následující vlády.“

Řízení ODS převzal Petr Nečas, Topolánek zcela odejde 12. dubna

Mirek Topolánek odejde z funkce předsedy ODS 12. dubna, ale již předal všechny své pravomoci volebnímu lídru a místopředsedovi ODS Petru Nečasovi. Výkonná rada ODS má podle plánu, se kterým souhlasilo stranické grémium, předání moci v nejvyšším patře strany potvrdit 12. dubna. Změna tváře ODS dva měsíce před parlamentními volbami má straně pomoci v boji s největším soupe-

řem, kterým je ČSSD. Topolánek své rozhodnutí odejít oznámil na stručné tiskové konferenci po nezvykle krátkém jednání stranického grémia. Splnil tak výzvu výkonné rady z minulého čtvrtka, aby „zvážil“ své další setrvání ve funkci. Už tehdy se stáhl z jihomoravské kandidátky a v Nečasův prospěch se vzdal pozice volebního lídra. Nečas sám Topolánkově oznámení označil za státnický a zodpovědný krok, který povede ke zklidnění situace uvnitř ODS. Straně prý umožní soustředit se na volební kampaň a odstraňuje dvojkoľejnost ve vedení. Nového předsedu ODS vybere stranický kongres, který se obvykle koná na podzim.

TOP 09 navrhuje plošné škrty ve výdajích na dávky i mzdy

Strana TOP 09 připravila voličům program ve formě programového prohlášení vlády. Hlásí se v něm podle předsedy Karla Schwarzenberga ke konzervativním hodnotám. Nezbytné je podle ní provést systémové změny – reformu penzí, sociálních dávek a státní správy. Navrhuje také plošné škrty v mandatorních výdajích státu. „Pokud se rychle nezmění způsob hospodaření státu, hrozí České republice zadlužení, které nebude schopna zvládnout, a její rozpočet se zhroutí,“ stojí v záhlaví volebního programu, který představil spolu se Schwarzenbergem autor programu, exministr financí Miroslav Kalousek. Navrhuje například snížit o deset procent objem mezd vyplácených ze státního rozpočtu a tento objem neměnit po tři roky. Příspěvky politickým stranám by zkrátila TOP 09 o polovinu, všechny sociální dávky o 10 % s výjimkou mateřské a příspěvků na péči.

Za velmi pravicový a tvrdý vůči některým sociálním skupinám označují program TOP 09 její volební protivníci. Občanští demokraté, kteří se s TOP 09 zřejmě nejvíce přetahují o voliče, straně Karla Schwarzenberga a Miroslava Kalouska vyčítají, že voliče láká na nereálný, nevyvážený program, který nelze na vládní úrovni splnit. Zelení podle svého předsedy Ondřeje Lišky s TOP 09 najdou některé programové průsečíky. Shodnou se prý například v tom, že je nutné zastavit plýtvání ve státní sféře a provozu ministerstev. „Výsledky se ale projeví, pouze pokud to půjde ruku v ruce s tvrdými protikorupčními opatřeními a novým zákonem o státní službě,“ míní Liška. Očekávanou kritiku si TOP 09 vysloužila i z opačné strany politického spektra. „Jsou to drakonická a asociální opatření a my před nimi varujeme,“ řekl novinářům předseda ČSSD Jiří Paroubek. Návrhy TOP 09 by podle něj vedly ke „zbídačení širokých vrstev lidí“. Podle poslance KSČM Jiřího Dolejše se TOP 09 pohybuje „napravo od ODS“. „Je to program tvrdý svými důsledky k sociálně slabým,“ řekl ČTK.

Sociální demokracie schválila svůj volební program

Programová konference ČSSD v Teplicích na Ústecku schválila program pro sněmovní volby. Účastníkům ho prezentovali stínoví ministři, ministr vnitra úřednické vlády Martin Pecina, který je lídrem pražské kandidátky ČSSD,

a středočeský hejtman David Rath, který se o ministerské křeslo neuchází. Diskuse po prezentaci se nekonala. Celý sál hlasoval jednomyslně. Sociální demokraté se v programu zavázali ke snížování schodku státního rozpočtu, zjednodušení daňových zákonů a byrokracie a boji proti korupci. Slíbili také zvýšení daní lidem s nejvyššími příjmy, zrušení poplatků u lékaře a v lékárnách, státní garance důchodů ve výši 55 % čisté mzdy nebo státní podporu na startovací byty.

Předseda strany Jiří Paroubek ve svém úvodním projevu uvedl, že v případě svého volebního vítězství sociální demokraté prosadí takové změny, které přivedou Česko během následujících patnácti let mezi deset zemí s nejvyšším životním standardem v rámci Evropské unie. Zkritizoval předchozí vládu Mirka Topolánka a současně varoval před návratem ODS a TOP 09 k moci. Pokud nastane ekonomické oživení v USA, západní Evropě a zejména v Německu, pocítí to příznivě i česká ekonomika, což podle něj vytvoří i vyšší daňové příjmy.

Podle Paroubka by nejlepším řešením byla menšinová vláda ČSSD

Předseda ČSSD Jiří Paroubek by po volbách, pokud jeho strana zvítězí, považoval za nejlepší řešení menšinovou vládu sociální demokracie. Případnou vládní koalici s komunisty po volebním vítězství své strany považuje za vyloučenou, protože si ji značná část sociálních demokratů nepřeje. Za krajní řešení by pokládal velkou koalici s občanskými demokraty. Kdyby ve volbách získala většinu levice, tedy ČSSD a KSČM, tak by sociální demokraté podle Paroubka rádi vytvořili menšinovou vládu. „To by bylo nejlepší vyjádření vůle voličů, protože chce levostředovou vládu. Značná část našich voličů nechce vládu s komunisty,“ dodal.

Policie zatím nezahájila trestní řízení v kauze Pandur

Z dosavadního vyšetřování kauzy údajné korupce při nákupu obrněných transportérů Pandur nevyplývalo nic, co by policii opravňovalo k zahájení úkonů trestního řízení. ČTK to řekl policejní prezident Oldřich Martinů poté, co se seznámil s prvními informacemi o činnosti zvláštního policejního týmu, který se kauzou zabývá. Šetření policejního týmu podle Martinů dál pokračuje. „Na základě skutečností vyplývajících z dosud provedených šetření zatím nelze jednoznačně konstatovat, že by osoby, které byly zmiňovány v médiích, o jakémkoli protiprávním jednání věděly nebo se na něm samy podílely. Rovněž nebylo prokázáno, že by tyto osoby v souvislosti s nákupem kolových obrněných transportérů vyvíjely protiprávní aktivity, jejichž cílem by bylo dosažení dohody o nákupu transportérů Českou republikou,“ řekl ČTK Martinů.

Kvůli opravě Karlova mostu policie obvinila úředníka z magistrátu

Policie v rámci prošetřování opravy Karlova mostu obvinila ředitele památkového odboru pražského magistrátu Jana Kněžínka. Podezřívá ho z trestného činu maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti. ČTK to řekl policejní mluvčí

Tomáš Hulan s tím, že dosud nebyl obviněn nikdo jiný. Kněžínkovi hrozí zákaz činnosti, nebo až tři roky vězení. Trestní oznámení na neznámého pachatele podali odpůrci způsobu oprav Karlova mostu z Asociace sdružení pro ochranu a rozvoj kulturního dědictví. Vadilo jim, že před zahájením oprav nebyl údajně zpracován stavebně-historický průzkum a že nebyli informováni archeologové. Za viníka považovali hlavní město jako vlastníka mostu, magistrát jako orgán památkové péče a Národní památkový ústav.

Pezoldová neuspěla v restitučním sporu s prezidentskou kanceláří

Alžběta Pezoldová z hlubocké větve šlechtického rodu Schwarzenbergů neuspěla ve svém sporu s kanceláří prezidenta republiky a Správou Pražského hradu. Obvodní soud pro Prahu 1 rozhodl, že tři pozemky nedaleko Zlaté uličky v době smrti Adolfa Schwarzenberga již šlechtici nepatřily. Schwarzenberg zemřel v roce 1950, majetek však přešel na stát už v roce 1948. Rozhodnutí není pravomocné, advokát Pezoldové Viktor Rossmann se proti němu odvolá.

USA kriticky hodnotí situaci Romů v České republice

Tradiční výroční zpráva amerického ministerstva zahraničí o dodržování lidských práv ve světě se už po několikáté nevyhnula kritice České republiky. Stejně jako Slovensku jí vyčítá špatnou situaci Romů a přetrvávající problémy s korupcí nebo obchodování s lidmi. V souvislosti se situací Romů v České republice si americká zpráva všímá zejména neonacistických výpadů proti této menšině. „Romové čelí vysoké úrovni chudoby, nezaměstnanosti, negramotnosti a rozšířené diskriminace v přístupu ke vzdělání, zaměstnání a bydlení,“ uvádí dále zpráva amerického ministerstva zahraničí v části věnované Česku. A situaci Romů podle Washingtonu například komplikuje i nedostatečná veřejná doprava, která prý „omezuje pracovní příležitosti mimo ghetta“. Až na zřídka odmítavé výroky jednotlivých politiků se oficiální české instituce zpravidla k těmto americkým hodnocením příliš nevyjadřují.

„Oproti tomu stojí například vlna solidarity, která se vzedmula po útoku na rodinu malé Natálky, nebo také,

že například Vlasta Horváth vyhrál soutěž Česko hledá Superstar. To jsou jenom některé z mnoha důkazů, která svědčí o tom, že česká společnost zdaleka není xenofobní v takové míře, jak se o ní často píše a že jakkoliv ta zpráva pro nás může být zajímavá a podnětná, tak přesto ten náš vztah nejen k Romům, ale i k jiným národnostním menšinám, je mnohem lepší, než by se na první pohled mohlo zdát. I než je třeba zvykem v některých sousedních zemích, jako je například Rakousko nebo Polsko,“ soudí politolog Lukáš Valeš.

Podle amerického hodnocení jsou Česká republika i Slovensko dějištěm obchodování s lidmi zejména za účelem prostituce. A oběma zemím zpráva rovněž vyčítá přetrvávající problém korupce. Výslovně zmiňuje například aféru s udělováním falešných titulů na plzeňské právnické fakultě.

Spojené státy vydávají zprávu o stavu lidských práv ve světě od roku 1977 a pravidelně kvůli ní čelí ostrým reakcím kritizovaných států.

NPC: Největším drogovým problémem v ČR zůstává výroba pervitinu

Největším problémem souvisejícím s drogami zůstává v České republice masová nelegální výroba pervitinu. Sdělil to ředitel Národní protidrogové centrály (NPC) Jakub Frydrych, podle kterého za to může i nadále snadná dostupnost léků s obsahem pseudoefedrinu. Z výroční zprávy NPC dále vyplynulo, že i v minulém roce stoupal trend pěstování konopí ve velkopěstírnách. Česko je podle Frydrycha stále největším producentem metamfetaminu v Evropě. Loni odhalili detektivové 341 varen, o rok dříve to bylo 434. Ředitel policejního útvaru bojujícího s drogovou kriminalitou upozornil, že v 98 % jde o malé kuchyňské laboratoře, které se nacházejí na celém území ČR. Pervitin je tak pro své uživatele snadno dostupný. V loňském roce byly léky s pseudoefedrinem, ze kterých se droga vyrábí, od května do října dostupné pouze na občanský průkaz. Centrální úložiště vedlo evidenci výdejů. Úřad pro ochranu osobních údajů však nařídil osobní data uživatelů léků v evidenci zničit. Od podzimu je proto prodej znovu bez registrace. Podle Frydrycha to byla velmi krátká doba na to, aby mohli zjistit, zda v tomto období počet varen poklesl. Výrobci pervitinu si navíc dováželi léky z okolních států.

Čtvrté místo pro Prahu v evropském žebříčku dopravy

Na základě celoevropských testů Mezinárodní automobilové federace obsadila Praha čtvrté místo se svojí hromadnou dopravou. Před ní se umístily pouze Mnichov, Helsinky a Vídeň.

Ve srovnání třidvaceti evropských měst obdržel nejvyšší ohodnocení „velmi dobrý“ pouze Mnichov. Zástupci federace kladně hodnotili na Praze především nízké ceny hromadné dopravy. Za zápor bylo naopak považováno zastávání v čase, který si musí cestující občané na cestování městskou dopravou nutně vyhradit. V této kategorii získala Praha hodnocení „přijatelný“, stejně jako v případě infor-

mací o systému městské hromadné dopravy nebo v případě dostupnosti městské dopravy – tam se započítává například dosažitelnost na kole nebo pěšky. Celkově byla Praha ohodnocena známkou „dobrá“.

Jako města, kde se lidem cestuje nejhůře, byl označen chorvatský Záhřeb, slovinská Lublaň a maďarská Budapešť. (mk)

Prokopské údolí od jara do zimy

Přírodní rezervace Prokopské údolí je mimořádný unikát, který v rámci hlavních měst nemá ve světě takřka obdoby. Jeho jedinečná geologická stavba, na niž navazuje vzácná vegetace, je již po staletí středem zájmu nejen světově pro-

slulých přírodovědců, ale i obyčejných návštěvníků a také nachází svůj prostor v odborné i beletristické literatuře.

Tento přírodní klenot, obklopený ze všech stran městskou zástavbou, obsahuje mnoho vzácností z oblasti živé i neživé přírody. První vycházku za zdejší květenou můžeme podniknout již v březnu, protože zdejší příroda nabízí všímavým návštěvníkům v tomto období mnohá milá překvapení v podobě prvních jarních kvítků. Jako první se objeví podběl obecný, jehož drobné žluté květy jsou v dosud pusté a bezbarvé krajině viditelné již zdaleka. Podběl je léčivá bylina, která se používá v lékařství při úporném kašli. Brzy se také objevují žluté kvítky orseje jarního, které vytvářejí velké plochy zvláště u potoka. Jako další žlutá květina se objevuje křivatec – toho je několik druhů, z nichž v Prokopském údolí roste křivatec český, který je přísně chráněný.

Koberečky žlutých květů se v této době začínají pokrývat také stráně a skály – je to mochna písečná a jarní. Rozkvétají také keře – na stráních se objevují ještě neolístěné, ale již drobnými žlutými kvítky poseté keře chráněného dřínu. Všude lze také spatřit hustý trnitý keř trnky, která bohatě kvete již koncem března.

V háji, kde spadane listů drží teplo, prokukuje holými stromy slunce a rychle tu vyraší první květy. Brzy jsou celé plochy háje pokryty bílými květy sasanky hajní a žluté sasanky pryskyřníkové a objevují se i modré jaterníky podléšky. Les a louka jsou oživeny hrozny několika druhů bílých nebo nafialovělých dymnivek – dosti jedovatých. Jak jaro nabývá na síle, probouzejí se v celém údolí další a další rostliny.

O památkovou rezervaci se stará Společnost pro ochranu Prokopského a Dalejského údolí, která zde provádí ochranné práce v terénu, účastní se správních řízení, v nichž zastupuje ochranu území před negativními zásahy, zajišťuje odborné expertizy, spolupracuje s ostatními občanskými sdruženími a organizuje také akce pro veřejnost.

(mk)

Moravská Ostrava očima Oskara Kokoschky

Že proslulého rakouského mistra expresionismu Oskara Kokoschku pojily četné osobní vazby k českým zemím, je samozřejmě dostatečně známo. Koneckonců po nuceném odchodu z Rakouska měl Kokoschka až do druhé poloviny čtyřicátých let československé státní občanství. Vynikající krajinář Kokoschka také vytvořil řadu slavných pohledů na některá česká města, především na Prahu. Zobrazil však také průmyslovou metropoli severní Moravy Ostravu a stal se tak patrně dosud nejslavnějším malířem, který si toto město vybral jako své umělecké téma. Dosud však není o „ostravském“ období rakouského mistra mnoho známo. Pobýval zde v roce 1937, kde zde byl hostem u prarodičů své manželky Oldy Palkovské. Ostravská díla jsou tak vytvořena v jeho zralém stylu, což ostatně plně potvrzuje i obraz *Moravská Ostrava II*, který byl na počátku letošního roku na dva měsíce zapůjčen švýcarským soukromým sběratelem na výstavu do samotné Ostravy. Dílo vzbudilo na severu Moravy zaslouženou pozornost a díky spolupráci s návštěvníky výstavy se vědcům dokonce podařilo objevit místo, odkud umělec svůj pohled vytvořil a dokonce identifikovat postavu v popředí, která byla dosud spojována s Oldou Palkovskou. Jeden z návštěvníků v ní poznal

svoji tetu a svá tvrzení zajímavě doložil i korespondencí se svou příbuznou, v níž se objevily různé zajímavé detaily o Kokoschkově pobytu. Město hutí a dolů Kokoschka zobrazil z odstupu lemované zelenými plochami – stejně jako v Praze si vybral pohled od slavné Kramářovy vily i na Ostravu pohlížel od jedné z vil. V tomto případě se jednalo o tzv. Fričovu vilu na Landeku. Přesto však smog a kouřící komíny na obraze také nechybí. Bohužel se již obraz *Moravská Ostrava II* vrátil do ústraní švýcarské soukromé sbírky. Podle zjištění odborníků však možná Kokoschka vytvořil celkem tři pohledy na severomoravskou metropoli. Není vyloučeno, že se v příštích letech na veřejnosti objeví některá ze zajímavých variant díla, které letos v Domě umění v Ostravě shlédlo přes 6 000 návštěvníků.

(MaFr)

Zahranční vodáci na české řeky?

Vodáctví má v českých zemích bohaté tradice a dodnes pro řadu Čechů neexistuje lepší způsob trávení dovolené než sjíždění různých toků. Postupně vznikla i na splavných částech řek i poměrně slušná turistická infrastruktura, která uspokojuje poptávku po službách souvisejících s vodáctvím. Na rozdíl třeba od Skandinávie se však zatím českým vodáckým centrům nedaří přilákat tolik zahraničních turistů, kolik by si provozovatelé hotelů, penzionů, kempů či půjčoven lodí přáli. Situaci by mohl změnit úspěch některého z českých vodních toků v soutěži Evropské komise European Destination of Excellence (EDEN), která má letos jako hlavní téma vodu. Soutěž si klade za cíl zviditelnit méně mezinárodně proslulé turistické lokality a v letošním roce proběhne už její druhý ročník. V tom prvním, věnovaném chráněným krajinným oblastem, se přitom docela dařilo Podblanicku, které skončilo celkově na 4. místě. Letos lze očekávat ostrou konkurenci – do projektu se zapojuje více než dvacet zemí z celé Evropy. Jen z České republiky se přitom přihlásilo celkem dvanáct destinací. Nechybí mezi nimi ani ty nejvyhlášenější vodácké ráje v ČR – například Sázava, která láká nejenom na přírodní krásy, ale i na zajímavé památky v nejbližším okolí, nebo Berounka, jejíž pro vodáky nejatraktivnější část vede překrásnou přírodou na Křivoklátsku a Rakovnicku. Uspěť ovšem chtějí i vodní plochy, kde vodáctví nehraje tu hlavní roli. Prozrazuje to i další český uchazeč – společnost Zlatý pruh Polabí, která se snaží přilákat pozornost ke krásám pomalu tekoucího Labe s jeho písečnými jezery a romantickými kouty. V době uzávěrky výsledky soutěže ještě nebyly známy, ale nelze pochybovat o tom, že všechny tři zmíněné lokality by si větší pozornost zasloužily. Je jen otázka, zda romantické vodácké cesty nebudou pro dnešní z pohodlné Evropy trochu málo komfortním prostředím.

(MaFr)

Čech Josef Karas se stal druhým nejkrásnějším mužem planety

Čech Josef Karas se stal druhým nejkrásnějším mužem planety. Obsadil druhé místo v soutěži krásy Mr. World, která se konala v jihokorejském Soulu. Vítěze nové české soutěže Mr. Czech, který je vůbec prvním českým reprezentantem ve světové soutěži mužské krásy, předstihl pouze Kamal Ibrahim z Irska. Soutěže Mr. World se účastnilo osmdesát mladých krasavců z celého světa.

Karas se v únoru stal prvním vítězem soutěže krásy Mr. Czech, které se účastnili muži ve stáří 17 až 32 let. Organizátoři kladli důraz na dobrou fyzickou a psychickou kondici a jazykové znalosti. Dvaatřicetiletý sportovní konzultant z obce Obrnice na Mostecku tehdy zaujal porotu složenou z vítězek dívčí soutěže Česká Miss šarmem a také zpěvem. Před cestou do Soulu vsadil bývalý atlet-desetibojař zejména právě na fyzickou přípravu; zaměřil se také na základy korejštiny.

Na Výstavišti Brno proběhla výstava minerálů zaměřená na vltaviny

Vzácné vltaviny byly hlavním tématem výstavy přírodnin *Minerály Brno* na brněnském výstavišti. Pořadatelé vybrali vltaviny především proto, že jde o český fenomén, který má mnoho příznivců mezi sběrateli. Lidé na výstavišti viděli vltaviny v přírodní formě, broušené i zasazené do šperků.

Podle geoložky Hany Laudátové patří vltaviny, zelená přírodní skla, k tomu nejpozoruhodnějšímu přírodnímu bohatství, jímž bylo české území obdařeno. „Nenajdete je nikde jinde na světě a jejich půvab obdivují laici i odborníci. Nejkrásnější z nich patří mezi drahé kameny a využívají se ve šperkařství,“ řekla ČTK Laudátová, která je autorkou či spoluautorkou několika článků o vltavínech. Podle geoložky málokdo tuší, že vltaviny jsou vlastně následkem obrovské kosmické katastrofy, která postihla území střední Evropy před téměř patnácti miliony let. Takzvaná dopadová teorie totiž tvrdí, že vltaviny vznikly při dopadu velkého meteoritu nebo jádra komety na zemský povrch.

SME: Tvrzení, že v Tatrách umírají hlavně Češi, je jen mýtus

Tvrzení, že ve slovenských horách umírají především nezodpovědní Češi, je jen mýtus, který ochotně přizívají média, napsal bratislavský deník *SME*. Za poslední dva týdny zemřeli pod lavinami tři Češi. Vzápětí následovaly obvyklé vášnivé diskuse o turistech, kteří měli zůstat na Řípu a nepřidělavat svou nezodpovědností práci horské službě. Vždyť přece platí, že nejčastěji ve slovenských horách umírají Češi. Toto nesmyslné tvrzení ochotně přebírají slovenská média už léta a z českých turistů vytvořila dokonalý mýtus. I kdyby skončili pod lavinou ve stejný den dva Poláci a tři Slováci, přesto si média vyberou jednoho Čecha, který šel náhodou kolem a lavina mu sebrala lyžařské hole.

Telegramy v České republice skončily, pošta je ruší kvůli malému zájmu

Česká pošta k 1. dubnu tuto službu zrušila. Stalo se tak po sto šedesáti letech. První telegramy mohli lidé na poštách v Praze, Brně, Olomouci nebo Bohumíně poslat v roce 1850. Už koncem 19. století to byly téměř dva miliony telegramů ročně. V posledních letech ale zájem o jejich zasílání prudce klesal. Podle mluvčí České pošty Martiny Salicharové může dopis online nahradit zrušený telegram. Tato služba stojí průměrně dvacet korun a doručení je do druhého dne.

Salonní vůz arcivévody Ferdinanda d'Este se vydá do Utrechtu

Salonní vůz arcivévody z majetku Národního technického muzea v Praze bude reprezentovat Českou republiku na výstavě salonních vozů evropských panovnických rodů v nizozemském Utrechtu; brzy se tak vydá na dalekou cestu. Od dubna do května se do tohoto nizozemského města sjede dvanáct salonních vozů korunovaných hlav z celé Evropy. Tento vůz bude jediný zástupce habsburské panovnické dynastie.

Salonní vůz si nechal postavit arcivévoda Ferdinand v roce 1909 k soukromému užívání. Firma Ringhoffer použila tehdy moderní typ skříně, navržený pro rychlíkové vozy státních drah. Interiér ve stylu blízkém anglickému klasicismu byl podřízen ryze rodinným účelům. Salon byl pojat jako obývací pokoj. Dvě jednolůžkové ložnice rodičů spojovaly posuvné spojovací dveře. Vůz měl kuchyňku. Parní topení ohřívalo i vodu na mytí. Arcivévoda užíval vůz jen pět let, ale velmi často, zejména pro všechny své zahraniční cesty – například rodinné dovolené na francouzské riviéře nebo návštěvy u německého císaře Viléma II.

Točna v Krumlově zůstává do roku 2015, dál se bude jednat

Otáčivé hlediště v Českém Krumlově má po jednání na ministerstvu kultury jisté působení do roku 2015. Zástupci města, kraje i státu se shodli na tom, že i po tomto datu by mělo unikátní přírodní divadlo, avšak kritizované památkáři, v zámecké zahradě hrát. O jeho podobě se bude dál jednat, řekli novinářům. Namísto tří variant řešení jsou po jednání ve hře dvě – rekonstrukce stávajícího objektu, nebo vybudování nového, přijatelného i pro památkáře s vytvořením centra exteriérového divadla; pro které by bylo možné čerpat peníze ze strukturálních fondů EU.

Pražské Allegro znovu obhájilo jednu michelinskou hvězdičku

Pražská restaurace Allegro v hotelu Four Seasons už podruhé obhájila jednu hvězdičku v prestižním francouzském gastronomickém průvodci Michelin. Allegro bylo v březnu 2008 tak již oceněno jako první restaurace ve střední a východní Evropě. V Praze tak lze najít jedinou restauraci s tímto prestižním ohodnocením. Místo v nižší kategorii Bib Gourmand známé jako cena za „dobré jídlo za přijatelné ceny“ obhájily pražské restaurace Aromi, Le Terroir a Le Cornichon, k nimž se přidaly ještě pražské podniky Divinis a SaSaZu.

Za hmyzem do Brna

Někteří odborníci tvrdí, že hmyz je pro lidstvo velmi nádherným zdrojem potravin, který by mohl odstranit hrozbu vyčerpání bílkovinných zdrojů. I tak si ovšem většina čtenářů nepochybně podobnou stravu spojuje spíše s exotickými výstřelky africké gastronomie. Kuchař a cukrář Petr Ocknecht však již dva roky připravuje hmyzí menu pro gastronomické dobrodruhy i v Brně. Za neobvyklou pochoutkou podle něj jezdí hosté i z Německa a také Rakouska. Mohou zde okusit například cvrčky, šváby či moučné červy. Pokrm však není kombinací hmyzu a přílohy. Nut-

ričně vydatná zvířátka slouží prý pouze jako jedna z přísad jídla. Pro kuchaře však podle Petra Ocknechta znamenají vlastně dvojí práci, protože se musí několik dnů o nakoupený hmyz starat a nijak příjemné není ani jeho následné čištění. Pro domácí zájemce doporučuje, aby se nesnažili odchovávat si pracně hmyz doma a raději si ho koupili v obchodech se zvířaty. Stále však zůstane nepříjemná práce s čištěním tvorečka. Jestli je skutečně toto budoucností lidského stravování, pak nelze než hledět do dnů příštích s chmurnými obavami. Ale třeba to vidíte jinak a na takovém moučném červíčkovi si vysloveně smlsnete. Jak říkaly naše babičky – proti gustu žádný dišputát. (MaFr)

Těšnov – nádraží, které padlo za oběť bezhlavému rozvoji

Před pětadvaceti lety, 16. března 1985, se v oblacích prachu k zemi sesunula novorenesanční budova železniční

ho nádraží v Praze na Těšnově. Stavba svého času patřila k nejkrásnějším nádražím v Evropě, dnes místem prochází severojižní silniční magistrála. Proti záměru výstavby magistrály protestovala i odborná veřejnost, vždyť od sedmdesátých let bylo těšnovské nádraží národní kulturní památkou.

Nádraží Těšnov (též Severozápadní nebo Denisovo) vyrostlo na pomezí Nového Města a Karlína v roce 1875. Jeho zrod byl dílem Rakouské severozápadní dráhy, společnosti, která budovala dálkové spojení Vídně s Berlínem. Těšnovské nádraží bylo ve své době jedno z nejkrásnějších, nejobtížnějších a architektonicky nejrepresentativnějších pražských nádraží, jehož architektonické řešení převyšovalo nejenom úroveň ostatních nádraží v Praze, ale i v Evropě. Posledním dnem, kdy nádraží ještě patřilo vlakům a cestujícím, byl 1. červenec 1972. Poté byla budova uzavřena a následoval její postupný úpadek.

Jiří z Kunštátu a Poděbrad (23. 4. 1420, Poděbrady – 22. 3. 1471, Praha)

byl od roku 1458 po zvolení českou šlechtou až do smrti roku 1471 českým králem. Stal se jediným českým panovníkem, který nepocházel z panovnické dynastie, ale z panského stavu domácí šlechty. Po něm vládli již pouze králové z cizích dynastií.

Český mistr: Jiří z Poděbrad, 16. století

Jiří pocházel z rodu šlechticů z Kunštátu, jeho otcem byl Viktorín z Poděbrad, který zemřel již roku 1427. Roku 1434 se pravděpodobně se svým druhým poručníkem, vzdáleným strýcem Haraltem z Kunštátu, jako čtrnáctiletý zúčastnil bitvy u Lipan. V sedmnácti letech začal být poli-

ticky činný. Patřil ke straně Hynce Ptáčka z Pirkenštejna. V roce 1452 byl Jiří zvolen zemským správcem. Ujal se správy korunních důchodů, obsadil zemské úřady. I jeho hlavní odpůrce v zemi – Oldřich z Rožmberka – ho musel po tažení Jiřího do jižních Čech uznat v úřadě. Jiří jednal i s poručníkem mladého Ladislava Pohrobka, že bude-li přijat za českého krále, zůstane Jiří zemským správcem. Ladislav se ujal vlády v Čechách až na podzim roku 1457, zanedlouho nato zemřel na leukémii.

Dne 2. 3. 1458 byl Jiří z Poděbrad zvolen na Staroměstské radnici českým králem. V květnu byl korunován. Důvodem Jiříkovy volby českým králem byla skutečnost, že si česká kališnická šlechta přála zachovat dosud platné výdobytky husitské revoluce, to znamená především přijímání pod obojí. Proto musela do svého čela postavit „husitského krále“ (toto označení je nutno chápat jako král umírněných husitů). Za pomoci úplatků a slibů (např. Janovi II. z Rožmberka), ale také výhrůžek a nátlaku mu však své hlasy dalo také české katolické panstvo. Jiříkova zvolení se ale nezúčastnili zástupci vedlejších (katolických) zemí Koruny české. Nezískal podporu ani od moravských katolíků. Nový král svědomitě dodržoval basilejská kompaktáta. Zároveň se snažil o poklidné soužití většiny kališnického obyvatelstva s katolickou menšinou. Nábožensky snášenlivý byl i v osobním životě. Obě jeho manželky, Kunhuta ze Šternberka i Johana z Rožmitálu, pocházely z katolických rodů.

V předvečer své korunovace se tajně zavázal papežským legátům zachovat poslušnost papeži a pronásledovat kacíře. Zatímco římská kurie si tuto přísahu vykládala jako Jiříkovo odvrácení se od kalicha, Jiřík sám závazek neinterpretovat jako slib pronásledování kališníků, které považoval za součást římské církve, ale členů vznikající Jednoty bratrské, proti které skutečně razantně zasáhl. Svě přijetí za krále mimo Čechy si byl nucen zajistit uspořádáním vojenské výpravy. Vpádem do Rakousk pak přinutil Albrechta VI. Habsburského vzdát se nároků na Moravu. Země Slezsko a obě Lužice Jiřího z Poděbrad uznaly až v druhé polovině roku 1459, resp. začátkem roku 1460.

Jiří si díky své skvělé diplomatické obratnosti získal přízeň císaře Fridricha III., který mu roku 1459 v Brně udělil

v léno české země a pravděpodobně mu také potvrdil kurfiřtskou hodnost a výsady českého království. V následujících letech král císaři několikrát pomohl jak v Rakousích, tak v říši. To ovšem znamenalo konec jeho přátelství s Matyášem Korvínem, kterému pomohl na uherský trůn (jeho volbu však Fridrich III. neuznal, neboť si sám činil nároky na uherskou korunu po svém synovci Ladislavu Pohrobkovi) a provdal za něj svoji dceru Kateřinu (Kunhutu).

Jiří se stal úspěšným panovníkem, který vzbuzoval respekt u mnohých doma i za hranicemi království. Od začátku své vlády se však musel vyrovnávat s obtížným mezinárodně politickým postavením – výraznou většinou učené Evropy i domácími odpůrci (především z vedlejších zemí Koruny české a z německých měst Moravy) byl považován za husitského kacíře a povýšence nízkého původu, který se zmocnil panovnického trůnu neprávem.

Situace se dále zhoršila poté, co papež Pius II. začal na Jiřího naléhat, aby zakročil proti kacířským husitům. Král ho prostřednictvím zvláštního poselstva, vedeného Zdeňkem Kostkou z Postupic, žádal v březnu roku 1462 o potvrzení basilejských kompaktát (tj. především o zlegalizování kalicha – přijímání podobojí) a jmenování Jana Rokycany pražským arcibiskupem. Pius II. obě odmítl s odůvodněním, že kalich byl povolen jen první generaci husitů a s kompaktáty nikdy římská kurie oficiálně nesouhlasila. I když to ještě nebylo přímo řečeno, bylo jasné, že kališníci – s králem v čele – se tímto stávají kacíři.

Jiří už dlouho předvídal, že dojde ke střetu s papežem (o neúspěšných jednáních v Římě byl navíc průběžně informován) a rozhodl se zajistit si pro tento případ spojení mezi evropskými katolickými vládci. Jeho vynikající poradce, humanista Antonio Marini z Grenoblu, inspiroval krále již během května téhož roku k vytvoření projektu Všeobecné mírové organizace („Smlouva o nastolení míru v celém křesťanstvu“) křesťanských panovníků, v níž by se všichni snažili o upevnění trvalého míru na principu národních svrchovanosti států, zásady nevměšování se a řešení sporů před mezinárodním soudním tribunálem („obecným konsistoriem“); Evropa se měla sjednotit v boji proti Turkům, „nejzarputilejším nepřítelům jména křesťanů“ a vyhnat je z bývalých křesťanských zemí. Ve spolku měly mít státy, uspořádané do větších celků (Galie, Germánie, Itálie, Hispánie...), po jednom hlasu, přičemž se počítalo s vůdčí rolí Francie. Naopak o papeži návrh takřka nehovořil a přiznával mu jen malé pravomoci. Marini byl neprodleně vyslán k tajné misi po evropských dvorech – během následujících dvou let opakovaně navštívil Serenissimu (Benátskou republiku), Francouzské království, Burgundské vévodství, Polské a Uherské království, Braniborské markrabství a Saské kurfiřtství. Pouze u německých knížat, polského a francouzského krále našel plán příznivý ohlas. Benátčané odmítli dělat něco bez papeže; Korvín byl přímo uplacen papežskými subsidiemi; Burgundsko tíhlo k nepřítelství s Francií a zaujalo k věci chladný postoj. Ani tajné poselstvo (vedl jej Albrecht Kostka z Postupic spolu s Marinim), určené zvláště pro Francii (květen 1464), nedokázalo překonat mistrovské intriky a tlak kuriální diplomacie. Ludvík XI. souhlasil pouze s dvoustrannou smlouvou o přátelství. Převratná a v mnohém svou dobu předbíhající myšlenka vytvoření středověkého „společenství národů“ (obdoby dnešní OSN či EU) nakonec nenašla pochopení.

Jiříkovo úsilí mohlo jen stěží uspět v podobě, v níž byla ignorována právě papežská moc.

Aby čelil špatné pověsti Čechů v zahraničí, rozhodl se vyslat na cestu po Evropě další výpravu: tentokrát veřejně, s patřičnou slávou a nemalým finančním zabezpečením. Oficiálně však neměla žádný zvláštní úkol ani charakter státního poselstva, nýbrž rytířské cesty králova švagra Zdeňka Lva z Rožmitálu (proto také průvodní glejt nevydal výpravě král, ale královna Johana: „...aby její pan bratr poznaje z mnoha stran lidské obyčeje a mravy, mohl lépe zaříditi svůj život a nabyti osvědčených zkušeností rytířských...“). Vybraným rytířským chováním (cesty se účastnili i známí bojovníci Jan Žehrovský z Kolovrat a Burian ze Švamberka), smíšeným národnostním (Češi a Němci) i konfesním (kališníci i katolíci) původem a nákladnými dary pro panovníky měla výprava v zahraničí příznivě zapůsobit. (V pozadí byla samozřejmě stále myšlenka širší spolupráce evropských vladařů.)

26. listopadu 1465 vyrazilo čtyřicetičlenné poselstvo s dvaapadesáti koňmi a jedním zásobovacím vozem z Prahy. Cestu popsal ve svém deníku Václav Šašek z Bírškova. Tato práce inspirovala českého romanopisce Aloise Jiráska k napsání díla *Z Čech až na konec světa*.

Dále se prohlubující nepřítelství mezi králem a papežstvím povzbudilo k odporu nespokojené české katolické panstvo a města. Již roku 1463 vyhlásila válku proti králi Vratislav. Pius II. roku 1464 povolal Jiřího z Poděbrad před církevní soud, znovu tak učinil papež Pavel II. v roce následujícím, kdy se proti Jiřímu také zformovala Jednota zeleňohorská, vedená Jiříkovým bývalým švagrem Zdeňkem ze Šternberka. Roku 1466 uvrhl papež krále jako kacíře do klatby a vyhlásil proti němu křížovou výpravu. Této příležitosti využil ctižádostivý uherský král Matyáš Korvín, bývalý Jiříkův zeť, a postavil se do jejího čela. Jeho zprvu úspěšný útok byl však odražen nedaleko Vilémova ve východních Čechách. Zajatý Matyáš ustoupil a slíbil, že od dalšího boje upustí. Po svém propuštění se však nechal katolickou šlechtou zvolit roku 1469 v Olomouci za českého krále. Matyášova volba byla uznána nejen moravskými pány, ale i zástupci vedlejších zemí Koruny české. Jiříkovi tak zůstala vláda pouze nad kališnickou částí Čech.

Jiří z Poděbrad za této situace pochopil, že se mu stěží podaří vytvořit vlastní dynastii a udržet královskou korunu pro rod Poděbradů, a nabídl ji proto polským Jagelloncům, kteří o ni měli podmíněný zájem. Krátce nato, 22. března 1471, nečekaně zemřel. Pohřben byl v královské hrobce v chrámu sv. Víta.

Antropologické průzkumy pozůstatků Jiřího z Poděbrad prováděl Emanuel Vlček a dle očekávání zjistil, že král trpěl velkou vodnatelností a obezitou, způsobenou patrně poruchou látkové výměny. Jeho portréty proto pocházejí vesměs z doby před jeho třicetinami. Měl velký žlučový kámen a změny na játrech, měřil kolem 165 centimetrů a v mládí utrpěl zranění obličej a zlomeniny obou lýtkových kostí, jež mu však dobře rostly.

Jiří z Poděbrad byl dvakrát ženat: poprvé s Kunhutou ze Šternberka, která zemřela roku 1449 a s níž měl sedm dětí, a podruhé s Johanou z Rožmitálu. Třem svým synům udělil münsterberské knížectví. Jejich potomci tam založili vlastní dynastii. Syn Hynek z Poděbrad je známý jako básník, vnuk Bartoloměj z Münsterberka byl významným diplomatem.

DUBEN

Duben

Astronomicky i meteorologicky patří měsíc duben již úplně jaru. O dubnu tvrdíme, že nemůže mít jiné počasí než aprílové – toto náladové počasí se projevuje vpády jednou chladného vzduchu od severu, jindy zase teplého od jihu. Kritickým dnem apríla – dubna zůstává v pranostikách svátek sv. Jiří. Jeho svátek se stal mezníkem v chovu dobytka – od jeho svátku se začal dobytek pást a na Šumavě v ten den hospodáři dobytek zdobili věnci z květů s červenými pentlemi (ty měly chránit před uhranutím) a při odchodu z chléva jej kropili svěcenou vodou. V dubnu se obvykle oslavují svátky jara – Velikonoce. Nebývá to ale vždy, v některém roce je duben přenechá konci března – to záleží na měsíci, kdy se rozhodne podívat se na naši zem po prvním jarním úplňku. (mk)

Pranostiky

Hřmí-li v dubnu – konec mrazům.
 Hrom v dubnu – dobrá novina mráz květů více nepostíná.
 V dubnu se za den i devět druhů počasí sejde.
 Duben ze zimy a léta spleten.
 Je-li v dubnu teplý déšť, hojně požehnání jest.
 Je-li duben pěkný, bude květen ještě lepší.
 Prší-li o velikonočním Hodu, bude v létě nouze o vodu.
 Hezky-li na Boží hod velikonoční, s prací na poli začni.
 Svatý Jiří volá, země se otvírá.
 Svatý Jiří, zelení hýří.

(mk)

DUBNOVÁ POEZIE

František Halas: Milostí bud' mi tělo tvé**Duben**

Rolničkou na klaunově čapce bud' básni
 Zasměj se děvčátko nad ní spíše než zasni
 cink – cink – cink
 zavři se slunečníku z hedvábí modrého
 v dubnové noci dá se říct ledacos hezkého
 Okružím oblaků usměj se měsíci hravě
 rozcinkej bláznivé rolničky na zblázněné hlavě

Verši bud' dveřmi do světa otevřenými
 Vzpomínko vyjdi náhrdelník ze slov si vem
 těšte se láskami prchavými
 duben je tetřev v tokání milostném

Dubnové lásky krásné jsou
 kvetou a umírají minutou
 vzklíčí jak zrní v dlaních fakíra
 poezie věčných lásek vymírá

Dozvoňte rolničky na hlavě zblázněného
 všechno je na světě mé a nic není mého
 jenom ty verše a ty rozdám (mk)

**Stanislav K. Neumann: Básně
Stesk na jaře (Kniha lesů, vod a strání)**

Všichni ptáci dnes mne pozdravili,
 sojka křičela a datel zaklepal,
 modré oči jaterníků pily
 lačně úsměv dne, jímž lehký větřík vál.

Žluťásek a babočka se chvěly,
 mouchy sedaly na místa slunečná.
 Šel jsem vesel, pohled můj byl smělý,
 snad i bída má se zdála konečná...

S chladem večerním však zhasly náhle
 bílé plaménky mé sensibility.

Smutku zalily jej vlny táhlé,
 šerem celý svět se zdál být zalitý.

Opět chudás byl jsem živořící,
 jenž se ničemu vzdát nesmí docela.
 Šerem kráčel fantom bledolící,
 trhal poupata, jež chtivě pučela.

(mk)

František Halas: Básnické dílo**Ladění: Hořká...****Déšť v dubnu****(Jiřímu Žantovskému)**

Poblázně trochu jako Keats
 když psával své Fanny
 domlouvám jaru co lupe v lupení

Překousni nitě které stehovaly
 zemi a vdoví šat jí šijí
 Ty deště žalné jak by omývaly
 v hlubině krásnou Ofélii

Vyhrň si rukávy a přilož polínko

Prohrábnout stačí popel spálenisek
 rozklenout větry očistné
 pomoci všemu co kámen stisk
 vyplnit důlky milostné

Ztiš miserere v korunách
 hled' jaro pospíšit si říci
 že země vlčí hlad
 zadává lenošící

Ať zlatá ústa po listí bloudí zase
 a v polích zrní zavrní
 kdejaká žilka ve mně vpytává se
 už jsem jak na trní

(mk)

Evropská komise schválila příspěvek 1,9 mld. Kč na železniční koridor u Tábora

Evropská komise schválila příspěvek ve výši 1,9 miliardy korun na železniční koridor u Tábora. Je to třetí velká dopravní stavba, jejíž financování unie Čechům odsouhlasila. Dvanáctikilometrový úsek mezi Tábořem a Doubím u Tábora dokončila správa železnic loni v létě, unie jí nyní část nákladů proplatí zpětně v rámci Operačního programu Doprava (OPD). Nejvýznamnější je zřejmě proměna zmíněné trati z jednokolejné na dvoukolejnou a zvýšení maximální rychlosti vlaků na 160 kilometrů v hodině. Rekonstrukce se dočkaly stanice Tábor, Planá nad Lužnicí a Sezimovo Ústí. Celkové náklady byly 3,6 miliardy korun.

Zámek Koloděje získal ocelářský magnát Tomáš Chreněk

Za společností Pura Vida, která koupila za 233 milionů korun bývalý vládní zámek a oboru v Kolodějích, stojí spolumajitel Tříneckých železáren a zdravotnické skupiny Agel, miliardář Tomáš Chreněk. *Hospodářským novinám* to potvrdil zdroj informovaný o transakci, uvedl server iHned.cz. Stanovisko Chrenka se *HN* získat nepodařilo. Zámek vlada využívala dlouhá léta, restituentovi Vítězslavu Kumperovi ho vrátila loni. Tento vnuk posledního majitele se poté rozhodl památku prodat. Na internetu se nabídka na koupi zámku objevila 22. ledna. Původní cena byla 250 milionů korun.

Na přestavbu znojenské nemocnice nezbyvají peníze

Hospodářská krize v České republice masivně zasáhla i krajské rozpočty a na regionálních investičních akcích je to stále zřetelněji vidět. Mezi oběti patří do určité míry i znojenská nemocnice. Ta se začala v posledních letech přestavovat ve velkém stylu. Předchozí vedení kraje předpokládalo, že se zde v blízké budoucnosti budou léčit i Rakoušané z přilehlých krajů. Jenže současným šéfům regionu se zdá projekt značně naddimenzovaný, zejména v dobách hospodářských obtíží. Proto dali jasně najevo, že usilují o výrazné snížení částek vyčleněných na přestavbu nemocnice. Z původně plánované miliardy korun by přitom rádi ušetřili až několik stovek milionů, tedy řádově desítky procent. Nemocnice nový trend prakticky okamžitě pocítila. Práce na rekonstrukci vstupních prostor, atrií a ambulančí

se pozastavila a velký otazník visí i nad přestavbou lůžkové části. Představitelé kraje zdůrazňují, že jejich cílem je především přesun všech oddělení znojenské nemocnice z historického areálu v centru města do tzv. nové nemocnice. Veškeré stavby pak musí nějakým způsobem souviset s tímto transferem. Rakouské pacienty ve Znojmě sice i nadále přivítají, ale ve svých plánech už s nimi zdaleka tak nekalkulují jako v minulosti. Vedle dominantních snah o maximální úspory k tomu možná malým dílem přispěla i skutečnost, že rakouští turisté proudí na jih Moravy v daleko menší počtu než tomu bylo dosud. Na vině je asi kromě krize i skutečnost, že prakticky odpadla nákupní turistika. Komodit, které je výhodné si pořídit v moravských obchodech, totiž stále ubývá. (MaFr)

Rakouské byty v Hluboké

Realitní trh v České republice se nachází v závažných obtížích. Po několika letech prudkého růstu nabídky a obrovského zvyšování cen loni ceny zřetelně poklesly, v některých oblastech i o desítky procent. Výrazně se snížila i stavba bytových domů. Přesto se však Real-Treuhand Reality, která je dceřinou společností Oberösterreichische Raiffeisenbank, pustila na jaře letošního roku do poměrně ambiciózního projektu na výstavbu bytového domu v centru jihočeského městečka Hluboká, známého především nádherným schwarzenberským zámkem vystavěným v 19. století ve stylu anglické tudorské gotiky. Nový objekt se čtyřiceti byty vzniká na místě dřívější prodejny Jednoty. Rakouští podnikatelé věří, že i v současné hospodářské situaci se byty budou dobře prodávat. Spoléhají se především na skutečnost, že Hluboká je již řadu let jednou z nejoblíbenějších lokalit na bydlení v jižních Čechách a nalákala řadu movitých obyvatel. Stavbu bude pro Real-Treuhand Reality provádět česká pobočka rakouského stavebního koncernu Swietelsky, sídlícího v hornorakouském Linci. Situace stavebníka přitom nebude úplně jednoduchá, protože parcela v centru města neumožňuje vytvoření dostatečného zázemí a zároveň bude třeba pečlivě sledovat, aby práce nějak nepoškodily sousedící kostel. Nyní lze samozřejmě jen těžko odhadnout, jak se pak budou byty v Hluboké prodávat. Obecně však platí, že trh s nadstandardním bydlením byl postižen relativně nejméně a jsou u něj nejlepší vyhlídky na rychlé zotavení. Sázka na stavbu v zdánlivě nepříznivých časech se tak může ukázat jako mimořádně prozíravá investice, i když samozřejmě riziko stále zůstává. (MaFr)

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Na Rokycansko se vrátili první čápi bílí; vybírají si hnízda

První čápi, kteří definitivně ohlašují jaro, se vrátili na Rokycansko, a to o tři týdny dříve než loni. V poslední době se tu začíná čápům opět dařit a je to další signál proměny přírody k lepšímu, řekl ČTK Pavel Moulis z Českého svazu ochránců přírody Rokycany. Na Rokycansku je čáp pravidelně pozorován na hnízdištích kolem 10. dubna. Po obsazení ho samec, který přilétá dříve, začne pečlivě opravovat,

čistit a přistavovat. Stavební materiál tvoří hlavně větve, klacky a drny.

Ochranáři objevili v Moravském krasu bílého netopýra

Ochranáři objevili při letošním zimním sčítání netopýrů v Moravském krasu raritu – zcela bílého netopýra druhu vrápenec malý. Potvrdil to Miroslav Kovařík z Chráněné krajinné oblasti (CHKO) Moravský kras. I když se sčítání

netopýrů věnuje bezmála třicet let, na bíle zbarvený exemplář tohoto živočišného druhu narazil nyní poprvé. Běžná barva netopýrů je tmavohnědá. Je podle něj otázkou, zda jde o albína, nebo jen albinotickou formu netopýra. V literatuře bylo již popsáno několik netopýřích albínů. V krasu byl ale bíle zbarvený netopýr nalezen až teď. Kras přitom patří k nejvýznamnějším zimovištím těchto živočichů ve střední Evropě. Netopýři přespávají v jeho jeskyních. Ročně na třiceti stanovištích v CHKO naleznou ochranáři asi pět a půl tisíce netopýrů.

Princ Charles v Brně převzal medaili za zájem o životní prostředí

Britský princ Charles v Brně převzal Velkou zlatou medaili Masarykovy univerzity. Obdržel ji za zájem o životní prostředí a trvale udržitelný rozvoj a za činnost v chari-

tě. V kampusu Masarykovy univerzity v Brně-Bohunicích se britský následník trůnu setkal s vybranou skupinou studentů. Hovořil s nimi o výzkumech brněnských vědců i globálních problémech. Charles v Česku při své cestě po střední Evropě strávil celkem čtyři dny. Kromě Prahy a Brna navštívil také ekologickou vesnici Hostětín na Uherskohradištsku. Charles není v Brně poprvé. V roce 1991 do města zavítal se svou tehdejší manželkou Dianou. Vítko je zcela zaplněné Dominkanské náměstí. Do Brna se vrátil v roce 2000. Prohlédl si místní Technologický park a v nedalekém Vyškově zahájil činnost Britského vojenského poradního a výcvikového týmu.

VĚDA

Biocev prošel mezinárodním hodnocením, závěrečné bude koncem roku

Vědecký projekt Biotechnologického a biomedicínského centra (Biocev) Akademie věd a Univerzity Karlovy za 3,25 miliardy korun prošel s připomínkami mezinárodním hodnocením. Závěrečné hodnocení bude v Bruselu koncem roku. Na tiskové konferenci v sídle Akademie věd to řekl Václav Hořejší, ředitel Ústavu molekulární genetiky, který je předkladatelem projektu. Poté by se mělo ministerstvo školství podle vědeckého koordinátora projektu Václava Pačese vyjádřit k tomu, jak projekt naplňuje požadavek návaznosti na firmy. Biocev má stát ve Vestci u Prahy, kde už Akademie věd zakoupila pozemek o rozloze 24 000 metrů čtverečních. Vyjádří-li se Brusel kladně, pak může být stavba zahájena už v prvním čtvrtletí příštího roku. Podle plánu překladače a partnerů projektu, na kterém se podílejí dvě fakulty Univerzity Karlovy a šest ústavů Akademie věd, by mělo být centrum uvedeno do provozu počátkem roku 2013 a v plném provozu by mělo být v roce 2015.

Češi tvoří genetický střed Evropy

Češi nejsou geneticky čistě Slované, spíš představují genetický střed Evropy. Ukázala to studie vědců soukromé laboratoře Genomac a Ústavu soudního lékařství a forenzních věd při berlínské univerzitě Charité. ČTK to sdělil ředitel výzkumné laboratoře Marek Minárik. Podle Minárika jsou

třeba Francouzi Čechům geneticky stejně blízko jako Poláci. Od roku 2006 vědci prozkoumali geny téměř 2 000 českých mužů, výsledky bádání využijí mimo jiné i v kriminalistice. Česká populace je prý rozdělena mezi dvě hlavní linie původu, a sice západoevropskou a východoevropskou, zvanou někdy také slovanskou. Kromě toho jsou ale prý v českých genech zastoupeny i dvě menší vývojové linie, a sice středomořská a skandinávská. Národnostní určení ovšem podle tradičních teorií nejsou daná geneticky.

Kambodžský král dostal čestný doktorát AMU

Čestný doktorát Akademie múzických umění (AMU) v Praze převzal král Kambodže Norodom Sihamoni. V Praze v sedmdesátých letech na hudební fakultě AMU vystudoval obor taneční pedagogiky. Proto také král pronesl děkovaný projev v češtině. „Přijímám čestný doktorát nejen jako osobní poctu, ale hlavně jako symbol dlouhotrvajícího přátelského vztahu mezi Českou republikou a Kambodžským královstvím,“ řekl poctěný monarcha, který poděkoval všem svým profesorům a zejména zesulé Olze Páskové. „Nenaučil jsem se od ní pouze umění tance, ale paní profesorka mně také pomohla pochopit význam vlastností, jakou jsou odvaha, poctivost, pokora a důslednost,“ uvedl král. Jedna z jeho nejmilejších knih je *Babička* Boženy Němcové. Setkání s ním a později s jeho otcem nám v měsíčníku *Klub* ve svém fejetonu popsal Jindřich Lion.

HISTORIE a ARCHEOLOGIE

V Hrádku nad Nisou objevili 700 let starou kostru

Záhadnou kostru starou sedm set let objevili archeologové při rozsáhlém průzkumu v Hrádku nad Nisou na Liberecku. Kostra ležela obličejem k zemi za zdí hřbitova. Takový nález je unikátní, podobně pohřbených ostatků se na

českém území zatím našlo jen pár. Takovým způsobem se podle archeologů pohřbívali sebevrazi nebo zločinci. Podobný osud ale mohl stihnout i lidi nějak odlišné, jichž se ostatní báli – nezvykle vysoké nebo postižené. Kostra patřila člověku 170 centimetrů vysokému, což bylo ve 14. století neobvyklé, navíc vykazuje některé deformace. Archeologové kvůli mincím v hrobě spekulují o tom, že

muž mohl být penězokaz. Odborníci kostru z hrobu vyvedli, aby ji mohli dál zkoumat.

Vltava v Českém Krumlově po staletích vydala ztracené předměty

Vltava při protipovodňových pracích v Českém Krumlově a v Českých Budějovicích vydala předměty, které lidé ztratili před mnoha staletími. V nánosech vytěžených z koryta řeky našli archeologové za pomoci detektoru kovu mince, klíče, přívěsky, ale také zdobná kování knih. K nejzajímavějším nálezům patřila římská mince, patrně s Konstantinem I. Velikým, našly se i mince středověké a novověké. Na břehu řeky v Českém Krumlově archeologové objevili také barokní svátostek, tedy přívěšek se světcem, který ženy nosily na krku a muži u opasku. Lidé si je kupovali na významných poutních místech, měly je ochraňovat a přinášet jim štěstí. Měřily dva až tři centimetry, často s nimi byli jejich majitelé i pohřbeni.

Řeka vydala také měděnou plaketu z 16. století, na níž je nespíše znázorněn výjev ze Starého anebo Nového zákona. Sloužila asi k reprezentaci v interiéru anebo na oděvu. V bahně řeky se našly i zbytky zdobných kování knih z 16. století. Knihy nespíše shořely při požáru a odpad se vyhodil. Neméně zajímavé jsou mezi poklady, jež vydala řeka, parohové prachovnice ze střílných zbraní. Všechny nalezené předměty byly uloženy v depozitářích Jihočeského muzea, jednou je možná lidé uvidí na nějaké výstavě.

Bečovský zámek s hradem a jeho projekt získal cenu Europa Nostra

Projekt konzervace a prezentace Horního hradu v komplexu zámku a hradu v Bečově získal cenu Evropské unie pro kulturní dědictví Europa Nostra 2009. Ocenění, takzvaný Oskar pro památkovou péči, dostal v kategorii projekt a výzkum. Gotický hrad tvoří monumentální seskupení kaplové věže, starobylého donjonu a spojovacího křídla. Objekt založený v první polovině 14. století pozbyl v době třicetileté války reprezentativní funkci. Přesto je bečovský hrad zachován ve vysoce autentické podobě. Jeho rekonstrukce ovšem postupuje pomalu. Ocenění může významně přispět ke zvýšení zájmu návštěvníků nebo institucí o hradní areál a také pomoci urychlit plánovanou rekonstrukci hradu.

Heyrovského diplom za Nobelovu cenu se stal archivní památkou

Seznam archivních kulturních památek se rozšířil o novou položku, když tento status získal diplom Nobelovy ceny

za chemii udělený Jaroslavu Heyrovskému v roce 1959. Archivních památek dnes ČR má 148, vedle středověkých spisů či zakládacích listin národních institucí je na něm od roku 2008 zapsán i filmový záznam procesu s Miladou Horákovou. Mezi archivními památkami je obrazový a zvukový záznam vykonstruovaného politického procesu z roku 1950 jedinou památkou svého druhu, řekl Jiří Horníček z Národního filmového archivu, který dokument spravuje.

Před 90 lety schválilo Národní shromáždění československou vlajku

Mladému Československu trvalo řadu měsíců, než se dočkalo oficiálních státních symbolů – poslanci Národního shromáždění schválili příslušný zákon až večer 30. března 1920. Mezi symboly, které před devadesáti lety nový stát přijal za své, nechyběla ani červenobílá vlajka s modrým klínem. Ta, na rozdíl od státního znaku, pečeti či prezidentské standarty, vydržela beze změn až do současnosti; od roku 1993 je vlajkou samostatné České republiky.

Ještě začátkem devadesátých let přitom nebylo známe, kdo vlastně vlajku s klínem, která nakonec byla v roce 1920 vybrána, navrhl. Objevovala se jména malíře Jaroslava Jareše nebo Čechoameričana Josefa Knedlhane. Až nedávno se po prostudování dokumentů z jednání takzvané znakové komise vynořilo jméno skutečného autora Jaroslava Kursy, který zemřel pozapomenut v roce 1950.

Na Hradě byl výjimečně vystaven *Jenský kodex*

Vzácný středověký *Jenský kodex* ze sbírek Národního muzea byl instalován na výstavě *Umění české reformace* v Císařské konírně Pražského hradu. Originál se prakticky nevystavuje. Krátkodobá zápůjčka středověkého rukopisu, který je označován za husitskou bibli, je výsledkem dohody Správy Pražského hradu a Národního muzea. Minimálně dalších pět let originál kodexu vystaven nebude. Kniha byla otevřena na straně, kde se nachází pravděpodobně nejznámější iluminace *Jenského kodexu*, Žižka v čele vojsk, která byla v bývalém Československu použita na dvacetikorunové bankovce. Iluminovaný rukopis z konce 15. století se od padesátých let minulého století nachází ve sbírkách Národního muzea. Rukopis byl po několik staletí uložen v Univerzitní knihovně v Jeně, studoval jej tam kromě jiných také Johann Wolfgang Goethe. Kodex přivezl do Československa jako státní dar tehdejší prezident Německé demokratické republiky Wilhelm Pieck.

Expedition zum Putorana Plateau: Das erste gemeinsame tschechisch-österreichische Forschungsprojekt nach der Wende

Robert Kostka, Graz

Die politischen Veränderungen in Europa im November 1989 ermöglichten Kontakte und Kooperationen zwischen West und Ost und Reisen in bis zu diesem Zeitpunkt sensible Gebiete. Dies nützte eine tschechische Gruppe von Bergsteigern und Wissenschaftlern, um im Juli 1990 eine gemeinsame tschechisch-österreichische Expedition in das Putorana Plateau durchzuführen. Dieses Gebirgsareal liegt im Norden Sibiriens mit einer geographischen Länge von 93oE und einer geographischen Breite von nahezu 70oN östlich des Flusses Jenissej in der Nähe der Bergbaustadt Norilsk (Abb. 1). Es weist Höhen bis über 2 000 Meter auf.

Nachdem ich von Graz nach Prerov in Mähren ange-
reist war, erfolgte die Weiterfahrt über Bratislava per Flug
nach Moskau, Dort trafen wir unsere russischen Beglei-
ter und nach Erledigung der notwendigen Formalitäten
ging es nach Nordsibirien. Wir flogen westlich des Ural
nach Norden und über die Barentssee nach Norilsk, wo im
nördlichsten Industriekomplex unserer Erde, dem „Noril-
sker Metallurgischen Kombinat“ unsere Flugreise endete.
Die Weiterreise ins Putorana Gebirge erfolgte mit einem
gemieteten Boot, da dieses Plateau nur auf den Schmelz-
wasser führenden Flussläufen oder aus der Luft erreicht
werden konnte. Nach 10stündiger Bootsfahrt erreichten
wir unser Ziel am Lamasee, von wo es dann nur mehr zu
Fuß im weglosen Gebirgsareal weiterging.

Die organisatorische Leitung der Expedition lag in
den Händen von Zdenek Zboril aus Prerov, der auch das
bergsteigerische Team leitete. Dieser Gruppe war das wis-
senschaftliche Team unter der Koordination von Jaromir
Kolejka aus Brno angeschlossen. Die Expedition nahm im
Bereich des Lamasees Aufenthalt. Damit sollten zwei Ziele
verfolgt werden, einerseits die Durchforschung schwieriger
Übergänge und die Erkundung dieser Region für tou-
ristische Zwecke durch die Bergsteiger und andererseits
Feldforschung und das Sammeln von Daten und Belegen
aus diesem schwer zugänglichen Gebiet durch die wissen-
schaftliche Gruppe.

Durch die naturräumlichen Gegebenheiten einer einst-
mals mächtigen Vergletscherung und der sehr exponierten
Randlage im Nordwesten des mittelsibirischen Hochlan-
des finden sich im Putorana Gebirge einige untersuchens-
werte Besonderheiten. Oberflächenformen durch die
ständige Frosteinwirkung, Permafrost und glaziale Ero-
sion zählen dazu viele der tiefen Täler mit Flanken über
1 000 Meter sind vom Nordwind geschützt und schaffen
trotz einer geographischen Breite von 69°N die Möglich-
keit für eine überraschend reiche Pflanzenvielfalt. Die
Waldgrenze reicht hier so nahe zum Nordpol wie sonst
nirgends auf unserer Erde. Wetterglück und die Tatsache,
dass 24 Stunden am Tag die Sonne schien, begünstigten
die Feldforschung in dieser arktischen Region.

Das Ergebnis der Forschungsarbeiten führte zu ge-
meinsamen Publikationen auf Tschechisch (Abb. 2) im
Jahr 1996 und in .Deutsch (Abb. 3) im Jahr 2000. Im Rah-

men der aktuellen Arktisforschung und der im Blickfeld
stehenden Problematik des Klimawandels kommt die Be-
deutung dieser Studien erst zum gegenwärtigen Zeitpunkt
so richtig zur Geltung.

Abbildungsunterschriften:

Abb. 1: Die Lage des Putorana Plateaus östlich der Stadt
Norilsk in Nordsibirien.

Abb. 2: Tschechische Publikation über wissenschaftliche
Ergebnisse der Putorana Expedition aus dem Jahr 1996.

Abb. 3: Österreichische Publikation über Permafrost- und
Frostbodenstudien in Putorana Plateau aus dem Jahr
2000.

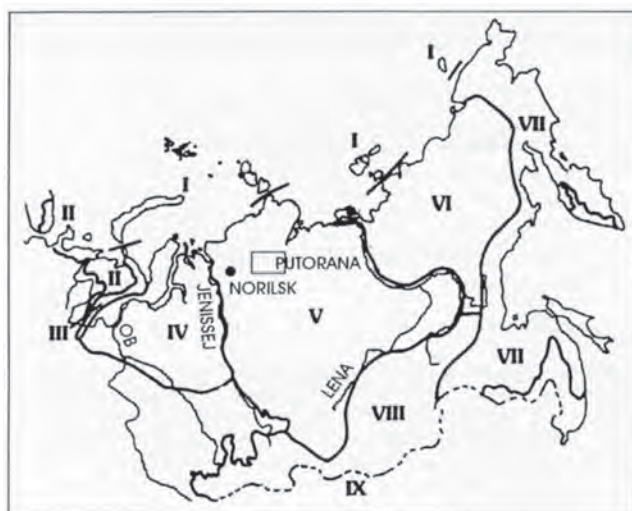
Angaben zum Verfasser des Berichtes:

Prof. Dr. Robert Kostka

Institut für Fernerkundung und Photogrammetrie

Technische Universität Graz

Steyrergasse 30, A-8010 Graz, Österreich

GEOGRAFIE – SBORNÍK ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI
ROK 1996 • ČÍSLO 3 • ROČNÍK 101

ANTONÍN BUČEK, JAROMÍR KOLEJKA, ROBERT KOSTKA

VYBRANÉ KRAJINOTVORNÉ PROCESY VE VULKANICKÉM POHOŘÍ PUTORANA (TAJMYR)

A. Buček, J. Kolejka, R. Kostka: *Selected landscape forming-processes in the volcanic Putorana Plateau (Tajmyr, Siberia).* – Geografie-Sborník ČGS, 101, 3, pp. 232–246 (1996). – The development and products of the natural processes present in the hard rock and weak rock areas of the volcanic Putorana Plateau were studied. Intensive frost weathering causes the degradation of glacial land forms and the formation of periglacial forms. A progressive permafrost degradation occurs on valley bottoms, accompanied by also lake origin, peat mound creation, pingo degradation and periglacial soil development. KEY WORDS: Siberia – volcanic plateau – periglacial processes and land forms.

Salzburger Geographische Arbeiten, Band 36, Seite 159 – 173, Salzburg 2000

Permafrost- und Frostbodenstudien im Putorana Plateau, Tajmyr, Nordsibirien

Jaromir Kolejka und Robert Kostka

Kurzfassung

Im Rahmen einer Forschungs Expedition ins Putorana Gebirge im Norden Sibiriens wurden im Sommer 1990 Permafrost- und Frostbodenstudien durchgeführt. Im Bereich des Lama Sees erfolgten Studien periglazialer Erscheinungen mit ihren Auswirkungen auf die Gebirgsvegetation sowie Detailuntersuchungen an kleinen Reliefen (Aufbau von Pingos, Zerfall von Palsen-Hügeln). Das Ergebnis liegt sowohl schriftlich als auch in kartographischer Form (Karte des Zentralen Lama Sees und Karte des Lagerhügels im Dreiseckenbecken) vor.

Nová dráma / New Drama 2010

festival inscenácií súčasnej slovenskej a svetovej drámy 10.-15. máj 2010, Bratislava

V Divadle Aréna sa 10. marca 2010 uskutočnila prvá tlačová konferencia k 6. ročníku festivalu inscenácií súčasnej slovenskej a svetovej drámy *Nová dráma / New Drama 2010*, ktorý organizuje Divadelný ústav Bratislava a Divadlo Aréna. O festivale prítomných novinárov informovali Zuzana Kronerová, čestná riaditeľka festivalu; Vladislava Fekete, riaditeľka Divadelného ústavu a festivalu; Juraj Kukura, riaditeľ Divadla Aréna; Dária Fehérová, programová manažérka festivalu a Ján Valter, hlavný koordinátor festivalu.

Festival *Nová dráma / New Drama*, ktorý v minulých rokoch venoval pozornosť súčasným dramatickým textom, rozšíril v tomto roku výberové kritériá a v duchu motto 3D – dráma, dramaturgia, dimenzia predstavuje aj činoherné inscenácie s originálnou súčasnou interpretáciou, či už textovou alebo javiskovou.

Dramaturgická rada festivalu vybrala do hlavnej súťažnej časti programu z viac ako päťdesiatich inscenácií, ktoré na Slovensku vznikli, týchto deväť inscenácií: *HOLLYROTH, alebo Robert Roth spívá Jana Hollého mrzkoti a pomerkováňa* (Činohra SND), *Od Maríny* (Non Garde Bratislava), *Hadar Garlon: Mikve* (Divadlo Aréna), *M. H. L. (PAT a Štúdio 12)*, *Zuzana Palenčíková, Kamil Žiška: A budeme si šepkať* (SKD Martin), *Sarkofágy a bankomaty* (BDNR Banská Bystrica), *Egon Bondy: Máša a Beta* (Divadlo J. Palárika Trnava), *Mariana Ďurčeková, Ján Luterán: projekt.svadba* (Stanica Žilina-Záriečie) a *Vasilij Sigarev: Vlčík* (Štátne divadlo Košice).

Odborná porota na záver festivalu udelí hlavnú festivalovú cenu – Grand Prix Nová dráma. Novinkou oproti minulému roku je študentská porota, ktorá udelí Cenu študentskej poroty. Ceny dopĺňa tradičná Cena bratislavského diváka, o ktorej rozhodujú hlasovaním návštevníci súťažných inscenácií.

Už v predvečer festivalu, v nedeľu 9. mája, sa na Hlavnom námestí v Bratislave uskutoční program *Promo Nová dráma / New Drama 2010*, v rámci ktorého vystúpi divadlo Pôtoň Bátovce s inscenáciou *Nevesta hôľ* a Slovenské komorné divadlo Martin s projektom *Štúrovci* (koncert zrušený).

Festival po prvýkrát opúšťa hranice Bratislavy. V spolupráci s Mestským divadlom Žilina sa 9. – 12. mája uskutoční podujatie *Nová dráma / New Drama Enter Žilina* – prehliadka vybraných súťažných inscenácií z aktuálneho ročníka festivalu a premiéra novej inscenácie žilinského divadla (Peter Handke: *Podzemné blues*).

Festival dopĺňa pestrý sprievodný program určený pre širokú verejnosť a odborný pracovný program.

Špeciálna programová sekcia Focus predstavuje súčasné divadlo jednej európskej krajiny. Po úspešných prezentáciách rumunského, ruského a srbského divadla prináša pohľad na u nás málo známe fínske divadlo. Focus Fínsko predstaví dve inscenácie: komornú monodrámu *Tu je život* vynikajúceho divadelného herca Taista Reimaluota v autorskej spolupráci režiséra Kristiana Smedsa a jednu z posledných premiér Tamperského robotníckeho divadla – inscenáciu hry súčasnej dramatičky Sirkku Peltolan *Malé peniaze*. Program sekcie, tak ako každý rok, dopl-

ňajú sprievodné akcie – prednáška o fínskom divadle, diskusie, inscenované čítania, projekcie filmov, ale aj lekcija fínskeho tanga v uliciach Bratislavy.

Ďalším pevným bodom festivalového programu je Trojboj – inscenované čítanie finálových textov súťaže Dráma 2009. Súťaž Dráma, ktorú vyhlasuje Divadelný ústav, má v tomto roku desiate výročie. Jubileu bude venovaný slávnostný večer *Dráma má 10*, na ktorom sa stretnú autori všetkých desiatich ročníkov, porotcovia a priaznivci súťaže.

Súčasťou festivalu bude aj nekonvenčná konferencia *Nerobte z toho drámu! (Dramatické výzvy dneška)*. Domáci a zahraniční tvorcovia a teoretici budú prezentovať tzv. prípadové štúdie, svoju konkrétnu tvorbu a názory na súčasné divadlo a drámu, doplnené videoukážkami. Živou diskusiou s prítomnými špičkovými domácimi a zahraničnými osobnosťami chce zaujať a inšpirovať široký okruh domácich tvorcov aj teoretikov súčasného umenia. Svoju účasť potvrdili David Maayan (Izrael – Rakúsko), Ana Vujanovič (Srbsko), Wolfgang Stahl (Nemecko – Rakúsko), Alja Predan (Slovinsko), Pavel Trenský (USA), Tomáš Žižka (ČR) a ďalší.

Kancelária Kultúrneho kontaktného bodu pripravuje počas festivalu ďalšiu konferenciu *Imidž mesta / Image of the City*. Kládne si za cieľ predostrieť verejnosti diskusiu o stave slovenských a svetových miest ako centier výroby, kultúry či myslenia. Chce sa venovať hodnoteniu dvadsaťpäťročnej existencie udeľovania titulu Európske hlavné mesto kultúry, mestám a novým technológiám, novým spôsobom života a všetkému, čo je práve „in“.

Bohatý festivalový program zavŕši prednáška významného maďarského režiséra Árpáda Schillinga. Chýbať nebude ani festivalový klub.

Divadelný ústav, www.theatre.sk

Čo je to vlastne vlastenecký zákon?

Zákon o vlastenectve z dielne SNS čaká na podpis prezidenta. Jeho nedodržovanie môže riaditeľov škôl pripraviť o miesto, študentom je vraj na smiech.

Poslanci schválili zákon, podľa ktorého má vo všetkých štátnych školách znieť na začiatku týždňa hymna, v každej triede bude visieť jej text, zástava, fotka prezidenta a preambula ústavy. Zákon čaká na podpis prezidenta, toho však premiér Fico požiadal, aby ho vrátil do parlamentu. Chce, aby platil od začiatku septembra, nie apríla, ako pôvodne navrhoval Rafael Rafaj (SNS).

Zákon okamžite po schválení vyvolal vlnu kritiky. Nesúhlasia s ním nielen školy, ale aj žiaci a ich rodičia. Zatiaľ nie je celkom jasné, ako by malo jeho dodržovanie vyzeráť v praxi.

Minister školstva Ján Mikolaj obhajuje uzákonenie vlastenectva tým, že „deti nepoznajú našu štátnu hymnu, preto bola legislatívna úprava nevyhnutná“. Riaditelia škôl oponujú, že nútiť deti počúvať hymnu nie je najlepší spôsob, ako z nich vychovať vlastencov.

„Vlastenecký zákon, ako každý iný, je šitý horúcou predvolebnou niťou. Je plný nejasností a nedostatkov,“ myslí si riaditeľka Strednej odbornej školy v Novákoch Katarína Piačková.

„Je mi veľmi ľúto, že so vzácnosťou, akou je vzťah k vlasti, sa takto plytko narába,“ doplnila riaditeľka prievádzkeho gymnázia Eleonóra Porubcová. Priznala, že v tejto

oblasti sú na Slovensku rezervy, ale zákon nepovažuje za cestu k náprave. „U študentov a ich rodičov môže takáto direktíva vyvolať nechť,“ myslí si.

Zo zákona nie je úplne jasné, z čoho má byť zástava, aké má mať rozmery, kde musí visieť text hymny a preambula. Objasniť to má smernica.

V Novákoch nevedia, ako postupovať v prípade odborného výcviku či praxe, ktoré žiaci absolvujú v závodoch alebo v prípade rôznych začiatkov vyučovania v jednotlivých triedach. Objavili sa aj úvahy, či je dôstojné púšťať hymnu v telocvični, keby bola prvou hodinou v týždni práve telesná výchova.

Poslankyňa za SDKÚ-DS Tatiana Rosová je presvedčená, že zákon môže školy finančne veľmi zatažiť. Tvrdí, že napríklad najlacnejšia štátna vlajka, ktorá sa dá kúpiť na internete, stojí 15 eur. Navyše by vraj nebola prekvapená, „keby sme zistili, že niekde pri Žiline sa už šijú normované zástavy“.

Peniaze na zabezpečenie reprodukcie hymny a nákup symbolov si zrejme bude musieť nájsť škola, prípadne jej zriaďovateľ. Do zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja patrí 50 stredných škôl, mesto Prievidza má v správe osem základných. Mesto aj župa sa zaviazali po podpísaní prezidentom zákon dodržiavať, Prievidza chce potrebné peniaze vyčleniť zo svojho rozpočtu.

Školy v pôsobnosti kraja si musia pomôcť samé. „Výdavky neboli plánované a každá škola ich bude musieť zhodnotiť z vlastného rozpočtu,“ informovala hovorkyňa trenčianskej župy Vlasta Henčelová.

O aké sumy pôjde, ešte nie je známe. „Musíme zmapovať situáciu na školách a zistiť, aké náklady bude aplikácia zákona v praxi predstavovať,“ vysvetlila hovorkyňa Prievidze Ivona Vojtášová.

Strednú odbornú školu v Novákoch to bude stáť približne 670 eur. „V tom však nie sú započítané prípadné náklady na zavedenie školského rozhlasu, ktorý, bohužiaľ, nemáme,“ vysvetlila riaditeľka. V škole sa vyučuje v 49 miestnostiach vrátane dielni a telocvični.

V prievidskom gymnáziu je o desať učební viac. Keďže školský rozhlas majú, odpadá im aspoň starosť s reprodukciou hymny.

Eleonóra Porubcová povedala, že sa v škole nestretla s pozitívnymi ohlasmi zo strany žiakov a ich rodičov. Návrh vlasteneckého zákona rovnako odmietajú aj novácki študenti. „Vyvoláva skôr opačný účinok, je predmetom spochybňovania, posmeškov a odporu, ktorý je prirodzený ich veku,“ objasnila Katarína Piačková.

Školy podľa slov ich riaditeľiek v súčasnosti o mnoho viac potrebujú iné veci ako vlastenectvo na príkaz. „Například učebnice, moderné pomôcky a možno aj trochu viac uznania,“ uzavrela Porubcová.

Stará banská štôlna sa otvorila priamo na ceste

Horský priechod Čertovica bol ohrozený! Uzavreli ho pre nákladnú dopravu aj autobusy. Príčinou je prepád starej banskej štôlny.

Pri krajnici cesty z Liptovského Hrádku smerom na Čertovicu sa prepádla vozovka. Po prvom preskúmaní bolo jasné, že ide o starú banskú štôlnu. „Myslím si, že ťažké autá a autobusy, ktoré prechádzajú denne Čertovicou, do-

pomohli k tomu, že sa zem do štôlny zosypala,“ povedala starostka Vyšnej Boce Ľubica Trégerová a dodala, že asfalt na ceste urobili len vlani. Na miesto prepádu cesty smerujú plno naložené tatrovky. Do diery nasypali asi dvanásť nákladov, ale každé zasypanie sa prepádalo ďalej a ďalej. Kamenie a štrk sa strácajú v osem metrov hlbokoj a asi päťdesiat metrov dlhej jame.

„Predpokladáme, že bude treba aspoň päťdesiat, šesťdesiat tatroviek, kým diery zasypeme,“ povedal jeden z robotníkov a dodal, že z miesta neodídu skôr, ako bude jama zasypaná. Rovnako aj policajti potvrdili, že na ceste ostanú tak dlho, kým sa na nej bude pracovať. Premávka na ceste cez Čertovicu je plynulá, zdržanie hrozí len vtedy, keď autá sypú štrk do otvoru na ceste, ktorý momentálne prechádza cez jeden jazdný pruh.

Katamarány do Viedne začali premávať

Katamarány medzi Bratislavou a rakúskou Viedňou začali premávať v prvý jarný deň, teda v nedeľu 21. marca, informovala projektová manažérka spoločnosti Central Danube Region Olga Kanioková. V prevádzke budú opäť katamarány Twin City Liner I a Twin City Liner II, ktoré prešli bežnou zimnou údržbou. „Novinkou je vybavenie prístrojom night navigator, to znamená s nočným videním, ktoré kapitánovi umožňuje pri zhoršenej viditeľnosti a hlavne v noci jasný obraz prostredia okolo lode,“ uviedla Kanioková. Termálna kamera má možnosť otáčania 360° a rozlišuje s presnosťou 0,006 stupňa tepelné rozdiely v objektoch v okolí lode. Tým je možné skôr a jasnejšie zbadáť objekty plávajúce vo vode, ako napr. volné konáre, stromy, ľudí a pod. Cestovný poriadok ako aj ceny lístkov nájdú záujemcovia na internetovej stránke www.twincityliner.com.

Prvý rýchlostný katamarán medzi oboma hlavnými mestami začal premávať v júni 2006, druhý katamarán sa pridala v roku 2008. Obe plavidlá sú schopné prepraviť 126 pasažierov. Priemerná rýchlosť katamaránu je okolo 60 km/h, lode však môžu zrýchliť aj na 70 km/h. V uplynulom roku prepravili katamarány približne 130 000 pasažierov. Celkovo sa obe lode medzi Viedňou a Bratislavou otočili 1 820-krát a prekonalí 110 000 km.

Krajský stavebný úrad odobril navýšenie Retra

Krajský stavebný úrad potvrdil pôvodné rozhodnutie stavebného úradu Ružinov, ktorý povolil zmenu stavby polyfunkčného domu Retro zo 17 na 25 poschodí pred dokončením, informovala hovorkyňa primátora Bratislavy Beatrice Szabóová. Magistrát s tým nesúhlasí a zvažuje právne kroky. Hlavné mesto od začiatku namietalo, že nejde o zmenu stavby pred dokončením, ale o stavbu, na ktorú je potrebné vyžiadať si nové záväzné stanovisko. Podľa mestskej časti však ide o zmenu stavby pred dokončením a pokiaľ sa nemení pôdorys a umiestnenie stavby,

nemusí ísť o nové územné konanie. Proti zvýšeniu Retra sa už dávnejšie vyslovili aj občania Ružinova. „Záujmy občanov boli týmto konštatovaním obídene, čím sa potvrdzuje môj názor, že mestské časti nemajú mať oprávnenie vydávať záväzné stanoviská, ktoré často slúžia na to, aby bolo obídene záväzné stanovisko hlavného mesta SR Bratislava,“ skonštatoval primátor Bratislavy Andrej Ďurkovský. „Hlavné mesto zvažuje ďalšie právne kroky pre obhájenie oprávneného záujmu občanov – v tomto prípade Ružinovčanov –, s ktorým sa hlavné mesto stotožnilo,“ dodáva Ďurkovský.

O komplexe Retro diskutovali občania aj s investorm a vyslovili sa proti zvýšeniu budovy. Obávali sa zhoršenia životného prostredia, hluku, upchatých križovatiek či problémov s parkovaním. Proti zvýšeniu Retra sa spisovala aj petícia, pod ktorú sa podpísalo viac ako 400 občanov. Investor polyfunkčného objektu Retro, spoločnosť Centaurea, ktorá je členom skupiny Weon group, musí ako vynútenú investíciu vybudovať park na Rumančekovej za 700-tisíc eur, pribudnú tu lavičky, ihriská a bežecká dráha. Tiež sa dohodli na prepojení Ďatelinovej s Gagarinovou ulicou, rozšíria sa chodníky pre peších a vybuduje sa viac parkovacích miest, ako ukladá norma.

Výstavba Retra pokračuje, stavba by mala byť hotová do konca roka 2010. V polyfunkčnom komplexe Retro by mali byť okrem bytov a kancelárií aj obchody, pošta, bankové expozitúry, gastronomické zariadenie, súkromné lekárske ambulancie. Mali by tu byť vytvorené aj priestory na šport, napríklad tenisová hala, fitness, relax s doplnkovými službami, kozmetika, manikúra, masáž, pedikúra či kadeľníctvo.

„Ak by sme rozhodli opačne, KSÚ by najskôr rozhodnutie zrušil,“ konštatuje Drozd. Podľa neho by sa tým vytvoril priestor pre investora napadnúť rozhodnutie na prokuratúre i súde a vymáhať ušlý zisk. Mestská časť bude od investora žiadať skoré splnenie jeho investícií do verejného záujmu – vybudovanie parkovacích miest, opravu chodníka pri strechách garáží a rekonštrukciu parku na Rumančekovej ulici. Starosta Drozd tiež vo svojom stanovisku skonštatoval, že bratislavský magistrát mal dostatok času dať stanovisko k žiadosti ružinovského stavebného úradu o zmenu stavby polyfunkčného objektu Retro. „Magistrát sa do termínu nevyjadril. Času bolo dostatok,“ konštatuje Drozd. Primátor Ďurkovský podľa neho „berie do úvahy názory Bratislavčanov“ len keď sa mu to hodí. Dôkazom sú napríklad kauza PKO a mnoho ďalších. „Na druhej strane veľmi operatívne vydáva magistrát súhlasné záväzné stanoviská na výstavbu práve v Ružinove, čím nerešpektuje záujmy jeho obyvateľov,“ píše ružinovský starosta. Ružinovčania ich podľa Drozda premietli do návrhov zmien a doplnkov územného plánu Bratislavy obsiahnutých v urbanistických štúdiách, ktoré dosiaľ magistrát neakceptoval, a ktoré chránia zeleň v Ružinove.

DIVADLO ARÉNA | apríl 2010

V nasledujúcom mesiaci Vás určite osloví premiéra novej komédie v réžii Romana Poláka: *S brokovnicou na manželka*. Táto situačná komédia Štefana Kršňáka, slovenského autora, vyšla v roku 1981 a úspešne je dodnes uvádzaná slovenskými ochotníkmi. Komédia vykresľuje pohľavia v manželstve v otočenom svetle, muž varí a štopká ponož-

ky, zatiaľ čo jeho žena „nosí nohavice“. Ferdiš (Miro Noga) je päťdesiatnik, rád štrikuje, varí a upratuje. Plní funkciu manželky a jeho skutočná manželka Cecília (Zuzana Kronerová) ním pohŕda, túži, aby mal frajerky, aby pil, bil ju, jednoducho aby bol „mužom“. Vyhodí ho z bytu, chce sa s ním rozviest. Celý dej tejto bulvárnej komédie sa odohráva v byte Ferdišovho spolupracovníka, starého mládenca Imricha (Juraj Kemka), ktorý práve maľuje byt, a kde postupne vzniká celý rad fraškovitých situácií. Kršňákova hra takmer 30 rokov po jej napísaní bude uvedená vôbec po prvý raz na profesionálnom javisku.

22. 4. štvrtok 20.00

T-mobile Jazz / Ľuboš Šrámek & Matúš Jakabčic Quintet účinkujú: M. Suchomel (saxofón), Ľ. Šrámek (klavír), M. Jakabčic (gitara, gitarový syntezátor), Š. Bartuš (kontrabas), D. Novakov (bicie), B. Balogh (spev)

23. 4. piatok 19.00

Viliam Klimáček: *Dr. Gustáv Husák – Väzeň prezidentov, prezident väzňov*

réžia: M. Čičvák, účinkujú: E. Horváth, J. Gallovič, M. Prevedarčík, detský spevácky zbor SRO pod vedením A. Kokoša

24. 4. sobota 19.00

Piotr Iljič Čajkovskij: *Eugen Onegin* – záznam predstavenia z Metropolitnej opery v New Yorku

dirigent: V. Gergiev, réžia: P. McClintock, účinkujú: D. Hvoštovský, R. Fleming, R. Vargas, E. Zarembo a ďalší

25. 4. nedeľa 19.00

Štefan Kršňák: *S brokovnicou na manželka* – konečne poriadna komédia!

réžia: R. Polák, účinkujú: Z. Kronerová, M. Noga, P. Vajdová, J. Kemka, Ľ. Bukový

26. 4. pondelok 10.00

Liz Lochhead: *Perfect days* – romantická komédia

réžia: S. Ferancová, účinkujú: A. Šišková / D. Košická, E. Krížiková, O. Belešová, J. Gallovič, I. Šándor, F. Tůma

27. 4. utorok 19.00

Hadar Garlon: *Mikve* – dráma súčasnej izraelskej autorky

réžia: M. Dočekal, účinkujú: Z. Kronerová, R. Ryníková, T. Radeva, E. Matejková, T. Kulíšková, Z. Kanócz, R. Poláková, Z. Šemeláková

28. 4. streda 19.00

Viliam Klimáček: *Komunizmus* – neskoro-normalizačná tragédia

réžia: M. Čičvák, účinkujú: V. Cibulková, J. Kukura, M. Antol, M. Horňák, Ľ. Bukový / J. Loj

29. 4. štvrtok 19.00

Rastislav Ballek: *Tiso* – monodráma

réžia: R. Ballek, účinkujú: M. Labuda, M. Hronský, spevácky zbor Technik pod vedením J. Jartima.

Pred predstavením sa uskutoční prezentácia knihy Blanky Bergerovej: *Najväčší biznis môjho života*.

30. 4. piatok 19.00

William Shakespeare: *Othello* – klasická tragédia dneška

réžia: J. Pokorný, účinkujú: K. Csino / K. Šimon, D. Jurčová / G. Marcinková, J. Ďuriš, J. Bujdák, E. Sakalová a ďalší

Divadlo Aréna, Viedenská cesta 10, 851 01 Bratislava, tel.: +421 2 672 025 50, fax: +421 2 672 025 56, e-mail: pokladna@divadloarena.sk, www.divadloarena.sk, www.ticketportal.sk

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
e-mail: sokol@sokol-wien.at
Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
e-mail: materna@aon.at
Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří NOVÁČEK
e-mail: novacek.wien@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé Sokolské župy rakouské

Informace:

s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová,
tel. 0650/90 194 90

Sokolský adresář:

www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX

Helena Rybáková
tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
16:30 – 17:30

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 -	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II

2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 21:00	muži
---------	---------------	------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.

Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti Sokol X
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	18:00 – 22:00	Volejbal Sokol III (18:00-20:00, 20:00-22:00)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorstenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 3-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	17:30 – 18:30	cvičení žactva
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Středa	17:00 – 19:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	18:00 – 19:15	cvičení žactva a stolní tenis
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

Sokol Vídeň XXI

(Info: karl.brousek@bmukk.gv.at)
21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Krátké sokolské zprávy

V neděli **7. března 2010** se konal v sokolovně ve Steiner-gasse **župní turnaj** ve stolním tenisu. Soutěžení se zúčastnilo pět dětí, šest žen a devět mužů.

V neděli **14. března 2010** se konala **výroční schůze** jednoty sokola Vídeň XVI/XVIII. Br. starosta Dr. Tomáš Frey-Materna přivítal přítomné hosty, členy výboru a členstvo, poté informoval o akcích jednoty za uplynulé období, poděkoval členům výboru za jejich činnost a všem, kteří se podíleli na zdaru oslavy „120 let trvání“ jednoty. Dále následovaly zprávy jednotlivých činovníků, přednesení zdravic, vzdělavatelka ve svém projevu připomněla dvě výročí (TGM a ses. Provazníková). V druhé části valné hromady byly provedeny volby – obsazení výboru zůstalo beze změny.

Přejeme staro-novému výboru do budoucího období hodně úspěchů.

Letošní tradiční **37. sokolské setkání v Tyršově Oetzu**, které se koná od **22.-24. května 2010**, organizuje Sokol München. Do Oetzu se každoročně sjíždějí sokolové ze všech konců Evropy a mnohdy i ze zámoří. V krásné horské krajině prožijete nezapomenutelné chvíle v kruhu sokolských přátel.

Od soboty do pondělí jsou na programu:

- volejbalový turnaj
- běh kolem Piburského jezera
- horské túry
- koupání
- táborák
- kulturní program

Ubytování v Oetzu: Tiroler Landereisebüro c7o Tourismusverband Oetz, Hauptstr. 66, 6433 Oetz
Tel.: 0/57 2000 500, fax: 0/57 200 501, www.oetz.com

Osudové lásky

Britský list *The Independent* připomněl ve svém zvláštním vydání padesátku slavných dvojic, které se v novodobé historii lidstva staly symboly osudové přitažlivosti a vášnivé lásky.

Padesátku významných párů tvoří významné osobnosti z dějin politiky a umění, od bájných dvojic typu Danta Alighieriho a Beatrice, přes Napoleona a Josefínu či královnu Viktorii a prince Alberta až po dnešní americký prezidentský pár Michelle a Baracka Obamy nebo hollywoodské hvězdy Angelinu Jolie a Brada Pitta. Kvůli ojedinělé síle a vášnivosti své lásky jsou jmenovány také netradičně vnímané dvojice – básníci Arthur Rimbaud s Paullem Verlainem nebo spisovatel Oscar Wilde s přítelem lordem Douglasem.

Kdo však v padesátce slavných dvojic, kteří zosobnili ideál lásky, obzvláště zazářil, byli českoslovenští olympijští šampióni, manželé Dana a Emil Zátokovi. Jako zajímavost stojí za to připomenout, že oba slavní atleti se narodili ve stejný den – 19. září 1922 – a brali se již dva a půl měsíce po seznámení. Jak rádi připomínají Britové, oba atleti se do sebe zamilovali během olympijských her v Londýně v roce 1948.

Necelé čtyři roky nato, a to v rozmezí pouze jedné hodiny, získali Zátokovi oba zlatou medaili na olympijských hrách v Helsinkách – Emil Zátok v běhu na 5 000 metrů a Dana Zátoková v hodu oštěpem. *The Independent* připomněl, jak velmi se vzájemně Dana a Emil podporovali a inspirovali k velkým úspěchům. Zároveň také vzpomenu i těžkosti, jimiž museli Zátokovi projít, když Emil byl pronásledován komunisty a nucen k práci v uranových dolech. V roce 1990 byl rehabilitován a oba manželé spolu žili až do jeho smrti v roce 2000. (mk)

Bauer uhájil druhé místo v celkovém hodnocení Světového poháru

Běžec na lyžích Lukáš Bauer uhájil konečné druhé místo v hodnocení Světového poháru. Ve finálovém závodě na 15 kilometrů volnou technikou mu k tomu ve Falunu stačila devátá pozice. Z vítězství se radoval král sezóny Nor Petter Northug. Bauer má za sebou druhou nejlepší sezónu v SP, předloni celý seriál vyhrál. Podstatnou porci bodů získal za lednové vítězství v Tour de Ski. Vedle toho vybojoval i prvenství na klasické trati v Otepää. „Cíl byl splněn, i když s velkým štěstím,“ řekl Bauer po dojetí do cíle. S výkonem v posledním závodě sezóny SP ale nebyl spokojen. „Od začátku jsem cítil, že tahám za kratší konec. Lyže jsem měl srovnatelné s ostatními, ale výrazně mi to nešlo, nestíhal jsem. Od začátku jsem bojoval, abych se držel ve skupině,“ řekl.

Sáblíková obhájila titul mistryně světa ve víceboji

Martina Sáblíková potvrdila pozici nejlepší současné rychlobruslařky triumfem na mistrovství světa ve víceboji v Heerenveenu. Dvojnásobná olympijská vítězka tak obhájila loňské prvenství a spolu se šampionáty na jednotlivých tratích získala už šestý titul mistryně světa v kariéře. Dvaadvacetiletá Sáblíková si zajistila vítězství symbolicky na své parádní trati 5 000 metrů, která šampionát tradičně uzavírala. Světová rekordmanka na ní zajela podle očekávání nejrychlejší čas 6:50,98 a o 11,18 sekundy porazila průběžně vedoucí Kristinu Grovesovou z Kanady, která před ní vedla o šest sekund.

Sáblíková má za tři olympijské kovy Záslužný kříž druhého stupně

Na černém saku rychlobruslařky Martiny Sáblíkové se blyští Záslužný kříž druhého stupně. Trojnásobná olympijská medailistka z Vancouveru dostala vysoké armádní ocenění od ministra obrany Martina Bartáka při slavnostním přijetí úspěšných sportovců armádního sportovního centra Dukla. „Určitě zabere velice čestné místo, kde se na něj budu moci často podívat, protože si tohoto ocenění vážím,“ řekla Sáblíková. Záslužný kříž třetího stupně dostala po turínských hrách před čtyřmi lety, nyní za dvě zlata a jeden bronz kříž druhého stupně, který má stříbrnou barvu.

Vaidišová ukončila kariéru

Tenistka Nicole Vaidišová podle internetových serverů ukončila kariéru. Bývalá sedmá hráčka světa měla dostat divokou kartu do turnaje v Miami, ale možnosti startu na akci koncem března se údajně vzdala. „Bývalá sedmá hráčka světa a dvojnásobná grandslamová semifinalistka ukončila ve dvaceti letech kariéru,“ oznámil server tennisreporters.net s odkazem na nespécifikovaný zdroj. Informaci zopakoval na webu tennis.com reportér Matthew Cronin. „Je údajně unavená z porážek a nemá chuť se vracet,“ stojí na tennis.com. Vaidišová by se měla v létě v Česku vdát za daviscupového reprezentanta Radka Štěpánka, což sám hráč naznačil. Česká tenistka letos třikrát vypadla na turnaji ITF hned v prvním kole. Jedinou výhru Vaidišová zaznamenala v prvním kole turnaje WTA v Memphisu, kde hrála na divokou kartu, ale v druhém kole skončila. Vaidišová hrála semifinále Roland Garros 2006 a Australian Open 2007, vyhrála šest turnajů WTA ve dvouhře. Po rozchodu s trenérem a nevlastním otcem Alešem Kodatem se ve světovém žebříčku propadla až na současné 176. místo.

Podle průzkumu Češi na rozdíl od jiných Evropanů moc nespportují

Češi patří mezi národy, které se sportovním a fyzickým aktivitám pravidelně věnují skoro nejméně z Evropské unie. Podle zveřejněných výsledků průzkumu Eurobarometr jim v tomto směru patří mezi sedmadvaceti státy bloku sedmá nejhorší pozice. O mnoho lépe než Češi na tom nejsou ani Slovinci. Ti figurují na devátém místě od konce. Pomyslnými šampiony v pravidelném cvičení či dalších sportovních aktivitách (více než jedenkrát týdně) jsou lidé ve Skandinávii – Švédové (72 %), Finové (72 %) a Dánové (64 %). Nejhůře naopak Bulhaři (13 %) a Řekové (18 %). Řekové naopak jasně vedou tabulku v množství lidí, kteří v průzkumu prohlásili, že necvičí či nespportují nikdy. Přiznalo to 67 % respondentů, zatímco průměr činí 39 %. V Česku to uvedlo 37 % lidí, na Slovensku o dvě procenta méně. Pro srovnání ve Švédsku to bylo pouhých šest procent.

Rakouské a české týmy ve společné hokejové lize?

Německý bulvární nedělní *Bild am Sonntag* v březnu přinesl pozoruhodnou zprávu – na místo neúspěšné hokejové obdoby Ligy mistrů jednájí přední evropské hokejové týmy o vytvoření společné soutěže, která by připomínala zámořskou NHL. Zájem o účast v projektu s příznačným názvem Big Bang (Velký třesk) údajně projevila mužstva ze Švédska, Finska, Norska, Švýcarska, Německa, ale také České republiky a Rakouska. Za vším údajně stojí bývalý švédský špičkový hokejista Haakan Loob, který nyní zastává funkci generálního manažera týmu Färjestad. Podle německého listu jsou plány již v pokročilém stadiu a údajně již vznikla i pravidla a hrací plán. Již za letní přestávky v letech 2010 a 2011 by měly sehrát zúčastněné týmy přípravné turnaje a o rok později by vznikla samotná ligová soutěž. V současnosti podepsalo přihlášku údajně osmnáct týmů, v soutěži by se měl představit až dvojnásobný počet mužstev. Dosud není zcela jasné, které týmy by do soutěže vyrazily z České republiky. V českém tisku se spekuluje především o pražské Spartě, jejíž generální manažer přiznal diskuse o další podobě evropského klubového hokeje, ale jisté zatím není nic. Projektu by se patrně mohly zúčastnit pouze ty české týmy, které mají dobrý kapitálový základ a to nejsou samozřejmě ani v české extralize zdaleka všichni. Naopak – konkurovat skandinávským nebo německým či švýcarským týmům by mohla jen hrstka těch nejsilnějších. Trochu zaráží, že se dosud nezmiňuje slovenský hokej – připomeňme, že na letošních olympijských hrách se Slovinci umístili na vynikajícím čtvrtém místě. I když samozřejmě základy jejich úspěchu položili borci působící v NHL, přesto nelze slovenské týmy přehlížet. Myšlenka, že by v Evropě vznikl důstojný protějšek NHL a ruské hokejové ligy, zní mimořádně lákavě, ale cesta k němu bude nepochybně velmi trnitá. Dvouleté přechodné období by však mohlo pomoci předem vychytat různé problémy a chyby a umožnilo by i nutnou přípravu zúčastněných týmů. Lze však očekávat, že evropská hokejová liga bude harmonicky fungovat pouze v případě, že bude pokračovat trend srovnávání životní úrovně v zúčastněných zemích a neprosadí se hlasy prosazující krok zpět, k Evropě těžko překročitelných hranic se vzájemně izolovanými státy. (MaFr)

VZPOMÍNKA

Boxer a válečný letec

Amatérsky začal boxovat v roce 1929 za pražský klub Ussus Nusle a během tří let se stal mistrem republiky ve veltarové váze. V roce 1930 přešel k profesionálům. Získal právo vyzvat k boji o titul mistra světa a Evropy, francouzského šampióna Marcela Thila, což byl největší úspěch v historii československého boxu. Roku 1940 uprchl z Protektorátu a složitou cestou se dostal k zahraničním vojákům a stal se příslušníkem 311. čs. bombardovací perutě. Z posledního letu se již nevrátil.

Vilém Jakš (25. 4. 1910, Bratčice – 21. 8. 1943, Biskajský záliv)

Sexuální zneužití v církvi

Chtěl bych být co neobjektivnější, proto bych svůj názor na celou věc shrnul do těchto tří bodů:

1. Církev, hlavně ta část, které se říká hierarchická, si to právem zaslouží. Po celá staletí zde hrála roli mocné vychovatelky a morální vládkyně. Celá desetiletí sexuální zneužívání kněžími, řeholníky a řeholnicemi zatajovala, tutlala, schovávala pod koberec, k žádným zásadním konsekvencím v případě zneužití nedošlo. Před patnácti lety, kdy proniklo na veřejnost zneužívání vídeňským kardinálem Groerem, nikoho z tehdejší hierarchie, včetně samotného Groera, ani nenapadlo se přiznat nebo udělat důsledné kroky. Teď vidíme obrovský posun vpřed – jestli se to však vůbec dá pokrokem nazvat – v Irsku byli suspendováni čtyři biskupové, v Argentině byl dokonce odsouzen do vězení anebo se dokonce na něm sami podíleli. V Německu odstupují opati a představení klášterů, kněží jsou suspendováni a hlavně, oni všichni se teď veřejně ke svým činům přiznávají – před patnácti lety tento fenomén ještě v církvi neexistoval!

V této souvislosti bych rád zacitoval známou irskou zpěvačku Sinead O'Connor. Před několika lety ji irská církev chválila za to, jak hezky nazpívala některé biblické žalmy. Po skandálech, které v Irsku propukly a po snaze je zatajit, řekla tato kritická slova: „Jsem přesvědčená, že kdyby dnes přišel Kristus na svět, šel by podpálit Vatikán a já budu první, kdo mu v tom bude pomáhat...!“

2. Přes to všechno bych rád, abychom zůstali na půdě reality a nepřikláněli se na stranu těch senzacechtivých novinářů, kteří teď církev prezentují v tom nejčernějším světle. To, co dnes církev prožívá, je fenomén vyskytující se u jakékoliv institucionalizované organizace, nejen církevní, ale i světské. Čím větší a čím starší ta instituce je, čím déle jede ve vyjetých kolejkách, tím větší riziko skluzů, chyb, skrytých problémů a utajovaných konfliktů proniká z těchto institucí na veřejnost. Celosvětová finančně-ekonomická krize – v tom se shodují všichni experti – je vlastně krizí úpadku morálky. Podobná krize teď naplno propukla v církvi. Přesto, prosím, nezapomínejme na historická fakta a neukvapujme se v příliš kritických úsudcích: sexuální zneužívání je projevem méně než jednoho procenta věřících – v podstatě se jedná jen o klérus. Je známé pořeka-

dlo: „Vodu kážou – víno pijí...“ Smutné však na tomto faktu je, že za toto jedno procento kněží a řeholníků nese teď odpovědnost celá církev. Církev měla v minulosti zásluhy, které jí žádný soudný člověk nemůže upřít: podílela se na vývoji v oblasti sociálního systému, nemocnic, charitativních aktivit, vývoji školství, svůj obrovský podíl měla na vývoji právně-funkčního systému jako nosného pilíře státu. První firmy a závody, které ekonomicky skvěle fungovaly a daly zrod pozdějším firmám a velkokoncernům, byly kdysi kláštery, církev sehrála nesmírně důležitou roli při vývoji demokracie a ve výčtu zásluh bych mohl velice dlouze pokračovat dál.

3. Ve čtvrtek 11. března jsem poslouchal kardinála Schönborna, kterého si vážím nejen jako vzdělaného teologa, ale i duchovní osobnosti. V katedrále sv. Štěpána pronesl tato slova: „Musíme se podívat pravdě do očí. Bude to velice bolestný proces, kterým musíme projít. Jestli však věříme slovům Krista, že pravda nás osvobodí, musíme tímto očistným procesem projít a začít od začátku. Jedině tak můžeme vrátit církvi její věrohodnost v hlásání Evangelia...“

V pátek 12. března měl kardinál Schönborn krátkou tiskovou konferenci v rakouské televizi. I zde promluvil velice silnými a jasnými slovy: „Všichni nás dnes pokládají za pokrytce. Právem, protože to, co se dělo, jsou hrozné činy. Zatajovat je, je zbabělé a je to zároveň nedůstojné křesťanského chování. Jestli nechceme být tímto slovem nadále označováni, musíme říkat pravdu a udělat nápravu...“

A k tomu dodám svůj komentář: Anselm Grün, benediktinský mnich z Německa, autor mnoha knih, které jsou publikovány i v českém jazyce, napsal asi před dvaceti lety nádhernou knihu *Spiritualität von unten – Spiritualita zdola*. Hlavní myšlenka té knihy zní: ne křesťanství, které nám je diktováno shůry, ale to, které pramení z našich slabostí, poklesků a z našeho nitra v touze být lepšími lidmi má skutečný smysl.

Evangelium Kristovo považuji za jednu z nejkrásnějších a nejhodnotnějších knih. Obsahuje rady pro život, které jsou již skoro dva tisíce let ověřeny praxí milionů lidí. Žádná jiná instituce na světě ho nešířila tolik jako právě katolická církev. Pro lásku k Evangeliu chci být optimistou a i já chci začít dělat vše pro to, aby se z tohoto marastu, do kterého církev teď upadla, co nejdříve dostala ven...

Peter Žaloudek, Vídeň 16. 3. 2010

Kardinál Schönborn

Mezi nejmilejší setkání mých posledních patnácti let, na která neustále rád vzpomínám, patří mé rozhovory s vídeňským kardinálem Schönbornem. Přitom je to zdánlivě paradox: Jeho předchůdce, kardinál Groer, který měl později problémy se zneužíváním mládeže a musel kvůli tomu odstoupit, mne před dvaceti lety suspendoval z kněžské služby, protože jsem se rozhodl oženit. Tenkrát jsem to rozhodnutí akceptoval bez reptání, protože vím, že v myšlení církevní hierarchie není možné dělat výjimky tohoto druhu. Můj život se však vyvíjel dál a já jsem neprestal mít zájem o církev i o duchovní život. Pochopil jsem, že kněžské poslání je mé bytostné poslání a ať dělám, co dělám, nemohu se chovat tak, jako že jsem to povolání nedostal.

A tak bylo jen otázkou času, kdy se nějakým způsobem překříží má cesta s někým z vedení církevní hierarchie. Stalo se tak před těmi patnácti lety. V té době začal vycházet v Rakousku časopis Dialog, jehož iniciátorem byl kardinál Schönborn. Ten časopis byl jednou za měsíc rozeslán do všech rodin ve Vídni. Nepamatuji si již, jestli šlo jen o rodiny katolíků, kteří platí církevní daň a jsou tedy úředně evidovaní, anebo o všechny Rakušany. Když jsem tehdy první číslo otevřel, náramně jsem se potěšil. Byl to nejen hezký formát, hezký papír a úprava, ale i samotný obsah – vesměs odvážná a vysoce aktuální témata: otázka zdobrovolnění celibátu, možnost přistupování ke svátostem rozvedených lidí, aktivnější laická činnost... Ani se mi nechtělo uvěřit, že uvnitř katolické církve je možné v katolickém časopise psát a diskutovat o těchto otázkách. Celý časopis jsem hltavě přečetl. Jenže už při mém čtení mi bylo jasné, jakým směrem se ty úvahy ubírají. Nejdříve sice naznačily aktuálnost otázky, pak ale následovalo monologické dogmatizování o tom, proč to je v církvi tak, jak to je, a ne jinak a proč se to ani nemůže měnit. Když jsem celý časopis dočetl, ztuhl jsem: To přece není dialog, to je prachobyčejný monolog. Vzal jsem papír, sedl za psací stůl a okamžitě napsal kardinálu Schönbornovi dopis. Po nějakém čase mi přišla odpověď s nabídkou osobního setkání. Na číslo jeho sekretáře jsem zatelefonoval a domluvil si schůzku u kardinála: „Tak vy jste mi napsal hezky kritický dopis“ – zazněla slova kardinála, když mne zakrátko vítal u vchodu své pracovny. Pak jsme asi hodinu diskutovali velice otevřeně o nadhozeném tématu. Rozhovor skončil slovy kardinála: „Petře, my se musíme znovu sejít, jsem velice rád, že jsme mohli takhle upřímně diskutovat a nezapomeňte prosím, že nadále zůstáváte knězem, i když jste se oženil.“ Pak ke mně přistoupil a objal mne... Jako ve vytržení jsem odcházel z tohoto setkání a trvalo mi dosti dlouho, než jsem znovu začal vnímat realitu.

Další setkání nedala na sebe dlouho čekat – většinou se jednalo vždy o mé reakce na něco konkrétního, co se právě odehrávalo uvnitř vídeňské diecéze, on mne k sobě znovu pozval, svůj první slib – my se musíme znovu sejít – za těch patnáct let opravdu mnohokrát splnil. Byly okamžiky, kdy jsme se potkali zcela náhodně, na ulici, nebo na konci nějaké bohoslužby či katecheze v dómu sv. Štěpána, které má jednou za měsíc v neděli, vždy ve 20:00 hodin. Mnohokrát byla u toho má manželka, když jsem mu ji poprvé představil, radostně ji pozdravil a řekl: „S Petrem máme mnoho společných témat, dobře si rozumí-

me.“ Při našich rozhovorech jsme však vždy měli určitou disonanci – velice zřetelně zazněla jednou, asi před deseti lety, kdy mi bylo nabídnuto místo pastoračního asistenta v jedné vídeňské nemocnici a ztroskotalo to právě na jeho rozhodnutí. Když jsem tehdy měl jistotu, že je to právě on, kdo zabránil tomu, abych do té funkce nastoupil, požádal jsem ho znovu o rozhovor. Přijal mne jako vždy s úsměvem a upřímně jsme o tomto tématu diskutovali. Bylo to sice dávno před tím, než vyšla má kniha v německém jazyce „Myšlenky během ozařovací terapie“, která, myslím, je určitým svědectvím o tom, že mne práce s těžce nemocnými lidmi v nemocnici naplňuje, ale to on, koneckonců, věděl nebo cítil. Jeho problém byl však tehdy a vlastně po celou dobu v tom, že jako kardinál římské církve cítí obrovskou provázanost, spolupatříčnost jednotného názoru s papežem. Na jedné straně tuto jednotu celou svou bytostí brání, na straně druhé mu však krvácí srdce – a o tom jsem definitivně přesvědčen – když vidí, jak mnoho kněží, kteří se oženili a nadále touží po kněžství, nemohou toto povolání vykonávat, protože jim to církevní právo nedovoluje...

Mezi jiná upřímná a přátelská setkání s ním patří rozhovory o P. Damiánovi, belgickém misionáři malomocných, o kterém jsem osm let psal knihu a od roku 2000 stále dělám audiovizuální přednášky. Ve Vídni a Rakousku jsem měl těchto přednášek mnoho, často byly avizovány v oficiálním katolickém tisku, většinou v kostelích nebo prostorách určených pro pastorační přednášky. A tak se zvěst o těchto mých akcích dostala taky k němu a jednou mne pozval, abych mu o tom něco vyprávěl. Na toto setkání mám také krásné vzpomínky, jeho dotazy byly živé a pravdivé. Pak najednou někam odešel, za chvíli se vrátil a podal mi do ruky šek. Ptám se: „Co to je?“ Přijmi to prosím jako malou finanční pomoc za všechny výlohy, které s touto prací máš. Oči mi tehdy pravděpodobně vyběhly ven z hlavy při pohledu na šek, kde stálo Kardinál Christoph Schönborn a pak vysoká, několika tisícová částka a jeho vlastnoruční podpis. Pravděpodobně jsem tehdy ztratil na chvíli řeč, nebo tam jen tak němě stál, protože se zase jen mile usmál, přátelsky mě objal a rozloučili jsme se beze slov. Před odchodem do banky jsem si z toho šeku udělal kopii, protože jsem věděl, že mi ho při výměně peněz vezmou. Dodnes je tato kopie pro mne svědectvím nezapomenutelného momentu lidskosti jeho osoby.

Na téma P. Damiána jsme však spolu mluvili ještě mnohokrát a tentokrát jsem se k těm návštěvám v jeho arcibiskupském paláci nachomýtl – řekl bych – opravdu neplánovaně. Jedním z jeho nejlepších osobních přátel je řeholní sestra Damiána z Berlína. (Kardinál Schönborn je původně dominikánský řeholní kněz.) Tato sestra, přesto, že žije v Berlíně, kde pracuje v jedné nemocnici, trávívá skoro všechny svůj volný čas právě u něho. No a jelikož se jmenuje Damiána, nese tedy jméno svého velkého patrona, kterého obdivuje, neuniklo jí, že jsem měl přednášky v Německu, psal německé články. Něco se tedy o mně dozvěděla, řekla o tom kardinálovi, jestli o mně něco ví. Jaké bylo pak překvapení – byl jsem zrovna na návštěvě v Čechách – když mi jednoho krásného dne volá někdo na můj rakouský mobil – běžně v Čechách rakouský mobil nezvedám, tím spíš, když vidím na displeji cizí číslo. I tenkrát jsem neměl v úmyslu telefon zvednout, jen jsem nakoukl, kdo že mi to volá. Přesto, že to bylo číslo neznámé, něco mi říkalo, abych ho zvedl. Na druhém konci se ozval hlas

kardinála Schönborna – pozdravil mne, šel rovnou k věci: „Petře, je zde u mne jedna sestra Damiána z Německa, ráda by Tě pozvala, můžeš ke mně přijít v neděli na pracovní snídani?“ Od té doby jsem v kontaktu tedy nejen s ním, ale i s jeho přítelkyní.

K poslednímu velkému setkání s ním došlo letos v únoru. Tomuto setkání však předcházelo „náhodné“ setkání v jednom vídeňském kostele, do kterého jsme i s manželkou ještě nikdy nevkročili. Důvodem, proč jsme tam v tu jednu lednovou neděli vešli, byla mladá francouzská Kongregace, která zde již několik let působí. Tuto Kongregaci známe z Francie, kam často jezdíme, a tak jsme chtěli vidět bratry a sestry i zde ve Vídni. Kostel byl plný lidí a bylo tam snad padesát řeholních bratrů a sester, kteří sem přišli slavit spolu s rakouskými „kolegy“ mši u příležitosti jejich kapituly a jako hlavního celebranta si pozvali právě kardinála Schönborna. O tom všem jsme samozřejmě předem nevěděli. Sedli jsme si do poslední lavice, vše již bylo plné. Když mše skončila, kardinál prošel kostelem k zadním dveřím a zůstal tam stát, aby mohl každého vycházejícího pozdravit. V jedné ruce biskupská berla, vedle něj dva kněží ceremoniáři. Vykročili jsme tedy jako první směrem k němu. Kardinál mne již z dálky spatřil, podal berlu jednomu z kněží, jde ke mně, radostně se usmívá, obejmeme mne a pak říká: „Petře, ty jsi byl tady taky? To mám velkou radost.“ Pak dodává: „Byl jsi na svatořečení v Římě? Jaké to tam bylo?“ Odpovídám stručně, zaskočen, že mi věnuje tolik času. Jsem strohý, protože se za námi hromadí lidé. Kardinál však mluví dál, jako by ho to nezajímalo, že čekají i další, teprve po chvíli si uvědomí, že jsou tam i jiní, a říká: „My se teď stejně brzo setkáme, to mi musíš povykládat, těším se již na Tebe...“ Zírám! Ano, 16. února v 19:00 hod. mám u něho termín, ale jak si to může ten člověk vše pamatovat?“ Vždyť těch termínů má tolik!

Když k němu jdu v dohodnutý termín, bylo to těsně před vypuknutím skandálu se sexuálním zneužíváním v rakouské církvi. Toto téma tedy nebylo předmětem našeho rozhovoru. Mluvili jsme o kritickém dopise známého egyptského jezuita francouzského původu P. Henriho Boulada papeži Benediktu XVI., ve kterém se zmiňuje o katastrofální situaci v církvi, která se stala v průběhu staletí mocnou vychovatelkou a nadřizenou královnou a oddálila se tak službě Evangelia. Chtěl slyšet můj názor. Byl to nesmírně

otevřený rozhovor, znovu podotýkám, ještě před tím, než vypukla sexuální aféra, a kardinál prohlásil: „Ano, musíme být sebekritičtí, začít pojmenovávat věci správným jménem, vrátit se k Evangelium...“ Pak pokračoval o své nedávné cestě do Medjugorie, za kterou byl určitou částí hierarchického kléru kritizován, protože Medjugorie zatím nebylo oficiálně církevně uznáno jako místo zjevení Panny Marie. „Mně je však jedno, kdo a proč mne kritizuje. V Medjugorie jsem zažil atmosféru upřímného, žitého křesťanství, je to milostivé místo, mnoho lidí tam nachází cestu k sobě a k Bohu.“ A pak řekl tuto myšlenku: „Víš, nad čím se zamyslím v poslední době, Petře? Když si vezmeš jakékoliv veliké Zjevení Panny Marie v dějinách církve – sv. Katarina Laboure z Paříže, sv. Bernadette Soubirus v Lourdech, Fatimě, Guadalupe v Mexiku nebo teď Medjugorie, jak obrovská poutní místa se tam vybudovala, k jaké duchovní obnově tato místa historicky nesmazatelně přispěla a vždy se jednalo o chudé, malé, nevzdělané děti, Indiány... Panna Maria se nikdy nezjevila nám biskupům, kněžím, žádným církevním hodnostářům... Kolik duchovních reforem a změn bylo uskutečněno prostřednictvím obyčejných lidí a ne nařízením shora, tak začínám mít veliké pochybnosti...“

Nechci Vás již déle trápit a zatěžovat svými osobními vzpomínkami na kardinála Schönborna. Mnozí z Vás jsou možná nevěřící nebo Vám církevní smýšlení nic neříká. Já se však v této knize zamyslím nad nevšedními lidmi. Pro mnohé je možná postava vídeňského kardinála nezajímavá. Pokuste se však vžít do mé situace. V Rakousku je asi sedm set ženatých kněží, tedy sedm set suspendovaných kněží – kněží bez úřadu. Já jsem jedním z nich. Přes veškerou blízkost ke kardinálu Schönbornovi se mi nepovedlo přemluvit ho, aby v mém případě udělal výjimku a znovu mne zařadil do své diecéze do funkce oficiálního kněze. Toto téma bylo vždy ve vzduchu, kdykoliv jsme se potkali. Já ho dnes plně chápu, že má někde svázané ruce a nedokáže udělat krok proti římskému vedení církve. Akceptuji to, vůbec se proti tomu neohrazuji. V osobě kardinála Schönborna jsem totiž potkal na prvním místě člověka, který dokáže naslouchat. A to je pro mne stokrát důležitější než jeho purpur či hodnost... Kéž by měla katolická církev podstatně víc takových lidských duchovních. Stane se tak znovu věrohodnou a atraktivní.

Peter Žaloudek, březen 2010

Vážený redakce,
16. 03. 2010
děkuji za váš hezký časopis a zároveň
získávám příspěvek na rok 2010 = 60,- €
Dělejte to moc dobře a už se těším na
další číslo. Přijímám vám všem hezké
Velikonoce a ♥️ vám všem
B. Lakuntalová
Schloßstr. 69
D-82140 Oetting
Deutschland
Fam. Lakuntal z Bereskegy

Oslavy 160. výročí narození Tomáše Garrigua Masaryka

V České republice se připomínalo 160. výročí narození Tomáše Garrigua Masaryka různě: proběhly pietní akty, v Lánech byla odhalena prezidentova socha, do Hodonína dorazil parní vlak...

Socha TGM na cestě

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku uctil památku Tomáše Garrigua Masaryka v předvečer jeho narozenin, v pátek 13. března 2010, a to přečtením úvodní řeči spolkového kancléře Dr. Bruna Kreyského, pronesené při slavnostním odhalení pamětní desky v roce 1982 ve Vídni na Petersplatzu.

Masarykovy narozeniny byly veřejně připomínány už před první světovou válkou. K jeho šedesátým narozeninám v roce 1910 vyšly novinové články, sborník i pohlednice, oslavy proběhly na Žofíně a v Národním domě na Vinohradech, vycházely oslavné články v tisku, občané se scházeli na veřejných shromážděních a oslavy probíhaly také ve školách. Sám Masaryk si v roce 1929 posteskl v jednom soukromém dopise, že i když je mu špatně, má horečku, polehává, tak musí jít na ty audience a vojenské večeře, že to musí podstoupit, protože je to nutné. Největší oslavy proběhly v roce 1930, tedy na Masarykovy osmdesátiny.

Občas se v době oslav ukazovaly známky nesouhlasu s Československou republikou, byla pošpiněna vlajka, počmárán portrét T. G. M. Tyto protesty ale nikdy nenabýly žádných masových rozměrů.

Tomáš Garrigue Masaryk – trošku jinak

Ke sto šedesátiletému výročí narození T. G. M. pořádal Akademický spolek a České srdce ústředí přednášku o sporech o Rukopisy. Toto téma zpracoval krajan Jaroslav Kolář, který nabídl přednášku Akademickému spolku. Účinkovali krajanka Věra Königová, bývalá učitelka Školského spolku Komenský, a krajan Vladimír Stejskal, kulturní referent A. S.

Pořad začal nahrávkou symfonické básně Bedřicha Smetany *Vyšehrad*. Jaroslav Kolář potom promluvil ve stručnosti o Rukopisech, písemnostech uchovaných na malých pergamenových svitcích, které platily ještě v 19. století k největším svátostem české kultury.

Tomáš Garrigue Masaryk (1850-1937) přešel v osmdesátých letech 19. století z Vídně do Prahy, kde se přidal ke skupině vědců, která ve smyslu současného stavu vědy přistupovala kriticky k hodnocení kulturního dědictví. K nejvýznamnějším osobnostem humanistického bádání patřili mimo jiné historik Jaroslav Goll, filolog Jan Gebauer

a filozof a sociolog T. G. Masaryk. Masaryk založil v roce 1883 časopis *Athenaeum*, ve kterém v roce 1886 publikoval J. Gebauer dvě statě o potřebě nového zkoumání pravosti Rukopisů královédvorského a zelenohorského.

Účinkující přednášeli o vědeckém sporu o Rukopisech, o kterých vznesl pochybnosti již Josef Dobrovský. Přednáška byla proložena jazykem středověké poezie Rukopisů královédvorského a zelenohorského. Sále Slovanské besedy se nesl hlas nahrávky prof. Radovana Lukavského. Vyslechli jsme mimo jiné části našich národních pověstí jako *Libušin soud*, poezii *Skřivánek*, *Jahody* a další ukázky, které ztvárňují romantické chápání naší minulosti.

J. Gebauer a T. G. Masaryk vyvolali svým postupem neuvěřitelnou vlnu polemik a sporů. Řada odborníků předkládala však důkazy, že Rukopisy jsou padělky z počátku 19. století. Jan Gebauer shromáždil argumenty filologické povahy, Jaroslav Goll posoudil Rukopisy z hlediska historického a samotný T. G. Masaryk doložil jejich nevěrohodnost z hlediska sociologie. Později se k nim přidali i další, ale zastánci pravosti Rukopisů se ozývali ještě po celá staletí.

Po přednášce přečetl Vladimír Stejskal *Posměšnou báseň* na zfalšování Rukopisů. Následovala diskuse o Rukopisech ve které se ukázalo, že publikum má zájem o téma a je informované, např. kdy byly Rukopisy sepsány a do které doby spadá jejich děj apod. Přednáška byla velmi dobře navštívena.

Sám T. G. Masaryk nesl v sobě až do konce života malou pochybnost o pravosti Rukopisů a kritizoval dokonce sám sebe za celkem tvrdý postup, který uplatňoval při odhalování této historické nepravdy. V tomto smyslu ukončil Jaroslav Kolář diskusi a A. S. jemu a ostatním přednášejícím touto cestou ještě jednou děkuje za tento poutavý vědecko-kulturní pořad.

Dr. Helena Klein-Watryczová, A. S.

Výstava *Preßburger Zeitung* vo viedenskej Univerzitnej knižnici

10. marca 2010 sa konala prezentácia digitalizovaných médií a otvorenie výstavy digitalizovaných výtlačkov novin *Preßburger Zeitung*. *Preßburger Zeitung* vychádzali v rokoch 1764 až 1929 a založil ich Karl Gottlieb Windisch, učenec a historik. Posledným šéfredaktorem bol Emil Portisch, ktorého syn Dr. Hugo Portisch bol prítomný na prezentácii a predniesol niekoľko zaujímavých faktov z obdobia pôsobenia jeho otca v týchto novinách.

Výstava predstavuje digitalizované výtlačky *Preßburger Zeitung*, ktoré ponúkajú zaujímavé náhľady do minulosti – staré inzeráty, články či fotografie určite zaujmú širšie publikum. Digitalizované noviny si môžete prezerat na stránke www.difmoe.eu, zatiaľ do roku 1832. Výstava potrvá do 30. apríla.

Víkend s VOmladinou

Sobota 13. března byla pro divadelní spolek Vlasteneckou omladinu „zkušební kamenem“, jak se vypořádá s funkcí pořadatele u příležitosti hostování Divadelního spolku Bratří Mrštíků z Boleradic. Už od půl jedenácté stála řada divadelníků připravená uvítat hosty, kteří přijeli padesátimístným autobusem s přívěsem. Díky příkladné přípravě všechno klapalo jako po drátku, takže mohl v 17 hodin

spustit Šándor Bárinkay tu svou: „Cikánský baron jsem já, mě každá cikánka zná...“ Po představení přenesli hudebníci z cimbálové muziky Primáš své nástroje z jeviště do předsálí, kde až do půl desáté hráli nadšenému publiku krásné moravské písničky, které leckterý divák znal a zpíval s nimi. Domácí i hostující spojoval ten večer společný duch – radost z povedeného představení, ze skvělého vídeňského publika a z krásného divadelního zážitku.

V neděli 14. března pak uzavřeli divadelníci VOmladiny zimní sezónu jarním Čajem o páté. Ještě jednou na něm vystoupila taneční skupina pod vedením Eriky se svou profesionálně zatančenou show *Thriller* a Katka zazpívala píseň Elízy „Jen se těš!“ jako předzvěst našeho jubilejního, podzimního představení.

Teď se však budeme věnovat přípravám rozverně veselohry *Na správné adrese*, kterou budeme hrát 17. dubna a těšíme se na vás, naše věrné, vídeňské publikum!

aVa

Fotografie (aVa):

Lidskost... Kde začíná?

Velice nerad bych teď vzbudil dojem, že jsem moralista. Protože však problém, o kterém chci teď psát, již dlouhou dobu pozoruji v Rakousku, ale nejenom tam, a stále roste, rozhodl jsem se napsat tyto řádky.

Jeden pátek dopoledne. (12. března 2010). Den jako každý jiný. V 8:00 hodin vcházím do jedné laboratoře k odběru krve v prvním vídeňském okrese. Musím nejdříve projít vnitřním dvorem do protilehlé budovy, ve které je výtah. Ve druhém patře té budovy je laboratoř. Ve výtahu již stojí připravena k odjezdu žena. Když mne však spatří, přidrží jednou rukou dveře výtahu a čeká na můj příchod. Když vstoupím dovnitř, vidím, že je to mladá, velice hezká, asi třicetiletá paní. Poděkuji, ona ustoupí dozadu, chci stisknout tlačítko 2. Vtom ale přes okno výtahu a velké okno budovy vidím, jak se k nám dvorem blíží muž. I já se rozhoduji počkat. Držím tedy se souhlasem dámy pootevřené dveře a čekám, až k nám přijde. Je to muž dobře oděný, urostlého vzhledu, kolem sedmdesáti let. Já ustoupím taky dozadu, on poděkuje, dveře se automaticky zavřou, zmáčkne knoflík, výtah se konečně rozjede. Když výtah zastaví, pán vystoupí jako první a jde automaticky ke dveřím čekárny, ve které se nachází přihlašovací okénko. Myslím si, měl by přece počkat a nechat nás vejít podle pořadí, nic však neříkám. Přes otevřené dveře čekárny vidím, že je dnes úplně plná, snad dvacet lidí. Pán rychle pospíchá k přihlašovacímu okénku. Já vystupuji z výtahu jako druhý. Předem dveřmi laboratoře, které se po vstupu staršího pána mezitím přivřely, zůstanu stát, pootevřu je a pouštím mladou ženu před sebe. Teprve teď si ji rychlým pohledem všimám důsledněji. Není rozenou Rakušankou, podle výrazu očí, jemně tmavší barvy pleti, černých vlasů a řas typují na Íránku, Pákistánku anebo nějakou jižanku z Balkánu. Je decentně oděná, její ženskost mne přitahuje, k tomu velice příjemná, usměvavá tvář – co vám budu povídat... Když kolem mne prochází, jemně se ukloní a z úst ji nepatrně unikne „děkuji“. Zůstávám u vytržení. Za tento delikátní projev vděčnosti bych byl ochoten nic neříkajíc zařadit se až na samý konec, jako poslední ze všech těch dvaceti če-

kajících. Uvědomuji si, že pro mne vůbec nebylo těžké dát jí přednost a nechat projít kolem mne. Její půvabný vzhled a jemné chování mi zastavilo na chvíli dech a v duchu jsem děkoval všem nebeským mocnostem za to, že jsem v tom okamžiku mohl být na tomto místě...

Teprve později mi však přicházejí myšlenky, že tato paní, ne pro její božský vzhled, ale pro skutečnost, že byla z nás tří první, měla vlastně podle práva jako první přistoupit k přihlašovacímu okénku a jako poslední ten starší pán.

O nějaký čas později jsem na poště, abych odeslal dopis. Jeden člověk je právě přede mnou u poštovního úředníka. Protože je na podlaze tlustá čára označující diskretnost odstupů, stavím se za ní. Mezi mnou a vyřizující osobou je malý volný prostor. Přichází nový zákazník. Vidí odstup mezi mnou a osobou přede mnou, nevidí čáru na zemi, postaví se přede mnou: „Promiňte, já taky čekám,“ říkám mu. „Jak to mám vědět?“ odvěti velice nevrle. Mlčím.

Jen o několik dalších minut později, pořad ještě v ten stejný den, stojím v řadě u pekárny Ströck jako šestý v pořadí. Najednou přistoupí k okénku mladá žena, nehledí ani vpravo ani vlevo, objedná si housky, prodavačka je rovnou hází do pytlíku. Téměř jednohlasně, sborově, se všichni ostatní včetně mne bouří: „Promiňte, my taky čekáme.“ Mladá dáma se na nás podívá, neřekne ani slovo, vezme housky a jde pryč...

Tyto tři zdánlivě banální události se odehrály v jeden den ráno v rozmezí asi jedné hodiny. Lidé, kteří se ve všech případech bezohledně vetřeli dopředu, byli, alespoň soudě podle vzhledu a řeči, Rakušané. Nechci však teď vůbec paušalizovat. Jsou momenty, kdy každý z nás, Rakušan nebo Rakušan, z nějakých důvodů pospíchá. Když se ale takovéto „maličkosti“ opakují tak často, začínám se ptát: kde je tady lidskost? Moje svoboda přece začíná tam, kde končí svoboda jiného, já nemohu vstupovat do svobody druhého člověka. Všechny tyto tři události byly banálními příběhy. Ale jestli nedokážeme být ohleduplní v banálních okamžicích života, dokážeme být ohleduplními a lidštějšími v mnohem důležitějších životních momentech?

Peter Žaloudek, březen 2010

Most mezi Bratislavou a Rakouskem

S trochou nadsázky se někdy říká, že Bratislava je možná největším předměstím Vídně. V období před rokem 1989 vyvinul tehdejší režim velké úsilí, aby slovenskou metropoli izoloval od negativního vlivu západu v podobě Rakouska. Okolí Bratislavy se proměnilo na skutečnou železnou oblast, se zátarasy a strážními věžemi. Do hraničního pásma se smělo vstupovat pouze na zvláštní povolenky. Doba, kdy spojovala obě města tramvaj, se zdála nesmírně vzdálená. Samozřejmě v čase moderních médií se nemohlo podařit vybudování neprodyšné přehrady – prakticky celá Bratislava se dívala na rakouskou televizi, odtud přijímala informace o politickém dění i o změnách

životního stylu. Listopad 1989 přinesl velké změny a znovunavázání i fyzických kontaktů „Prešpuráků“ s Vídní. Funguje zde velice živé spojení automobilem, vlakem, autobusem a v sezóně i po Dunaji člunem. V současnosti se zvažuje možnost, že by přímo Bratislavu spojoval s Rakouskem nový most. Byla by to jak praktická pomoc pro další propojení obou měst, ale i symbol změn vzájemných vztahů mezi Slovenskem a Rakouskem. Podle představitelů spolkové země Dolní Rakousy by most sloužil především cyklistům a pěším. V současnosti se už jen čeká na vyjádření slovenské strany. Po jejím souhlasu a zapojení do projektu tak snad již zanedlouho bude možno dělat z rakouského území pohodlně pěší vycházky za krásami Bratislavy. (MaFr)

Rozhovor s Karlem Schwarzenbergem – nositelem ceny Mitteleuropa-Preis 2009

Karla Schwarzenberga můžeme klidně nazvat vzorným příkladem Středoevropana. Senátor, předseda nově založené strany TOP 09, bývalý ministr zahraničí ČR a vedoucí kanceláře prezidenta Václava Havla se narodil sice v Praze, ale od roku 1948, kdy byla jeho rodina vyhoštěna, prožil převážnou dobu svého života především v Rakousku. Helsinská konference pro lidská práva, do které kancléř Kreisky Schwarzenberga navrhl jako „plného“ spolupracovníka (v roce 1984 se stal Karel Schwarzenberg prezidentem Mezinárodní helsinské federace pro lidská práva), jej přiblížila k hnutí Charta 77. Postupně působil i při Konferenci o spolupráci a bezpečnosti v Evropě, na různých setkáních v Evropě a v Americe, kde o hnutí informoval a osobně všemožně podporoval. V rodinném sídle v Bavorsku založili společně s doktorem Vilémem Prečanem Československé dokumentačního středisko na podporu československého exilu a disentu (archiv tehdy zapovězené literatury). Sbíрка je dnes součástí Národního muzea a je uložena v Praze. V roce 1989 se vrátil do své staré vlasti a od té doby je činný v české vnitřní i mezinárodní politice. Koncem minulého roku byla Karlu Schwarzenbergovi ve Vídni propůjčena cena Mitteleuropa-Preis 2009.

Pane senátore Schwarzenbergu, kromě této ceny jste nositelem vysokých vyznamenání Spolkové republiky Německo, Rakouské republiky a České republiky. Co pro vás taková ocenění znamenají?

Karel Schwarzenberg: Řekl bych, že v mém věku je to spíše příznak stáří. Od jistého věku takové věci prostě přicházejí. Ovšem běda tomu, kdo se kvůli tomu bere více vážně.

V roce 1989 jste společně s Lechem Wałęsą dostali Evropskou cenu za lidská práva. A rovněž v roce 1989 začala také Vaše politická kariéra v bývalém Československu – spolupráce s Václavem Havlem, jehož prezidentskou kancelář jste později vedl. Když se dnes ohlédnete zpátky, bylo to šťastné, nebo spíše neblahé působení osudu?

Karel Schwarzenberg: To spíš rozhodnou teprve později historikové. Pro mě samotného to byl velkolepý moment. Zprv, že jsem se směl vrátit. Před tím jsem směl dělat pouze krátké návštěvy a často byly problémy s vízem. To, že jsem se směl volně pohybovat a zůstat, jak dlouho jsem chtěl, už to byl nezapomenutelný zážitek. A získat šanci v rozhodujícím momentě sloužit zemi, to je, zvláště když člověk prožil 20. století se všemi jeho porážkami a tragédiemi, to je něco, co musíte přirozeně okamžitě přijmout a můžete mít jen špatné svědomí, jestli jste na to dobře připraven, abyste vykonal, co po vás chtěl.

Podle výzkumu veřejného mínění není většina občanů České republiky s českou politickou situací v zemi spokojena a jen jedna třetina z dotázaných si myslí, že český parlament odvádí dobrou práci. Vy sám jste senátorem (horní komora parlamentu); čím je způsobená špatná pověst parlamentu?

Karel Schwarzenberg: Bezpochyby si z velké části tuto špatnou pověst zaslouží všichni političtí představitelé. Tak jak jednají, tak se na ně také lidé dívají. Něco je zaznamenáno, někdy předimenzováno, viděno ostřeji, lidé také mají tendenci dělit věci na černé a bílé. Ale to, že vědomí zodpovědnosti je u našich politiků tak nízké, to se bohužel nedá popřít.

Je možné, že se česká politika ještě úplně neosvobodila od komunismu, že k tomu ještě potřebuje čas?

Karel Schwarzenberg: Já bych to formuloval jinak: Nesmíme zapomínat, že naše země od let 1938-1939, od nástupu nacismu, který se uskutečnil postupně, až do roku 1989, tedy celých padesát, jednapadesát let, žila v různých totalitních režimech. Totalitní režimy jsou takové – proto se i tak jmenují – že obsáhnou celou společnost. Tyto režimy také naši společnost formovaly a my se z toho budeme ještě dlouho zotavovat. Podívejte se například na Rakousko, jak dlouho to trvalo, než se zde zotavili z následků nacionálního socialismu. A přitom vládl nacionální socialismus v Rakousku jen sedm, a ne padesát let.

Vraťme se ještě jednou zpátky k oblíbenosti politiků. Jeden z těch, kdo se v České republice těší zvláště velké popularitě, je Václav Klaus. A to i přesto, že to České republice na mezinárodním poli nedělá vždy zrovna lehké. Jak vy se díváte na politiku Václava Klause?

Karel Schwarzenberg: Já jsem, jak je známo, v opozici k prezidentovi. Snažím se pěstovat povinný respekt, který má člověk vůči hlavě státu mít, jeho politiku považuji ale za chybnou a vždy jsem to otevřeně říkal.

Vy jste musel Československo v roce 1948 opustit a až do roku 1989 jste strávil hodně času v Rakousku, resp. ve Vídni. Je známo, že jste jezdil vždycky přes hranice, kdykoliv vás pustili. Měl jste tedy možnost pohledu na obě země a na následný dvacetiletý vývoj. Mezi Rakouskem a Českou republikou nebyly vždy dobré sousedské vztahy. Dnes převládá pocit, i přes neustále přetřásaná témata jako Temelín a Benešovy dekrety, že už je pryč čas ostrých slov, ale že zároveň panuje jakási odmlka v komunikaci. Je to pravda?

Karel Schwarzenberg: Ach, mohli bychom spolu mnohem víc spolupracovat. Bohužel máme na obou stranách vlády, které se víc věnují vlastním problémům a nemají skutečný zájem na svých sousedech. To samozřejmě působí negativně. Znáte jistě mou teorii, že Češi a Rakušané jsou jeden národ se dvěma různými jazyky. Udělali jsme prostě stejné chyby a děláme znovu stejné hlouposti.

Co se dá v budoucnosti zlepšit?

Karel Schwarzenberg: To nejdůležitější by bylo více informací. Víme o sobě pořád ještě příliš málo. Když mluvím tady v Rakousku s lidmi, bije mě do očí, jak velká je nevědomost o České republice, ačkoliv má téměř každý českou babičku nebo prababičku. A naopak to lze pozorovat i v České republice. Opravdové vědomosti o Rakousku úplně chybí. Lidé znají maximálně Vídeň z nákupů, několik lyžařských středisek, objevují Rakousko jako cíl víkendových výletů. Ale vědomosti o sobě navzájem, že by se někdo Rakouskem zabýval, to úplně chybí. Ale jak řečeno, je to zcela oboustranné.

*Daniel Kortschak,
redakčně přeloženo a zkráceno*

**Srdečně Vás zveme na
střetnutí s panem
Ladislavem Chudíkem
22. 04. 2010 v 19:00 hodin
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
Pořádá:
Rakúsko-slovenský kultúrny spolok**

Ladislav Chudík (*27. 5. 1924, Hronec, Slovensko)

Slovenský herec a divadelní pedagog. Studoval gymnázium v Kremnici, filozofickou fakultu bratislavské univerzity (1943-1944) a dramatické oddělení Státní konzervatoře v Bratislavě. Od roku 1944 působí v činohře SND. Stal se uznávaným a velmi populárním hercem doma i v zahraničí. Věnoval se i pedagogické práci (roku 1964 získal titul docent). Nebyl angažován v žádné politické straně, byl členem československého svazu herců. Aktivně se podílel na obrodném programu A. Dubčeka. Roku 1968 na čas emigroval do Vídně, ale vrátil se zpět do vlasti. Z množství jeho televizních rolí patří k nejúspěšnějším postava primáře Sovy v seriálu *Nemocnice na kraji města* (1982). V rozhlasu ztvárnil řadu postav a recitoval literární díla. Za své herecké mistrovství získal mnohá ocenění. V roce 1965 titul zasloužilý umělec, roku 1982 národní umělec a roku 1999 se stal prvním držitelem Ceny Josefa Kronera za celoživotní dílo a v březnu 2010 **sošky Českého lva za vedlejší roli ve filmu *Kawasakihno růže***. V letech 1989-1990 byl ministrem kultury Slovenské republiky. Je podruhé ženatý, jeho manželka Alena je právničkou.

Zahrady kolem Pražského hradu se otevřely

Pro návštěvníky se 1. dubna otevřely zahrady kolem Pražského hradu. Lidé se mohou procházet nejen samotnými zahradami na Hradě, ale také rozsáhlými Palácovými zahradami, spojujícími areál Hradu s Malou Stranou. Otevírá se také Valdštejnská zahrada, kterou užívají nejen turisté, ale i ti, kteří si zkracují a zpříjemňují cestu od metra na blízké úřady. Zahrady pod Pražským hradem jsou přístupné vždy od dubna do října každý den v týdnu. Na několik svátečních dní v roce bývají otevřeny až do pozdního večera.

V Praze vypluly všechny přívozy, pět jich bude v provozu celý rok

V Praze opět po zimní přestávce vypluly všechny přívozy. Cestující tak mohou kromě dvou celoročně provozovaných linek po Vltavě využít i další čtyři. Ze šesti provozovaných přívozů jich letos bude nově plout po celý rok pět. O celoročním provozu většiny lodních linek pražské hromadné přepravy rozhodla letos rada hlavního města. V říjnu tak neodplují do přístavu, ale budou jezdit i v zimě. Plavidla pražských přívozů loni převezla více než 535 000 cestujících, tedy o téměř 200 000 lidí více než o rok dříve. Přívozy jsou v metropoli součástí hromadné dopravy.

Češi v cizině budou moci letos volit poslance na 110 místech

Češi v zahraničí budou moci letos volit poslance na sto deseti místech. O zápis mezi voliče v cizině je třeba požádat do 18. dubna na zastupitelském úřadu v místě působení. Ostatní by mohli na zastupitelských úřadech v zahraničí hlasovat jen s voličským průkazem. Před čtyřmi lety se v cizině k volbám do sněmovny mezi voliče zapsalo přes 8 000 lidí s českým občanstvím, což je nižší číslo než odhadovaný počet zahraničních Čechů.

Seminář o česko-slovenských vztazích

19. dubna proběhne v Senátu ČR už třetí seminář o česko-slovenských vztazích a krajanech. Konferenci pořádá Stálá komise Senátu pro krajany žijící v zahraničí. Na jejích přípravách se spolupodílejí Češi, kteří po rozdělení Československa zůstali na Slovensku, např. předsedkyně Klubu českých občanů na Slovensku Jana Bratinková. První seminář v Senátu byl věnován problémům českých občanů žijících na Slovensku, druhý seminář pod názvem *Kde domov můj?* se zabýval problémem hledání identity po rozdělení republiky. Druhého semináře se také zúčastnili zástupci Kulturního klubu, kteří také přispěli referátem na dané téma.

Zdržení dálnice i z rakouské strany?

Stavba dálničního spojení mezi Brnem a Vídní naráží neustále na nejrůznější obtíže. Problémy na české straně, v nichž se proplétá nedostatek peněz a kritika ekologů, jsme v časopise již vícekrát reflektovali. Nyní se však rýsuje i problém u rakouské části budovaného spojení. Rakouská vláda totiž dala najevo, že nechá odborníky přehodnotit program silniční výstavby a odloží ty projekty, kde není záruka plné vytiženosti nové trasy. Právě to by se mohlo dotknout i úseku dálnice A5 mezi obcí Schrick a městem Poysdorf. Dosud zbudovaná předchozí část je totiž méně vytižena, než se čekalo, a kvůli hospodářské krizi ani výhledy do nejbližší budoucnosti nenaznačují v tomto ohledu jakoukoliv výraznější změnu. Na druhé straně však dosavadní silnice, které neexistující úseky dálnice suplují, úpí pod náporom automobilů. Přijatelným kompromisem by se mohlo stát celkové omezení nákladů a vybudování skromnější verze. Především by se asi snížil plánovaný počet pruhů ze tří na dva, což by například i podle představitele rakouské strany Zelených mělo bohatě stačit. I dopravní odborníci potvrzují, že současný projekt je zbytečně naddimenzovaný. Byl totiž projektován na základě údajů o intenzitě dopravy z roku 2005, tedy z doby, kdy po hospodářské krizi ještě nebylo ani památky a význam kamionového tranzitu přes Českou republiku a Rakousko byl mnohem významnější než v současnosti. Samozřejmě lze namítnout, že snad současné hospodářské ochlazení nebude trvat věčně. Ale je otázka, zda se situace někdy vrátí do starých kolejí. Pak by samozřejmě mohlo přicházet v úvahu rozšíření. V současné situaci by však patrně stačilo vybudovat alespoň základní variantu, protože stávající situace se oprávněně mnohým cestujícím z obou stran hranice jeví jako dlouhodobě naprosto neudržitelná.

(MaFr)

Volný pohyb osob po EU

V dnešní právní rubrice budeme pokračovat na téma EU. Zaměříme se na volný pohyb osob a pracovních sil. Ptá se Jan Hloch, Český rozhlas. Odpovídá Mgr. Filip Čeladník, advokátní koncipient pracující v advokátní kanceláři Peterka and Partners a doktorand na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

V čem spočívá volný pohyb osob?

Volný pohyb osob znamená odstraňování jakýchkoliv právních nebo praktických překážek, které by mohly bránit v přesunu do jiného členského státu, ať už za prací, podnikáním, studiem či třeba turistikou. Základem volného pohybu osob je volný pohyb pracovníků, což znamená, že občané Evropské unie a jejich rodinní příslušníci mají stejný přístup na trh práce jakéhokoliv členského státu jako jeho vlastní občané. Základem této svobody je tedy oprávnění příslušníka členského státu (budoucího zaměstnance) hledat a přijmout v jiném členském státě nabízenou práci, vykonávat ji tam a zároveň se v tomto státě zdržovat, cestovat za účelem jejího nalezení, ucházet se o ni apod., případně se v tomto státě po skončení daného pracovního poměru i usadit. Právo zdržovat se v jiném členském státě (než jehož je příslušníkem) vyplývá pro každého příslušníka členského státu přímo ze Smlouvy o založení Evropského společenství (konkrétně z článků 39 až 43) a povolení k pobytu vydávané v daných členských státech má potom pouze deklaratorní účinky a slouží pouze pro potřeby správní agendy a evidence obyvatel. Pro úplnost lze podotknout, že volný pohyb osob představuje i právo na neomezený přístup k bytům a nemovitostem, jakož i přístup do místních odborových organizací. Jen na okraj

bych poznamenal, že Maastrichtská smlouva o Evropské unii zavedla do praxe občanství EU a zároveň říká, že „každý občan Unie má právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států...“. Jedná se tedy o poměrně podstatnou změnu, neboť již nejde pouze o volný pohyb pracovních sil, ale o volný pohyb všech obyvatel bez další specifikace.

Je volný pohyb pracovníků nějakým způsobem omezen?

Volný pohyb pracovníků je omezen ve dvou oblastech – zaměstnávání ve státní správě a taktéž v některých profesích, kde je možné požadovat znalost jazyka. Zaměstnání ve státní správě jsou často vyhrazena pouze pro vlastní občany. Z praxe Soudního dvora Evropských společenství je zřejmé, že dbá na to, aby byla používána jen v opravdu nezbytných případech

A jak je to s přechodnými obdobími?

Po přistoupení České republiky do Evropské unie bylo ujednáno základní přechodné období na dva roky, přičemž toto přechodné období mohlo být za splnění určitých podmínek prodlouženo až do roku 2011. V této souvislosti bych zdůraznil, že úprava přechodného období je nižší než v porovnání s přechodnými obdobími použitými v případě přistoupení např. Řecka, Španělska a Portugalska. Vzhledem k tomu, že každý členský stát mohl sám kdykoliv umožnit širší přístup na svůj trh práce, tak ihned po přistoupení měli čeští pracovníci plný přístup na trhy práce ve Velké Británii, Irsku, Nizozemí, Švédsku a Dánsku. Ostatně občané ČR se mohli od 1. května 2004 volně ucházet o práci ve všech nově přistoupivších státech EU. V současnosti uplatňují přechodná opatření již jen dva členské státy EU, a to Rakousko a Německo.

Mezinárodní folklorní festivaly

DATUM	ROČNÍK	NÁZEV	MÍSTO
3.-6. 6.	19.	MFDS Štěpy	Veselí nad Moravou
9.-13. 6.	14.	MFF Plzeň	Plzeň
11.-13. 6.	17.	MFF Rožnovská valaška	Rožnov pod Radhoštěm
14.-20. 6.	17.	MDFF Kunovské léto	Kunovice
15.-21. 6.	16.	MFF Frýdek-Místek	Frýdek-Místek
17.-20. 6.	36.	MFF Slavnosti pod Zvičinou	Lázně Bělohrad
17.-20. 6.	9.	MPFS Jihlavské folklorní léto 2010	Jihlava
25.-27. 6.	22.	MFF Čermenské slavnosti	Dolní Čermná
24.-27. 6.	65.	MFF Strážnice	Strážnice
1.-4. 7.	6.	MFF Vsetínský krpec	Vsetín
8.-11. 7.	17.	MFF Klatovy	Klatovy
6.-8. 8.	12.	MFSF Jánošíkov dukát	Rožnov pod Radhoštěm
16.-20. 8.	13.	MFF Folklor bez hranic	Ostrava
18.-23. 8.	20.	MFF Šumperk	Šumperk
18.-22. 8.	16.	MFF Písek	Písek
18.-22. 8.	56.	MFF Červený Kostelec	Červený Kostelec
20.-22. 8.	22.	MFF Setkání s folklorem	Hradec Králové
25.-30. 8.	41.	MFF Liptálské slavnosti	Liptál
25.-30. 8.	21.	MFF Brno	Brno
26.-29. 8.	19.	Mezinárodní dudácký festival	Strakonice
10.-12. 9.	4.	MFF Česká náves Dýšina	Dýšina
2.-5. 9.	15.	Karlovarský folklorní festival	Karlovy Vary

DATUM	ROČNÍK	NÁZEV	MÍSTO
3.-5. 9.	5.	MFF Tolštejnského panství	Krásná Lípa
8.-12. 9.	9.	MFF Babí léto	Valašské Meziříčí
24.-25. 9.	9.	MFF Český Krumlov	Český Krumlov
16.-19. 12.	12.	Souznění: MF adventních a vánočních zvyků	Ostrava

Folklorní slavnosti

DATUM	ROČNÍK	NÁZEV	MÍSTO
23.-24. 4.	7.	Festival Poodří Františka Lýska	Ostrava-Proskovice
7.-9. 5.	17.	Středočeský folklorní festival	Tuchlovice
20.-22. 5.	11.	HF Setkání CM Valašského království	Frenštát pod Radhoštěm
29. 5.	10.	Senioři	Petrov
20.-23. 5.	15.	Jihočeský folklorní festival Kovářov	Kovářov
21.-22. 5.	7.	Festival Poodří Františka Lýska	Stará Ves nad Ondřejnicí
4.-6. 6.	57.	Podluží v písni a tanci	Tvrdonice
4.-6. 6.	14.	Polabská vonička	Nymburk
6. 6.	24.	Pod křenovské máj	Křenovice
3.-6. 6.	12.	Mělnický vrkoč	Mělník
11.-13. 6.	23.	Dětské folklorní dny	Liptál
18. 6.	7.	Festival Poodří Františka Lýska	Stará Ves nad Ondřejnicí
19. 6.	7.	Festival Poodří Františka Lýska	Jistebník
24. 6.-24. 7.	13.	F-scéna	Brno
2.-4. 7.	3.	SFFS Dambořice	Dambořice
24.-25. 7.	13.	Selské slavnosti Holašovice	Holašovice
7. 8.	9.	Jihočeská lidová slavnost	České Budějovice
6.-8. 8.	28.	NF kyjovského Dolňácka Milotice	Milotice
6.-8. 8.	63.	MFS Gorolski święto	Jablunkov
20.-21. 8.	10.	FF Sousedé	Mikulov
20.-22. 8.	8.	Setkání muzikantů v Bílých Karpatech	Valašské Klobouky
21.-22. 8.	16.	Sochovy národopisné slavnosti	Lhotka pod Ondřejníkem
27.-29. 8.	15.	Adámkovy folklorní slavnosti	Hlinsko v Čechách
3.-4. 9.	11.	FF Frenštátské slavnosti	Frenštát pod Radhoštěm
3.-4. 9.	3.	FF Soláň 2010	Velké Karlovice
3.-5. 9.	20.	Lidový rok	Velká Bystřice
11.-12. 9.	28.	Prostějovské hanácké slavnosti	Prostějov
11.-12. 9.	41.	Slezské dny	Dolní Lomná
16.-19. 9.	6.	MFF Mariánský podzim	Mariánské Lázně
17.-19. 9.	7.	Podzimní slavnost Třebovický koláč	Ostrava-Třebovice
16.-19. 9.	4.	Karajanský folklorní festival	Praha
2.-7. 11.	12.	Tradice Evropy	Pardubický kraj
5.-7. 11.	27.	HF Setkání lidových muzik	Praha
5.-7. 11.	6.	HF Setkání dětských lidových muzik	Praha
26.-27. 11.	27.	Hudecké dny	Břeclav
28. 11.-13. 12.	8.	Adventní prozpěvování	Říčany

Významné akce Folklorního sdružení ČR

DATUM	ROČNÍK	NÁZEV	MÍSTO
6. 2.	12.	Národní krojový ples FoS ČR	Praha
13. 2.	74.	Pošumavský věneček	Praha
20. 2.	54.	Moravský ples	Praha
14.-16. 5.	16.	Zpěváček	Velké Losiny
26.-31. 8.	7.	MFF Pražský jarmark	Praha
9.-12. 9.	18.	MFDfS Písni a tancem	Luhačovice
9. 10.	10.	Zpěváček – Slávik	Praha
10. 10.	10.	Zpíváme pro radost	Praha

VIDEOTÉKA A FONOTÉKA Kulturního klubu (s podporou MZV-OKKV)

Seznam videokazet:

Balada pro banditu
Bohemia I
Český ráj (něm.)
Císařův pekař
České Budějovice (něm.)
Český Krumlov (něm.)
Hrátky s čertem
Jižní Čechy (něm.)
Karlsbad
Kytice
Mikulov (něm.)
Magdalena Kožená
Morava a Slezsko (něm.)
Obchod na korze
Ostře sledované vlaky

Osudy dobrého vojáka Švejka I-II
Otesánek
Penzión pro svobodné pány
Praha
Pražské Jezulátko (něm.)
Šakalí léta
Tajemství ocelového města
Trhák
Všichni moji blízcí
Divadlo Jára Cimrmana:
AKT, hra se zpěvy a tanci
Němý Bobeš aneb Český Tarzan
Vyšetřování ztráty třídní knihy
Žáskok
Pohádky:
Broučci
Byl jednou jeden král

Čerte, drž se svého kopyta
Kocour Vavřínek
Krtěčkova dobrodružství
Maxipes Fik
Mach a Šebestová I-II
Nesmrtelná teta
Princezna se zlatou hvězdou na čele
Pyšná princezna
Rákosníček a jeho rybník
Spejbl a Hurvínek
Tuláček
Kazety:
Jarmila Šuláková - Folk songs
Jen vzpomínky poštmistrovic kluka (písničky J. Vyčítala)
Krtěčkova dobrodružství I-II

Krútnava (písničky)
Neuvěřitelné situace: Šimek a Sobota
Písničky Čechů v Chorvatsku
Pohádky z mořské hlubiny
Prague (koncert Filharmonie)
Slzy smíchu Jiřiny Bohdalové
The Best of Pavel Bobek
CD:
V + W, Písničky (2005)
Možnost zapůjčit tyto filmy:
Audience
Báječná léta pod psa
Když rozvod, tak rozvod
Pelíšky
Skřivánci na niti
Smrt krásných srnců

Máte-li zájem o vypůjčení, kontaktujte paní Ivanu BROŽOVOU, tel. 913 12 13, roh Barichgasse 21 a Ottogasse, 1030 Wien (prostory školky a družiny). Kauce 5 € za videokazetu, 2 € na obnovu filmotěky.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Schlösselgasse 18
A-1080 Wien

tel./fax/záznamník (od 10:00): **++43-1-79 88 454**

e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2010 činí **33,- €** (členský příspěvek 16 € + předplatné 17 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2010 činí **35,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2010 činí včetně poštovného **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 x 5,2	6,13
3,2 x 10,5	15,31
6,5 x 5,2	15,31
7,0 x 8,5	26,88
7,0 x 10,5	34,38
5,0 x 17,3	40,00
12,5 x 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €. Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát**

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:

Centrální telefon a fax (od 10:00): **+43-1-79 88 454**

Mag. Pavlína Böhmová, tel. **+43-669 195 44 077**

tel./fax: **+43-1-95 44 076**

František Písařík, tel.: **+43-650 599 28 02**

e-mail: **inzerce@kulturklub.at**

Kursy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé.

Zájemci, hlase se na tel. č. 602 36 51, dr. Malá.

Čeština – začátečníci i pokročilí.

Zájemci, hlase se na tel./fax 0043-1-40 89 841, Mag. dr. Brandeis.

Kurzy

slovenského jazyka

na Slovenskom inštitúte

miesto: priestory Slovenského inštitútu,
Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,
informácie: tel. 01/535 40 57

TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka dr. Tatjana Langášková
tel.: +43-1-53 52 360
www.czechcentres.cz/vienna
e-mail: **ccwien@czech.cz**
Po – Pá 10:00-17:00

Mag. **Sylvie Šebelová**

Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 **tet+fax**
+43 699 12 64 29 38 **mobil**
office@sebelova.at **e-mail**
www.sebelova.at **web**

CzechTourism Wien
Česká centrála cestovního ruchu

Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka Mag. iur. Michaela Kratzer
tel.: 0043 1 533 21 933
fax: 0043 1 533 21 934
e-mail: **info-at@czechtourism.com**
www.czechtourism.com

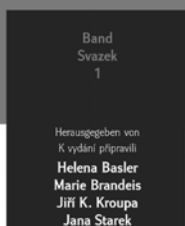
DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN, Jan a Tamara Brabenec
Spittelberggasse 7, 1070 Wien
tel./fax: 526 54 22

MOKI - Theater für Kinder
tel. 505 98 06, www.theater-moki.at

Die Wiener Tschechen 1945-2005
Zur Geschichte einer Volksgruppe

Vídeňští Češi 1945-2005
K dějinám národnostní menšiny

Tschechisches
kulturhistorisches
Institut

České
kulturhistorické
centrum

Wien - Praha
2006

Knihy vydané Kulturním klubem si můžete zakoupit/objednat přímo v **Kulturním klubu**.

Češka (47) žijící ve Vídni (s rakouskou živností) hledá práci: úklid kanceláří a bytů, pomoc v domácnosti, opatrování nemocných nebo hlídání dětí. Volejte: pí. Jitka, 069917188245

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
KULTURNÍ SPOLEK**

sekretariát: út 8:00-9:30, čt 17:00-18:30
Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
office@oeskv.at www.slovaci.at

**PRO
L I N
G U A**

**IVANA
BROZOVA**

Klub, školka,
družina
-
doučování

Barichgasse 21
Eingang Ottogasse
1030 Wien

Tel.: 0650-33 23 579
E-mail: prolingua.b@volny.cz

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků
v Rakousku

Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlösselgasse 18, 1080 Wien

mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at

Slowakisches Institut

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien
tel./fax: ++43-1 53 54 057
www.sivieden.mfa.sk
e-mail: si.wien@gmx.at

**Divadelní ochotnický spolek
VLASTENECKÁ OMLADINA**

1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel. 02273 7604
www.omladina.at

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

**Výhodné ubytování ve Vídni
M. SEĎA**

Westbahnstr. 18, 1070 Wien
Tel. 524 38 73, 617 27 06

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstrasse 60 - Tel (0222) 586 09 67

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařík
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

PRÁVNÍK A ADVOKÁT V ČR

JUDr. Josef Franc

Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax: +420-284 818 008
mobil: +420-602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky, vlastní výroba (těž z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel. / fax 604 54 85, po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*

Restaurace
privátní pokoje

**BÖHMISCHER
HOF**

so-stř. 10:30-22:00 hod.
čt. 10:30-14:00 hod.

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF
-RÜCKERSDORF

Tel. 02264/200 82
www.hroch.at

**Máte problémy s identifikací
neznámých znaků?**

Obrat'te se s důvěrou
na naši heraldickou kancelář!

Újezdský herold
Heraldická kancelář

VÁCLAV KULLE

Jeřovická è. 114
190 16 Praha 9
Èeská republika

Tel./fax:
pondìlí - pátek
+420/281 972 116

Koniasch Latin Press

Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6
tel./fax: +420-220 511 681
koniasch@gmail.com

KLP

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Èeská kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
èeské a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11-23 hod.

**Restaurant
Schönbrunner Stöckl**

beim Meidlinger Tor
Èeské a slovenské speciality!

**rodina
Smadišova**

10:00-22:00, otevřeno po celý rok
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29
tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmischen Kuchl

SPECIALITY ÈESKÉ
A MORAVSKÉ KUCHYNÌ

OTEVŘENO: pondìlí – pátek
11:00-15:00 a 17:30-23:00

1080 Wien, Schlüsselgasse 18
tel.: +43-(0)1-402 57 31 (Dagmar Ficenec)

KOREC und BLAŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagsmenü - Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie - Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímou v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

**Kleines
Wiener Cafe**

DENIS BEZUCHA

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00
sobota a neděle
zavřeno

Kavárna s èeskou kuchyní.
Oslavy na objednávku.
Budějovické pivo.

Morava se bouří: Proč říkáte této zemi Čechy?

Moravská část České republiky se „vzbouřila“ a žádá používání správného názvu země. Aktivisté připravili zvláštní dotazník: Používám pro Českou republiku označení Čechy. Takže jsem polovzdělanec a ignorant, český nacionální šovinista, nebo nemocný člověk. Nebo jsem se jen zmýlil, omlouvám se Moravě a Slezsku a jejich obyvatelům za svůj omyl.

Tak zní ve zkratce možnosti dokumentu, který začnou posílat těm, kdo veřejně použijí pojem Čechy, ačkoli tím myslí celý stát. „Mám formulář projednaný s právníkem, nejde o urážku. Každý si může vybrat poslední variantu, že je slušný člověk a mylí se,“ řekl včera *LN* iniciátor akce, brněnský univerzitní profesor Zdeněk Kolíbal. Připouští, že mnoho lidí to bude považovat za recesi nebo mu zašlou zpět nadávky. „Chci ale upozornit na historickou souvislost, že Česká republika nejsou jen Čechy, jak si zřejmě stále mnozí myslí,“ poznamenal.

Konkrétní jména adresátů iniciátoři zatím nezveřejnili. Mezi adepty může být Monika Machová Wittingerová ze sdružení Jihočeské matky, která v České televizi uvedla: „Zatím to vypadá tak, že hlubinné úložiště v Čechách asi vybudováno nebude.“ Pro *LN* potvrdila, že minila celý stát. A připustila, že zvolila špatnou formulaci.

Chtěla prý říci, že úložiště nevyroste nikde ve státě. „Nebyl to žádný úmysl, vnímám nás prostě jako jeden národ, rozhodně jsem nechtěla nějak opominout Moravu a Slezsko. Musím si na to dávat pozor,“ připustila.

Dotazník, který začali šířit mimo jiné příznivci strany Moravané, označuje za nemoc užívání dalších pojmů spojených s Čechami. Kritizuje i používání výrazu česká kotlina. Ta je podle nich od Moravy fyzicky oddělena pohořím Českomoravská vrchovina.

Používání výrazu Čechy pro celou republiku podle odborníků souvisí s problémem jednoslovného názvu pro Českou republiku. Výraz Česko sice odmítají i někteří moravští patrioti, další jej však vidí jako přijatelný. Podpořil ho i Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR, který právě jeho užívání i ve své elektronické databázi zařadil k nejčastějším dotazům. I když upozornil, že jeho první použití v roce 1777 označovalo Čechy jako Česko, Moravu a tehdy Rakouské Slezsko jmenoval dokument zvlášť.

Jazykovědci připomínají, že situace s výrazem Česko se za posledních deset let zklidnila. „Emotivně laděné dopisy a telefonáty do jazykové poradny přicházejí jen ojediněle, snad i proto, že jsme se opakovaně snažili vysvětlit, že neexistuje žádné rozhodnutí Ústavu pro jazyk český, které by ukládalo komukoli povinnost akceptovat název Česko,“ konstatují.

Česko uvádí i jedenáct let stará názvoslovná norma EN ISO 3166-1.

Únor 2010, *Lidové noviny* – Miloš Šenkýř

Věrnosti a zrady Moravanů

Ve vlasteneckém dějepisectví 19. století převládla představa, že vztah Čechů a Moravanů je vztahem větví jednoho národa, usazeného ve dvou zemích. Palacký vyložil tuto představu v úvodu k české verzi svého životního díla, které dodnes spoluvytváří naše historické povědomí. Roku 1848 začal psát toto dílo česky a pozměnil jeho starší německý titul *Geschichte Böhmens* na *Dějiny národu českého*

v *Čechách a v Moravě*. Byla to změna sémanticky velmi významná. Od dob Kosmových do Palackého se psaly dějiny Čech a Moravy odděleně jako dějiny dvou stabilních zemí v rámci různých proměňujících se státních útvarů, respektive říší. Ve všech mnohonárodnostních státech, jako byly říše posledních Přemyslovců, Česká koruna Lucemburků, Jiřího z Poděbrad, Matyáše Korvína, Jagellonců a Habsburků, měly však Čechy a Morava výjimečnou vzájemnou vazbu: pouze v těchto zemích si udrželo slovanské obyvatelstvo početní převahu nad Němci. Proto je označení Čech a Moravy jako „české země“ oprávněné.

Teprve v 19. století se však většina moravských slovanských vlastenců rozhodla, že Češi a Moravané tvoří jeden národ. Nad dosavadním zemským patriotismem a tradicionalismem, pod tlakem germanizace, převážilo to, co slovanské Čechy a Moravy spojovalo: společný jazyk, etnický původ, tisíc let života ve společných státech, společná kultura a mentalita a zejména společný historický osud. Tuto aktuální existenciální úvahu, rozhodující pro podobu moderního českého národa, však Palacký promítl do celé minulosti: A skutečně v obou krajinách od věkův, pokudkoli historie stává, vždy a pokaždé jeden a týž národ přebýval, jedna i táž nejvyšší vláda panovala: obě tedy, Čechy i Morava, co národ i co stát, vždy za jedno byly..., protože historie národu českého, má-li důkladná být, obou krajin, Čech i Moravy, stejně šetřiti musí, jelikož dějinami obou, jakožto částkám jednoho celku, jedněm bez druhých dorozuměti nelze. Při vši účtě k Otci národa a jeho historické genialitě lze dnes souhlasit pouze se závěrem, že českým dějinám jedněm [Čech] bez druhých [Moravy] dorozuměti nelze. Historiografická praxe však byla zcela jiná a Palacký ji sám zahájil; Morava se v jeho *Dějínách národu* jaksi vytrácí. V Tomkové *Dějepisů Prahy*, který je dějinami Čech (a pro svou přesnost dějinami nejvíce opisovanými), se vytratila docela a do syntéz českých dějin se vrací nesměle teprve v poslední době.

Mýtus národa a jeho počátku

Není to dáno pouze zlou vůlí a panovačnými choutkami českých historiků, ani jejich nechutí zvládnout moravskou vlastivědu. Je to důsledek neurčitosti moravských dějin. Od *Kosmovy kroniky* jsou české dějiny dějinami Čech. Pokud existoval v pravém slova smyslu český stát, byl vždy ovládan českým knížetem a králem a vše podstatné v politice se odehrávalo v Praze. A dějepisectví bylo donedávna především dějepisectvím politickým. Zásluhou Kosmovou mají Čechové jedinečný mýtus původu (příchodu), a tím národních a státních počátků, který měl pro historickou kontinuitu a identitu nedocenitelný význam po celá staletí, kdy mýtus a historie splývaly. Kosmas vytvořil tento mýtus o příchodu Čechů, o jejich původních mravech, právech, o počátku knížecí moci a o počátcích Prahy s takovou jedinečnou mytografickou erudicí a literární invencí, že na staletí ukotvil dějiny Čechů do pevného základu, od kterého se mohla odvíjet nejen legitimita českého národa a státu na jeho území, ale i logika jejich dějin.

Po celá staletí Kosmův mýtus počátků nikdo nezpochybňoval, a tak přešel nejen do národního, ale i do evropského povědomí. Nikdo také Kosmův obraz nezměnil; Dalimil, Aeneas Silvius Piccolomini, Hájek a barokní historikové pouze doplňovali a rozvíjeli Kosmovu epopej. Ještě Balbín přivedl na horu Říp v družině praotce Čecha přímé předky českých šlechtických rodů své doby. Také

romantika se loučila s Kosmovým mýtem počátků jen těžko a řadu jeho prvků do svých výkladů národa přejala. Například představu ducha národa, který se na počátku projevuje ve své čisté podobě. Tak se mohla stát láska ke svobodě, s níž se u Kosmy v době počátků Čechů stále setkáváme, jedním z určujících znaků ducha starých Čechů. Protože se jednalo o obecného ducha slovanského, mohl Palacký právem psát o počátcích Čechů a Moravanů jako o jednom lidu stejného demokratického ducha a ušlechtilých mravů.

Moravané svůj mýtus počátků bud neměli, nebo byl ve středověku zapomenut a potlačen. Možná že je to jeden z důvodů, proč měli vždy potíže se svou identitou a proč se nevyvíjeli směrem k národu. A po celá staletí neměli a nepěstovali své dějiny, i když měli daleko skvělejší historické kořeny než Čechové: říši Markomanů a pak říši Mojmirovců, jeden z nejmocnějších států střední Evropy 9. století s legendárním „králem Svatoplukem“. A na počátku církevních a kulturních dějin je epochální událost slovanské bohoslužby, písemnictví a jazyka. To vše je ve středověku téměř zapomenuto, protože kontinuita dějin Moravy byla koncem 9. a počátkem 10. století násilně přerušena invází Maďarů do střední Evropy. Z Moravy zůstal v paměti a ve vědomí jen jeden důležitý prvek kontinuity a identity: její jméno, „terra Moraviae“. Dlouho zde chyběl politický nebo církevní subjekt, který by měl zájem dějiny země jako politického útvaru pěstovat.

Od počátku 11. století se stala Morava trvalou součástí státu českých Přemyslovců, kteří, pokud existovala, tradici moravského státu spíše potlačovali. Obnovená moravská církev, olomoucké biskupství, byla lenním knížectvím Přemyslovců a přejala v polovině 12. století z Čech státní kult sv. Václava, jemuž je zasvěcena biskupská katedrála. Pokusy vytvořit a udržet na Moravě přemyslovský nebo lucemburský markrabství, který mohl být místem historické práce, ztroskotaly. A tak se vynořuje mýtus původu Moravanů až u humanistů a skvělý počátek dějin Moravy teprve v pracích moderních historiků a archeologů.

Úsvit dějin Moravy se stal v 19. století stejně velkým dramatem vědecké historiografie jako v případě českém. Vedle nové interpretace písemných pramenů vstoupila po druhé světové válce do vědecké konstrukce obrazu počátků Moravanů archeologie. Na konci dvousetletého bádání a diskusí o počátcích jsou dnes práce Dušana Třeštíka. Myslím, že zachránil z dějin Velké Moravy pro české dějiny vše, co se zachránilo dalo. Nejprve nebyl jeden národ, nýbrž dva západoslovanské velkokmeny: Češi a Moravané. Moravané začali budovat svůj středověký družinný stát jako první a tento stát posloužil Čechům při „budování státu“ jako občasná opora a vzor. Pokud bychom uvažovali v kategorii geneze, patří Morava do geneze českého státu jako jeho dočasný stupeň a trvalá část. Představa národní jednoty od samého počátku se však stále do historicko-politického diskurzu a vytváření historické paměti vrací. A s ní i problém vztahů Čechů a Moravanů, jejich vzájemných „zrad“, a snaha historické rozdílů „likvidovat“.

Nejsme vazaly Čechů

Vyháním polských posádek ve dvacátých letech 11. století ovládli Moravu definitivně Přemyslovci a museli řešit otázku, jak tuto zemi začlenit do organizace svého panství – regnum – státu. Nejdříve vytvořili na Moravě tři přemyslovská knížectví (úděly) jako apanáž mladším synům

českého knížete Břetislava a jeho potomkům. Každý Přemyslovec měl ovšem nárok na vládu v celém rodinném „panství“ a podle stařešinského principu měl po smrti českého knížete nastoupit na pražský kamenný knížecí stolec nejstarší žijící Přemyslovec. Stařešinský princip však nebyl dodržován, protože vládnoucí český kníže měl vždy tendenci prosadit jako svého nástupce vlastního syna nebo bratra a z moravských úředníků učinit vazaly. Tak jsou 11. a 12. století dějinami vnitřních bojů mezi Přemyslovci, nikoliv mezi Čechy a Moravany. Tři moravské přemyslovské úděly se prozatím nespojily v jeden celek. Sjednocení země komplikovalo i obnovené biskupství s církevní kompetencí pro celou zemi (církev byla vždy důležitým faktorem jednoty Moravy jako země). Olomoucký biskup zůstal leníkem českého knížete a jakýmsi jeho rezidentem. Rozdrobením Moravy byl také komplikován vznik „zemské obce“, která v Čechách existovala snad od počátku přemyslovské vlády a zemského práva. Teprve civilizační změny 12. a 13. století (a redukce Přemyslovců na jednu rodinu) vedly k správnému sjednocení Moravy. Počátkem 13. století vymřeli moravští úředníci a král Přemysl Otakar I. předal vládu ve sjednocené zemi svému mladšímu bratru Vladislavu Jindřichovi jako přemyslovskou dědičnou sekundogenituru. Země si podržela titul markrabství, získala znak a pevné místo v politické struktuře přemyslovského státu i Římské říše. Měl zde vzniknout knížecí dvůr.

V době markraběte Vladislava Jindřicha se na Moravě objevují genealogicky zjištělní předkové moravských panských rodů. Z velké části jsou to členové českých rodů z markraběcí družiny. Získávají dědičnou držbu svých panství a genealogickou stabilitu. Zbývá, aby se zformovali v „zemskou obec“ se zemským právem, institucemi a svobodami. V Čechách tvořila zemská obec vždy celek spolu s knížetem a pak králem a s ním byla nositelem státnosti a české identity. Analogický proces měl po vzniku markrabství probíhat i na Moravě. Chyběl zde však nejdůležitější prvek kontinuity a koncentrace – knížecí dvůr. Během 13. století se žádnému moravskému markraběti nepodařilo založit trvalou dynastii. Navzdory tomu však v této době moravská zemská obec jako politická reprezentace země vznikala, jak ukazuje řada indicií. Do „velkých dějin“ ale tato obec vstoupila až v době konfliktu české zemské obce s posledními Přemyslovci a Janem Lucemburským, a to společně s českými pány. A ještě dříve než Čechům se jí podařilo získat Magnu chartu zemských svobod. Roku 1323 potvrdil Jan Lucemburský Moravanům, to jest jejich šlechtě, daňovou svobodu a to, že do úřadů a královských hradů nesmí být dosazován žádný cizokrajín, ale toliko Moravčic. Toto privilegium museli potvrzovat a rozšiřovat všichni další čeští králové.

Karel IV. se politickou emancipací zemské obce na Moravě nepokusil zastavit, naopak přispěl k jejímu konečnému institucionálnímu zformování. V polovině 14. století provedl několik reforem státního a právního uspořádání České koruny, ze kterých vzešla její definitivní podoba. Morava byla začleněna do České koruny jako obnovená markrabská sekundogenitura lucemburského rodu a vládu v zemi svěřil Karel IV. svému mladšímu bratru Janu Jindřichovi, vypuzenému z Tyrolska a Korutanska. Sám Karel IV. sjednotil na Moravě zemské právo tím, že spojil starší lokální soudy v jeden zemský soud, a zemi rozdělil do dvou soudních obvodů, olomoucké a brněnské. Olomoucké biskupství a opavské vévodství zůstaly lény české-

ho krále, ale jak biskup, tak vévoda zasedali na moravském zemském soudu a sněmu. Místa zemských soudců zaujali předáci panských rodů, jejichž počet se stabilizoval asi na dvacet. Tyto rody tvořily jádro zemské obce a politické subjektivity i identity Moravy. Když roku 1411 vymřela Joštem moravská lucemburská markrabská dynastie, připojil Václav IV. titul markraběte k vlastním titulům a úřad markraběte neobnovil. Vládu v zemi předával český král zemskému hejtmanovi a moravským zemským úředníkům a soudcům, kterými mohli být pouze v zemi usazení Moravané.

Velká chvíle zemské obce na Moravě, která byla spíše panskou oligarchií než stavovskou republikou, nastala v době krize lucemburského státu po smrti Karla IV. a Jana Jindřicha (sedmdesátá léta 14. století), doprovázené krizí papežské církve a císařství. Součástí této krize byla hluboká proměna středověkého monarchického státu. Naprostý úpadek královské moci nebyl způsoben tím, že panští kořistníci a urození i neurození lapkové rozchvátili její majetek, a zničili tak základnu královských financí, ale tím, že se ve střední Evropě z této krize vynořily země jako základní faktory „pořádku“, který vládnoucí dynastie přestaly kontrolovat, a tím, že zemské obce přejaly politickou odpovědnost. Z politického chaosu a revoluce nevyvedli střední Evropu monarchové, ale politická odpovědnost stavovských obcí. Důležitým prvkem v tomto úsilí se stal institut „landfrýdů“ a sněmovního a soudního „preparlamentarismu“.

Morava je v tomto procesu modelovou zemí. První landfrýdy, to jest smlouvy o dodržování míru, pořádku a základních pravidel společenské a hospodářské komunikace, se zde objevily koncem 14. století a v 15. století se znovu a znovu opakovaly. Zemské obce také našly způsob, jak „zakončit revolucí“ a obnovit pořádek bez katastrof restaurace, které katastrofy revoluce znásobují. Panští politikové se při obnovování pořádku a míru na svých shromážděních a nedobytných hradních pevnostech rozpomínali na stará práva a státní praktiky a obnovili ústavní řád buď s panovníkem, nebo bez něho. Moravané postupovali samostatněji než Čechové, protože zde nikdy nesídlil dvůr a páni ze svých pevností zemi dokonale a suverénně ovládali.

Ve hře byla ovšem také Česká koruna. Za to, že jako formální státní útvar všechny krize revoluce a doby „bezvládní“ a „dvojvládní“ (Jiří z Poděbrad – Matyáš Korvín, Vladislav Jagellonský – Matyáš Korvín) překonala, vděčí nejen svým politikům, ale i váze symbolů, zakořeněné nejen ve vědomí zemi, ale i Říše. Byla součástí říšského a evropského pořádku. Přetrvávala ovšem nejen zásluhou korunního vědomí svých zemí, nýbrž i proto, že se stále obnovoval úřad českého krále jako jejího uznávaného vládce a státního symbolu. Příkladem jsou osudy krále Zikmunda a proměny jeho postavení v době revoluce. Jeho zásluhy o kompromis s církví a obnovu jednoty České koruny jsou nesporné. A ke Koruně se znovu a znovu vracely nejen všechny její země, ale i husité, včetně táborů. Volby českého krále, které se během revoluce prosadily, zůstaly volbami krále České koruny a všech jejích zemí.

Právě při volbách a korunovacích českého krále se však projevila základní proměna v postavení zemských obcí jako politických subjektů nárokových si suverenity. Ze základů stavby České koruny vypadly dva důležité kameny: reálná síla českého krále a vazalská závislost zemských kní-

žat, čili pouto osobních vazeb a vzájemných služeb a odměn. Řada významných rodů zemí České koruny vymřela. Karel IV. po sobě nezanechal ani ústavu České koruny (na rozdíl od Říše), ani žádné centrální instituce – kromě českého dvora a kanceláře, ani volební řád českého krále jako krále Koruny. Logikou dění byli postaveni do čela Koruny v dobách bezvládní, voleb krále a korunovací stavové Čech. Česká koruna byla metaforicky a symbolicky představována jako bytost, jejíž hlavou byly Čechy se svým králem a ostatní země představovaly údy. Čeští stavové z této metafory vyvozovali pravidlo, že právě oni jsou politickou hlavou Koruny, nositeli suverenity, a že stavové ostatních zemí jsou coby údy vazalové, to jest méně urození a svobodní než Čechové. Proto jen Čechové mají právo volit a korunovat krále celé Koruny, kterého pak ostatní země mohly pouze přijímat.

V 15. století stavové vedlejších zemí tuto metaforu a z ní vyplývající postavení ve státě odmítli. Ctibor Tovačovský z Cimburka, zemský hejtman a autor autoritativního svodu zemského práva, vyjádřil ve své *Tovačovské knize* novou situaci ve scéně, jež dlouho symbolizovala politickou rovnoprávnost Čechů a Moravanů a povahu jejich vztahů. Roku 1452 využili Moravané pobytu Ladislava Pohrobka v Brně (mimořádně v této době, pokud víme, se pouze jednou v dějinách vyskytl názor, že by panovník středoevropské monarchie mohl mít stálé sídlo na Moravě), přijali ho za markraběte a slíbili mu věrnost. Teprve po roce byl přijat a korunován za krále českého. Při této příležitosti pověřili Čechové pana Alše Holického ze Šternberka, aby Moravany pokáral. Pan Aleš prohlásil jménem Čechů: Páni Moravané! Učinili jste všetečné..., že jste prvé krále jeho milost do své země uvedli... nám to neohlásivše, ješto my měli jsme to prvé učiniti a vy nás tím čekati, jakožto úd království tohoto po hlavě jíti. Protož žádáme od vás..., abyste znovu, při přítomnosti naší, krále jeho milost sobe za pána vzali: neb jste vy manové Koruny české. To neměl říkat. Moravané pochopili jeho slova jako urážku a jejich hejtman Vaněk z Boskovic odpověděl Čechům sebevědomě: Jednali jsme „řádně“, protože jsme přijali svého legitimního dědičného krále, jemuž jsme byli od počátku věrni, zatímco vy Čechové jste hledali krále jinde. Slíbili jsme mu věrnost ne v vaší zemi České, ale v naší Moravské... K tomu my se máme, že jsme úd Koruny, ale ve všem urození i v místech a statcích tak svobodní jako vy páni čeští; ale nejsme žádní manové, než svobodní páni tak dobře jako vy páni čeští. Králova diplomacie nakonec vše urovnala pro tuto chvíli v bratrském sousedském duchu. Čechové se omluvili, uznali postup Moravanů za oprávněný a prohlásili, že Moravané nejsou žádní manové, nýbrž milí bratři a příbuzní a dobří přátelé Čechů. Problém však zůstal a vracel se při každé další volbě a korunovací. Scéna z *Knihy pana Tovačovského* vyjadřuje dvojí pojetí České koruny: státu jako lenního svazku knížat kolem českého krále a z toho vyplývající priority českých stavů, a státu jako federativního svazku rovnoprávných stavovských zemí.

Kdo koho zrazoval: Žerotínský komplex

Druhá polovina 15. století a první polovina 16. století je dobou politické hegemonie moravské zemské obce a růstu zemského sebevědomí. Do složení zemské politické třídy pronikli, později než v Čechách, pozemkoví rytíři a královská města a svůj vliv si v ní – na rozdíl od Čech –

uchovala i katolická církev. Olomoucký kníže-biskup byl členem panské kurie a opati a kapituly spolu s městy tvořili kurii „komory“. Zemskou politiku vykonávala řada významných hejtmanů z rodů Kravařů, Cimburků, Lomniců, Pernštejnů. Zemským politikům se podařilo nejen zakončit revoluci a zabránit restauraci, ale uchovat trvalý mír i náboženskou koexistenci katolíků a utrakvistů, prosadit češtinu jako úřední jazyk, provést zemi všemi krizemi České koruny jako její autonomní součást. O navrácení Moravy „pod českou pečeť“, po období, kdy byla země spravována z budínského dvora Matyáše Korvína, se zasloužil především nejvýznamnější korunní patriot poslední třetiny 15. a počátku 16. století, Vilém z Pernštejna. Od Palackého se mu dostalo uznání jako největšímu politikovi po Karlu IV.

Zemským politikům se podařilo zvládnout bez větších otřesů (kromě obvyklých sporů s Čechy o volbu a korunovaci) nástup Habsburků a náraz německé reformace. Od poloviny 16. století vystával před zemskou politikou nový osudový problém: jak se zachovat a jaké místo zaujmout v procesu vzniku moderního státu. Přijmout centralistický a katolicko-absolutistický model, který začal prosazovat Ferdinand II., anebo trvat na proměně lenního svazku v konfederaci autonomních zemí České koruny, respektive střední Evropy? Právě pro toto osudové století byla v českém dějepisectví dlouho nahrazována chladná analýza společenských a politických procesů, mocenské logiky mentality, práva a činnosti významných osobností morální a historickou teorií zrad.

Té první se měli Moravané dopustit na Češích při jejich pokusu o revoltu proti Habsburkům v letech 1547-1548. Nevyslyšeli žádost svých českých souvěrců, aby vyslali vojenskou pomoc do západních Čech, a v duchu teorie legitimacy zůstali věrni svému habsburskému králi. Po zhroutilí odporu zasedli Moravané v soudu nad českými rebely spolu s panovníkem a zástupci vedlejších zemí. Jejich zemský hejtman, evangelík Václav z Ludanic, se pouze snažil zabránit bojům o Prahu a mírnit tresty. Morava si tímto postojem upevnila své svobody, především náboženské, a odrazila Ferdinandův pokus o jejich omezení. Stala se azylovou zemí náboženských uprchlíků a stavovský model udržoval v zemi nadále tolerantní ovzduší.

Spolu s rozvojem humanistické vzdělanosti se konečně objevuje i zájem o minulost země a snaha posílit politickou identitu a zemské sebevědomí historicky. Koncem 16. století zadal Karel starší ze Žerotína mladému Komenskému úkol zpracovat počátky Moravanů a genealogii prvního panského rodu Moravy té doby, Žerotínů. Biskup Stanislav Pavlovský pověřil práci na dějinách země, jejích institucí a na genealogii šlechtických rodů polského katolického emigranta a zkušeného genealoga, Bartoloměje Paprockého z Hlohov. Zatímco Komenského práce zůstaly v rukopise, který se nedochoval a víme o něm pouze z poznámek barokních historiků, vyšla kniha Paprockého *Zrcadlo slavného markrabství Moravského* roku 1593 tiskem.

Humanistické dějepisectví vstoupilo do kultury s výzbrojí filologické kritiky, která je však uplatňována především na církevní texty a na falza důležitá pro dějiny církví. Současně je to zlatá doba mytologie, jež ovládne počátky světských dějin a genealogii. A také doba, kdy se myšlení stále pohybovalo ve velmi vágním poli analogií.

Díky slovní paronymii Markomané – Moravané jsou konečně objeveny i skvělé počátky Moravanů, protože se

dostávají do doteku s antikou. Moravané jsou ztotožněni s Markomany a tak jsou Markomané a jejich náčelníci z doby markomanských válek s Římany prvními králi Moravanů. Velká Morava a markrabství na ně historicky navazují. Paprocký používal názvu Moravané dokonce pro Markomany a obě jména libovolně střídal. Vyšší stupeň poznání počátků Moravanů přinesly ve druhé polovině 17. století práce Tomáše Pěšíny z Čechorodu, zakladatele novodobého moravského dějepisectví. Uchoval kontinuitu Moravanů s Markomany a dějiny Markomanů vylíčil na počátku svého *Moravského Marsu* na základě dobré znalosti antických autorů. Přivedl na Moravu v 6. století Slované a položil základy studia dějin Velkomoravské říše a markrabství v duchu soudobých paradigmat. Na konci své autonomie tak má Morava konečně jasný obraz počátků svých dějin a jejich kontinuity do současnosti. Ke cti Pešínově, který je zdrojem moravského historického sebevědomí až do 19. století, je třeba dodat, že samostatné dějiny Moravy začleňuje do dějin České koruny. Byl ostatně svým původem Čech a patřil k Balbínovu okruhu.

Na konci dějin moravské zemské autonomie je tragická a pozoruhodná osobnost moravského pána, hejtmana, politika a intelektuála Karla staršího ze Žerotína. Právě s ním je spojována největší „zrada“ Moravanů na českém státě a národě. Klade se mu za vinu, že ovlivnil Moravané, aby se nepřipojili okamžitě k českému stavovskému postání roku 1618. Tak zůstala Morava opět loajální ke katolickým Habsburkům a zavinila, že povstání ztratilo rozhodující čas, kdy mohlo Ferdinandovi II. diktovat politicko-náboženské podmínky. A přitom byl Žerotín vůdcem Jednoty bratrské, měl spojení s kalvínskou evropskou scénou a byl obhájcem nejen zemských, ale i stavovských svobod. Ještě Robert Kalivoda rozvíjel teorii „žerotínského komplexu“ jako sérii osudových selhání české politiky v rozhodujících okamžicích dějin, kdy je třeba jít do boje i za cenu všech rizik, o kterých Žerotín věděl více než kdokoli jiný v jeho táboře.

Je to jistě zajímavá úvaha pro teorii a filozofii dějin, jak je tomu vždy u Roberta Kalivody, ale nebere v úvahu skutečnost, že právě v této době Moravané nebyli Čechy a že jejich politika nemusela následovat bez předběžné dohody každý fakt accompli Čechů. Možná, že se Žerotín jako politik dopustil opravdu osudné chyby, a to té, že nezapomněl na „zradu“, které se podle jeho názoru dopustili Čechové na svých přirozených evangelických i stavovských spojencích, když se v době „bratrského sporu“ císaře Rudolfa II. a arciknížete Matyáše nepřidali na stranu stavovské konfederace převážně evangelických stavů střeoevropských zemí. Moravané tehdy provedli v zemi převrat a svrhli zemskou vládu Rudolfových katolických úředníků. Snad je legitimní i Žerotínovo moderní přesvědčení, že víra je věcí vnitřního vztahu člověka k Bohu a nemá být zavlékána do politických sporů a válek. K tomu ho přivedly osobní zkušenosti i meditace, ve kterých se projevuje jako moderní manýristický intelektuál, který je k politice skeptický a snaží se pouze o to, aby dodržovala právní principy, k nimž patří legitimita.

V žádném případě není Žerotín zrádcem svého národa, který ve své moderní podobě stále ještě neexistoval.

Problém autonomie země Moravy v rámci českého státu se objevuje znovu a znovu, zejména v době jeho krize, a zrada Moravanů nadále vystupují v roli historického strašáka, nejraději krojovaného. I když tento strašák občas

provolává na moravských náměstích „nejsme Češi“, neměl by být potlačován tím, že se budou nadále omezovat na všechny projevy moravského patriotismu jako „separatismu“ a budou se ignorovat reálné dějiny této země. Po roce 1959 byly zrušeny zbytky moravskoslezské zemské samosprávy, ale jméno země se udržovalo alespoň v názvech moravských krajů, respektujících v podstatě zemskou historickou hranici. Po posledních reformách mizí slovo Morava z pojmenování krajů, ale zásluhou pilné snahy pražských médií a politiků i z geografického názvosloví. Stále častěji slyšíme a čteme místo slova Morava absurdní slovní spojení „východ Česka“. Takže Uherské Hradiště dnes leží ve východním Česku, ne-li ve východních Čechách. Pokud tato praxe zvítězí, bude to projev konečného vítězství historického, kulturního a zejména mediálně-politického ignoranství.

Josef Válka

Literatura:

L. Jan, *Vznik zemského soudu a správa středověké Moravy*, Brno 2000.

F. Kavka, *Západoevropský lenní institut jako nástroj vnitřní královské politiky posledních Přemyslovců a za Jana*

Lucemburského, in: Český časopis historický 88, 1990, s. 225-251.

T. Knoz, *Absolutismus nebo „absolutismus“? K dějinám jednoho pojmu*, in: Časopis Matice moravské 121, 2002, s. 451-484.

J. Pánek, *Proměny stavovství v Čechách a na Moravě v první polovině 16. století*, in: Folia historica bohemia 4, 1982, s. 179-217.

D. Třeštík, *Vznik Velké Moravy. Moravané, Čechové a střední Evropa v letech 791-871*, Praha 2001.

J. Válka, *Dějiny Moravy*, I-II, Brno 1991 a 1995.

M. Wihoda, *Přemyslovská Morava v dějinách českého státu*, in: *Dějiny Moravy a Matice moravská. Problémy a perspektivy. Sborník příspěvků z vědecké konference konané ve dnech 24.-25. listopadu 1999 v Brně*, Brno 2000, s. 93-107.

Josef Válka (nar. 1929), profesor starších českých dějin na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Zabývá se dějinami společnosti a kultury pozdního středověku a raného novověku a dějinami dějepiscectví. Svá studia dějin Moravy shrnul ve výše uvedených dvou svazcích *Dějiny Moravy*.

UKÁZKY Z DĚL SOUDOBÝCH ČESKÝCH LITERÁTŮ

Pavel Šrut *Dračí zálusky*

Znám draka, co vřdycky v březnu dostal zálusk na princeznu, a pan král mu musel dopsat: „Zapomeňte, ctěný draku, na své dračí zálusky, nechte holku v trávě hopsat a přijďte k nám na lusky!“

*Poznámka redakce: V minulém roce jsme otiskli ukázkou z jeho knihy **Lichožroti**.*

Milan Schulz

Spojené státy, moje životní zklamání

Ještě někdy na začátku války, kdy se to smělo, hráli v kinu Kotva Pád rodu Daltonů, kovbojku se vším všudy, a my jsme – bylo nám deset – s obdivem zírali na ty ostré chlapece na divokých koních. Jako jsme o pět let později toužili – my v Praze ovšem marně –, aby ti chlapi přijeli živí v těch slavných jeepech, jak jsme je viděli v žurnálech z Plzně a z Domažlic. Amerika byla legenda našeho dětství, v mém případě i v jiné souvislosti: gymnazijní kamarádi mě – taky ještě za války – přivedli mezi české woodcraftery, což byli (a v malém počtu podnes jsou) jistého druhu skauti, jenže s trochu jinou základní ideou, daleko víc založenou na úctě k přírodě a na odporu k násilí – takže něco měli i proti Baden-Powellovi a jeho koloniální vojenské minulosti. Za protektorátu bylo woodcrafterství samozřejmě neoficiální, spíš utajené: však se odvozovalo od amerického zakladatele Ernesta Thompsona Setona, známého autora knih o přírodě. Takže Liga lesní moudrosti (League of Czechoslovak Woodcraft), jak jsme se po válce už zase směli jmenovat,

ze mě udělala tak trochu „zeleného“, v době, kdy se takové postoje ještě tak neoznačovaly. Ten grunt všeho byl ale v podstatě americký. Někdy s plnoletostí, která shodou porodních okolností připadla na rok 1948, mě zaskočila levicovost. Jiní než woodcrafterští spolužáci mi dali číst Marxe a spol. – a mě připadlo, že by snad skutečně bylo spravedlivé, aby si lidi na tom světě byli rovni. Než jsem pochopil, že to tak úplně nejde, neboť realita je milionkrát složitější, než vykládali klasikové marxismu-leninismu, musela se udát spousta věcí. A Amerika u toho samozřejmě byla neustále. Už třeba v tom 48. roce, kdy jsem asi tak dvacetkrát viděl Divotvorný hrnec, geniálně počestněný Voskovcem a Werichem, navíc legendárním Čochtanem. A protože jsem, opět shodou rodových okolností, silně nakloněn k muzikální komedii – můj otec byl v 30. letech spolulibretistou několika českých operet –, hltal jsem třeba Porgy a Bess a Gershwina vůbec, dokonce jsem se (zcela pro sebe) pokoušel o český text slavné árie Sporting Life – a pak mě halt musel stačit i Dunajevskij a Kubáňští kozáci, které jsem mnohem později viděl v originálu: ten musical se jmenuje Oklahoma, Oklahoma – a my jsme v žižkovském souboru Jana Žižky zpívali „Po řece, řece Kubáni...“, jak to přeložil Pavel Kohout.

***

Amerika – pokud si vzpomínám – se mi tehdy nějak vzdálila. Nebylo divu. Nebylo řádných informací. A Lev Haas denně vymalovával strýčka Toma na žoku dolarů a s bombou v ruce. Neušlo mi samozřejmě, že se Charlie Chaplin uchýlil v rámci čistek Výboru pro neamerickou činnost do Anglie. Jako mi neušlo, že Ždanov, Stalinův „kulturní“ kat, skoro popravil Šostakoviče. A že Boris Pasternak byl donucen odmítnout Nobelovu cenu. Studená válka mnoho věcí zkomplikovala. Když se k tomu přidala válka horká,

bylo to ještě namáhavější. Korea – Sověti ve východním Berlíně a v Budapešti – Kuba a světový konflikt na spadnutí – a konečně Vietnam. Bylo mi už tenkrát proti myslí, že ti chlupci v jeepech, které jsme v 45. roce s nadějí očekávali, teď spalují vietnamské vesnice a končí s proříznutým hrdlem v dalekovýchodní bažině. Ale nebylo tehdy daleko od chvíle, kdy sovětské tanky převálcovaly naše naivní naděje na lepší vzduch k dýchání. A zase netrvalo dlouho a byl ze mně zaměstnanec americké rozhlasové stanice. Kruh jako by se uzavíral. A moje poznání také. Od prvních záblesků sociálního citění v pozdní pubertě přes pomalé, nerozhodné rozpoznávání drsných skutečností až po vlastně nepřijemné procitnutí do kalného srpnového rána.

(Kronikářská vsuvka: až teď, když tuhle úvahu zapisuji, mi došlo, že u všeho toho hrála důležitou roli jedna osoba. Na počátku ovšem o tom nevěděla ani ona, ani já. Když jsem četl ty Marxe a Leniny, upravovala je graficky v nakladatelství Svoboda Heda Margoliová. V roce 1952 stálo v Rudém právu vedle jména Rudolf Margolius – a řady dalších obviněných – v závorce: (židovského původu) jako spoluzdůvodnění jeho „protistranické a protistátní činnosti“ a tudíž jeho popravy. Byl to pro mě blesk ze zdánlivě čistého nebe. Za nacistů jsem měl označení: židovský míšenec 1. stupně. Můj otec se ještě v roce 1939 s mou matkou rozvedl, aby mě uchránil od případného pronásledování. Ode mne odvrátil to, co pak plnou vahou postihlo jeho. Zemřel v lednu 1945 v bavorském Kauferingu, což byl tzv. vnější tábor centrály v Dachau. Kdyby se moji rodiče nerozvedli, do koncentráku by býval vůbec nešel. Rudopravní „židovský původ“ se mnou řádně hnul. Heda se záhy nato začala jmenovat Kovalyová – jako moje první žena –, vzala si jejího bratra. Nahlédl jsem zblízka na zhůvěřilost režimních pacholků, kteří Hedu s malým synem vystěhovali do jednoho pokoje v rozděleném bytě v chátrajícím žižkovském domě. Heda neskrývala opovržení vůči vrahům svého muže, o kterém naprosto přesně věděla, že nic z toho, o čem sám „vypovídal“, neudělal. A nemohla skrýt ani hrůzné představy o tom, jak ho k tomu donutili. – A pak to byla právě Heda, která nás 21. srpna 1968 ve tři hodiny ráno vzbudila: Rusové jsou tady! – Konec vsuvky.)

* * *

Svobodná Evropa, ve které jsem pobyl po příjezdu do Mnichova čtvrt století, byl – a zčásti pořád je – velkorysý americký projekt, jakých po druhé světové válce bylo několik. Nejúčinnější a co do politické strategie nejdůležitější byl jistě Marshallův plán, který založil následnou prosperitu západní Evropy a hmotně podpořil především zárodky demokratického vývoje západního Německa. Američané neopakovali nerozvážnost vítězů první světové války, která pomohla k moci Hitlerovi a vedla po pouhých dvaceti letech k novému světovému konfliktu. Stalin rozpoznal závažnost Marshallova plánu a zjevně nikdy nezapomněl československým komunistům, že se k němu chtěli připojit, než jim to tvrdě zatrhł. Nebylo patrně náhodou, že popravy komunistických předáků byly pak pod přímým dohledem moskevských „poradců“ v Československu nejčetnější ze všech zemí sovětského bloku. A Gottwald zemřel skoro symbolicky týden po Stalinovi. – Svobodná Evropa byla projekt podobně závažný a účinný. Dokazuje to posluchačská obliba, kterou si stanice letitou činností vydobyla. Dokazují to i náklady, které komunistický režim věnoval na její rušení. A dokazuje to svým způsobem i exist-

tence českého vysílání po roce 1989, posléze už přímo z Prahy a dnes dokonce pod názvem Český rozhlas 6: do dnes je to jediná stanice vysílající politické komentáře, navíc nezávislé a rozvážně kritické. – Vstupem do Svobodné Evropy jsem se s Amerikou zase trochu sblížil. Pohybovat se mezi emigranty z tolika zemí a řídit produktivně jejich činnost nebyl pro americké manažery úkol lehký. Zvládali ho v zásadě s úspěchem, třebaže to s „námi“ nebylo leckdy snadné. („Nás“ tu je třeba chápat jako podivnou směs emigrací různých ročníků, které se vzájemně spíš podrážely, než podpíraly. Ale o tom jindy.) Taky jsem měl možnost vidět Spojené státy několikrát na vlastní oči. Dojem byl jednoznačně pozitivní. Ve srovnání s Evropou, kde byl vlastně každý pro sebe, se tam žilo volně, svobodně ve smyslu rozsáhlých možností v rozsáhlé zemi. Kde se člověk zastavil, rozprávěli s ním místní lidé jako s dobrým známým, kterého zase rádi uvidí. Bylo mi tam vždycky dobře.

* * *

Nemohu říct přesně, kdy se to zlomilo. Nejspíš to způsobil rok 1989 a rozpad sovětského bloku, hlavně Sovětského svazu. Spojené státy ztratily nepřítele. Ukázalo se, že jejich hnacím motorem bylo soupeření s druhou supervelmocí, která tu – po zuby ozbrojená – hrozila zkázou. Ta hrozba najednou zmizela. Diktatury se přes noc zdemokratizovaly. Americké ochránce náhle nikdo nepotřeboval. A oni to stále zřetelněji cítili jako vakuum, jako prázdnotu, jako nedostatek cílů hodných supervelmocí. A pak se přece jenom nějaké začaly nabízet. Imploze komunistických režimů proběhla vlastně mírumilovně. S jedinou výjimkou, která se původně jmenovala Jugoslávie. Její konec vyplynul do tradičního balkánského zmatku, který se stal první příležitostí, jak opět světu předvést velmocenskou váhu. Nejmodernější americké zbraně prokázaly svou precizní účinnost a s přesností jednoho metru bouraly (skutečné nebo domnělé) „nepřátelské“ objekty. Nikdo nikdy nedokáže, jak by to s Jugoslávií pokračovalo bez zásahu „spojenců“. V každém případě tam normální poměry nenastaly dodnes. Spojené státy pak přenechaly „Jugoslávii“ Spojeným národům, tedy dohledu nad vlastním vývojem jejich jednotlivých částí, což měly udělat ještě před „spásným“ bombardováním, které pořádek do krajiny nepřineslo. Ještě se budeme divit, co se tam všechno semele.

Leč: spějí ke svému předem vyhlášenému závěru příliš složitě. Chci vyjádřit svůj dojem, že po pádu Sovětského svazu to jde s USA s kopce. Spojené státy ztratily velkého soupeře. Hledaly dalšího. Zkoušely to na Grenadě – což byla vlastně groteska –, zkoušely to, jak už zmíněno, na Jugoslávii, potom velmi nešikovně a vlastně tragicky na Somálsku a pak se poprvé zapletly do Iráku, když Saddám zaprovokoval s Kuvajtem. Tehdy měl Bush-otec ještě dosti rozumu a rozumných poradců, kteří Schwarzkopfa zastavili před Bagdádem. Trochu jsme se tenkrát divili. Až Bush-syn nás poučil, že byl nesmysl pustit se do okupace Iráku bez předchozí záruky okamžité místní antisaddámovské vlády. Mezitím ovšem došlo ke kardinální změně americké psychiky. Spojené státy dostaly ránu, kterou nikdy nezapomenou. Manhattan 01-09-11. Hrůza fanatických arabských sebevrahů zbořila razantní akcí newyorské symboly americké velikosti, trefila se do Pentagonu a jen shodou okolností minula Bílý dům. Pro Američany se zhroutil svět. Až dosud bořili oni – ať už (pro mě) se znaménkem plusovým či minusovým – domy, města, krajiny všude mož-

ně po světě. Ted' byli zasaženi na svém vlastním území. A nedopadli pachatele. Ti skvělí šerifové, jak jsme je znali z filmů – třeba z Pádu rodu Daltonů –, Usámu dodnes nenašli, natož zneškodnili. Aby si ulevili, museli vejít do Iráku a dělat tam chybu za chybou, jak už bylo samotným útokem předurčeno. – Kdysi jsem obdivoval americký ústavní systém, jak dokázal sesadit prezidenta, který se zapletl do svých vlastních přehmatů. Dnes už ten systém nefunguje. Jinak by nemohl „Dablju“ setrvat v úřadě poté, co začal fatální válku na základě vymyšlených, přesněji vylhaných důvodů a co podnes nedokázal v té válce vyhrát. Těch zbytečně padlých Američanů není ještě tolik jako ve Vietnamu. Ale už dnes by jich nemělo být ani o jednoho víc. Jenomže Bush si nemohl dovolit druhý Vietnam – tedy vlastně nedůstojný úprk z místa činu –, protože chtěl být znovu zvolen.

* * *

Psáno 28. října 2004

Petr Borkovec

Poznámka o houbách

A křemenáče: zbytky jehličí a slizu na klenutých hlavách; vidíš je z hníjících struh, zpod smrčí, z vlhké tmy za světlem se dávat. Rozkošní, vonní, mechem pokrytí kozáci šedohnědí stranou, na štíhlých nohách, celých skvrnitých, krůpěje letních lesů planou.

Petr Borkovec

U oceánu

„Oceán šumí, jistě – ale naráz z tolika vzdáleností. Večer se různé dřeviny různě pohupují, borovice, palma, nízký těžký keřík... hotelová vlajka na stožáru dojemně kývá oslí hlavou... vypnutá kůže městské pláže, čalounění za stahující se vlnou, rozsvěcování a vyhasínání písku, vybírám škeble z té sedačky pod slabou lampou.“

Seděl jsem proti vodě a dělal si takové zápisky. Později jsem se díval na dokument o francouzských vulkanolozích Katie a Maurici Kraftových. Poprvé jsem viděl oheň na dně moře; kameny vyhořívající tam klidným plamenem celé hodiny. Ale všechno okouzlení, dobrodružství a snění se točilo kolem těch už mrtvých manželů, zobrazených na starých barevných filmech a fotografiích. Jejich polní laboratoře pod otráasajícími se horami, malé pracovní stoly, kamery a magnetofony, police, díře, přístroje a pouzdra. Dva krásní štíhlí lidé, vždycky vážní a usměvaví; práce, místa, jejich vztah, společná smrt při natáčení a nahrávání sopky a pastelová, jakoby opršela barevnost záznamu toho všeho. Film skončil a – jak to říct jinak – díval jsem se přes terasu k oceánu Mauriceovými očima a cítil neodbytnou pobídku k další práci. Jako bych právě něco vyčerpávajícího dokončil. Rybář daleko ve tmě sklepal udici a kolem něj poskakovaly oranžové nitky: prut byl na konci rozžhavený. Neslyšný příliv, přepnuto na pevninu, keře, hmyz. Racek opisoval nad propustí malé kružnice a pak váhavě odlétal – jako by se nemohl rozhodnout pro směr, jako by letem kreslil listy na gigantické lodyze. Šel jsem spát.

A druhý den jsem ho potkal poprvé. Snídal jsem brzy; v šeru obrovské roztočené hejno albatrosů, které úplně rozebralo nábreží dole. Zprvu jsem sledoval jiného star-

ce, jak ze sloupu u úvaziště strhává prstenek smutečních oznámení. Foukalo, jemu nesloužily nohy a papír se bavil: někdy se odloupl v celé vrstvě tlusté jak dřevo a stařec vykládal ta dvířka z pantů, pak se zas dlouho poddával jen po tenkých útržcích. Vítr sílil, sloup stál skoro holý, vztekly a vratký stařek se měnil v bizarní černobilou pinií plnou vzduchu, když se oko vydalo jinam. Rybářský člun Coucounette proplul jako každé všední ráno vzdálenějším zdymadlem a přirazil ke svému molu: maličké krevety, které rybář vyklápěl z hlubokých přepravek do měličích, stříhaly tykadly, přelézaly se – z balkonu se zdálo, že nad nimi krouží hejna much. Vtom celý výjev něco přeskrtlo, něco, slepec, mrzák, obří ploštice –

Loudal se pláží, k nerozeznání od strýců mezi padesáti a osmdesáti, které jsem vídal v baru U delfínů. (Znal jsem vlastně jenom jejich záda s našlehanými světle modrými košilemi a opasky, jimž se věčně nedostávalo poutek.) Detektor, kterému – zdálo se mi – nevěnoval mnoho pozornosti, připomínal jakousi obzvlášť protivnou protězu: horní část rukojeti byla několika koženými řemínky přichycena k ramenu a pasu, spodní pohyblivou partii přístroje měl upoutanou k dlani, mezi palec a ukazováček. Triangl na konci se ledabyle potácel nad pískem a prskal; bylo až nesnesitelné, jak si ten muž nevídá své práce – skutečně vypadal jako slepý mrzák, když se tak díval na moře a něco křičel na vyplouvající lodníky. Ale jakmile se sršení detektoru začalo sbírat k vysokému tónu, ustalovat se na něm, zarazil, sevřel tyč, celý se nahrbil a počal pomalu kroužit nad pískem. Strojek zaječel, stařec se bleskově sehnul, zašátral v nánosu. Pracoval náhle rychle, sebranou věc, snad to byla věc, hodil do brašny, aniž by ji zkoumal – a už se zas díval do odpoledního provozu v zálivu. Občas zdvihl i zajímavější škebli, větší ústříčný slepenec, hvězdici, jimiž tu některé dny bylo poseto.

Stopoval jsem ho několik dní a hloupě si představoval historii, kterou na konci získám. Ale setkání, které jsem tak vypracovával, skončilo zle. Nelíbil jsem se mu, nevěřil mi, nechtěl se mnou vůbec mluvit. Má prý povolení, pracuje pro město. Řekl, že o mně ví, ví, že ho šmíruju. Potom se prorekl, aspoň to – na otázku, co s nálezy dělá, odsekl, že cetky pro teplouše jako jsem já. „Něco od vás koupím,“ zkusil jsem to znovu. Neotočil se.

Tím historie skončila. Dal jsem mu jméno Patrick. Ve zdech a na zdech betonových doků, kam jsem ten den šel, jsem si prohlížel výztuhu pod obitou hmotou, helmy prázdných lamp, prasklá kotevní zavazí a kovovou výstelku otvorů. Dílce z ohýbaných tyčí se chvěly na tenkých drátech, úvazní sloupky vsazené do stěn vypadaly jako malé vinné lisy. Matice, vložky, štěpy, nýtované překlady se mi proměňovaly v náramky, prsteny, hodinky a náušnice (ty se škeblemi od jiného moře), v kožené peněženky, pouzdra s kováním a ztracené látky. Představil jsem si dětské plastické nádoby, z něhož vystřihuje čtverečky do nových náhrdelníků. Viděl jsem pokojík nebo kajutu nebo vnitřek maringotky (ta romantika) posetý odznaky z hvězdic a provrtanými mincemi. Boudu plnou dýmání, klíčů od domů a aut, kapesních nožů, zapomenutých knih, na jejichž desky lepší vyplavené ohlazené střepy a krabí klepeta. Vnitřek entomologické krabice, v níž se na špendlících leskne a trvá smetí. Patrickovu grottu nastaveného času, která šumí z tolika vzdáleností a s určitým úspěchem konkuruje oceánu.

Červenec 2006

J. H. Krchovský**Unaven k smrti nudnou rolí**

sám sebe hrát, – že jsem... Chci spát
předstírám spánek, tvář mne bolí
vším, čím jsem byl, jsem nebyl rád

Jak se mi zdá, nic se mi nezdá
už nemám o čem dát si zdát
na nebi bledne moje hvězda
vším, čím jsem nebyl, byl jsem rád

(*Chci ještě chvíli*)

Poslední večere

Jenom já a můj stín... – Zbylí dva v arše
gramofon vyhrává smuteční marše
a břehů nevidno, ani hor, natož měst...

poslední večere (jednotné menu):
prsíčka holubic, obloha – ratolest
stylové prostředí, nelidské ceny

(*Všechno je jako dřív*)

Půlnoc a na kamnech červené víno vře

a my dva v pomalé blednoucí stínohře...
začíná Nový rok... Co je mi do něho
– co na něm asi tak může být nového...
Nový rok začíná, síra čpí ve vzduchu
(zatím jen z rachejtlí, světlic a dělbuchů)
a z věže kostela trubači troubějí...
jsem zase o kus dál, – o něco hlouběji

(*Všechno je jako dřív*)

Jak bude po smrti? – tobě dost těžce...

není co závidět; netěš se, – těš se!
ale ne, duše má, čeho ses lekla
– očistce, mučení, plamenů pekla?
to je moc humánní, mírné a všední...
Jak bude po smrti? Tak jako před ní

(*Všechno je jako dřív*)

Obvyklá směsice hnusu a lítosti
podobných kriplů jsem skolil už mnoho...
nicméně počkáme, kdo koho vykostí
já versus nový den... Schválně, kdo s koho
(Poslední list)

Rakvičku, věneček... Nakonec laskonku
A co ty, co si dáš, ty moje něho?
musíš jíst! Teď, když jsi... Teď, když jsme na sklonku
na sklonku prázdnin... A ostatně všeho

(*Nad jedním světem*)

Co že jsem říkal? Nevím už
asi že bude dobře zase...
co jsem to hledal? Aha, nůž
co jsem to chtěl... Jo, podřezat se
(*Nad jedním světem*)

Darovat znamená něčeho vzdát se
potěšit příjemce a tím i dárce
nicméně všechno je otázka vkusu...
Tak zavři oči a otevři pusu

(*Nad jedním světem*)

Vlastimil Třešňák**Pivo a zavináče**

Vstávat
a dost spaní
ranní ptáče dál doskáče!
Dal jsem si k snídani
pivo a zavináče
Dal jsem si k snídani
pivo a zavináče
[...]
Jdu spát
a časně vstanu
bez práce nejsou koláče!
Uši si zacpu cípem peřiny
za zdí u sousedů
zas pouštěj Zelenáče
Co je moc, to je moc!
Jděte do prdele
i s vozovou hradbou, dějiny!
Dobrou
dobrou noc!

Poezie

Poezie? Známe!
To byla odjakživa coura!
Šeptá mně drbna na pavlači
Pane, já ji znám, vím, jak žije
vím, jak žije, a to mi stačí!
Fiflena z periferie
chraň Bůh, že bych lhala
a vy říkáte Poezie?
Nechápu vás, pane
nechápu!
[...]
Ta co mi dluží prachů
to bylo jednou pětku
podruhý bůra
a těch díků, pane
těch díků!
Prej je do týdne vrátí –
víckrát jsem je neviděla!
A pili do rána
pro Kristovo nebe, pane
když nebylo za co
prodala nábytek
když došel nábytek
propánajána, pane
prodala sebe!
Šlo to s ní od desíti k pěti
pak si jednoho z nich vzala
účetního z kanclu
a děti měla s jiným
Každý z nich žilo jako kotě
banda usmrkanců
banda usmrkanců!
Do dvou let byla vdova
umřel jí na souhotě
Zbyli jí sirotci – slova
zbyli jí sirotci a dluhy – slova...

***

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Tomáš ČECH
ortoped a ortopedický chirurg,
roh Simmeringer Hauptstr. /
Kopalgasse 1/3/3, Wien 11
tel. 74 9 32 03

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař
Blattgasse 13, 1030 Wien
tel. 713 72 66, všechny pokladny

MUDr. Eva DRŠATA
oční lékařka
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27
všechny pokladny

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsportarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

MUDr. Ilona POLZER (roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních přípa-
dech mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA
neurolog a psychoterapeut
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo)
Wien 1030
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

MUDr. Zdenka Gabriel WEISS
odborná ortopedka, též dětská
Pilgramgasse 10, Wien 5
tel. 58 74 460

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.
lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně

semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:
Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

GESUNDHEITSSTUDIO KROTTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia
soukromý všeobecný lékař
pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí

Praxe:
Krottenbachstr. 52 (vchod Budinskygasse
1190 Wien, tel.: 01/9580951
e-mail: dr.maarfia@artdoc.at
www.artdoc.at

Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
fax: 02235/44 638

Ověřené překlady
Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

**Ověřené překlady dokumentů, dokladů,
smluv, úředních listin a tlumočení**
Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
mobil: 0664/2537951
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Ověřené překlady
Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Ověřené překlady
Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info
www.tschechischebahnen.at.tt

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobo-
tu v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava
Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ
Privátní bilingvní škola obecná
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel.: 714 88 76, fax: 714 88 76/34
**Privátní bilingvní reálné gymnázium
2. stupeň**
1030 Wien, Schützengasse 31
ředitelka Mag. H. Huber
tel.: 890 44 04-60
Mateřská škola
tel. (ředitelství): 713 31 88 / 40

**Europäische
Mittelschule Wien
European Middle
School Vienna**
1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18
1080 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

